

Vilniaus pedagoginis universitetas

Penki „Šviesos“ dešimtmečiai

Ansamblio biografijos puslapiai

**Leidiny s skiriamas Vilniaus pedagoginio universiteto dainų ir šokių liaudies
ansamblio „ŠVIESA“ 50-ečiui**

 Leidykla

Vilnius 2004

UDK 793.3(474.5)(091)

Pe-108

Sudarytojai: **Jolanta Kisielytė – Sadauskienė,**
Silvestras Gaižiūnas

Leidiny s parengtas

VPU ir Baltoskandijos akademijoje

ISBN 9955-516-55-0

© Vilniaus pedagoginis universitetas

Turinys

Ivadas	5
„Šviesos“ ansamblio istorijos eskizai	8
Metai, praleisti „Šviesos“ ansamblyje (ansamblečių prisiminimai)	14
„Šviesos“ ansamblio biografija publikacijose	44
Iš „Šviesos“ ansamblio archyvų (nuotraukos, programos, afišos)	
„Šviesos“ ansamblio repertuaras	103
„Šviesos“ ansamblio vadovai	109
Publikacijų apie „Šviesos“ ansamblių bibliografija	111

IVADAS

Vilniaus pedagoginio universiteto dainų ir šokių ansamblis „Šiesa“ gyvuoja 50 metų. Pravartu suprasti, iš kur jis semiasi gyvybės syvų, kas per visus tuos dešimtmečius, keičiantis ir modernėjant visuomenei, traukia į ansamblių jaunimą.

Mėgėjiškų ir profesionalių meno kolektyvų paskirtis kultūros vyksme suprantama nevienodai. Vieni jų mėgėjišką meninę veiklą traktuoja kaip tam tikrą kultūrinį foną, nedarantį esminesnės įtakos pačiai meninei kultūrai. Štai R. Gudelis, kalbėdamas apie saviveiklinius chorus, teigia, kad “mėgėjų menas negali patenkinti profesinio meno poreikių ir todėl bendriesiems muzikinės kultūros procesams lemiamos įtakos nedaro. Mėgėjų chorai visuomet lieka tik dainiškuoju tautos muzikinės kultūros fonu, masiniu “muzikiniu klimatu”¹. Kiti kultūros tyrinėtojai mato geras mėgėjiško ir profesionaliojo meno suartėjimo perspektyvas, išreikštas abipusiu tobulėjimu ir nauda. V. Jakelaitis teigia: “Meno saviveikla – tai tikriausia kultūros visuotinumui sėkmė, didžiausių žmonių masių sudominimas profesionaliuoju menu, galų gale nuo blogų įtakų atitraukimas. Profesinio meno veikėjai net neįtarė, kiek daug jiems žiūrovų davė artimesnis bendravimas su meno saviveikla”²

Tautiniai muzikos žanrai – daina, šokis, instrumentinė muzika esmingiausiai skleidžiasi kaip gyvasis paveldas, t.y. nuolat kintantis ir besivystantis. Jų istoriją lėmė ne profesionalai, o mėgėjai. Pralošdami prieš profesionalus „meninio amato“ prasme, mėgėjai ansamblyje atranda galimybę kūrybai ir saviraiškai, kurią šiaip jau gyvenime žmogui sunku susikurti. Tačiau pats svarbiausias mėgėjiško ansamblio privalumas – jis suteikia erdvę skleistis asmenybei, nes, būdamas kitos srities profesionalas, ansamblio dalyvis dar savyje atranda ir menininko talentą, galimybę bendrauti su grožiu ir jį kurti. Labai patrauklu saviveiklininkui ir tai, kad tautiniai ansambliai atlieka stilizuotą folklorą – kompromisą tarp sceniškumo ir autentiškumo. Jie savo esme yra sintetinio meno kūrimo ir realizavimo būdas ir vieta, tad yra patrauklus aktyvesniems ir universalesniems žmonėms. Tokiame ansamblyje dalyviai gali bendrauti, maloniai leisti laiką ir plėsti savo meninį akiratį. Meno kolektyvai, kurių dalyviai jauni, paprastai būna dinamiški, nenustygstantys, keliaujantys, ieškantys aplinkos pažinimo džiaugsmo. Ir pagaliau tautinis ansamblis yra unikali vieta meninei raiškai sociokultūrinėje aplinkoje. Kitaip tariant, jis susikuria tam tikrą reikšmingą padėtį bendruomenėje, atlieka sociokultūrinio standarto funkciją.

Per ilgus 50 veiklos metų „Šviesos“ ansamblyje susiklostė tam tikras požiūris į kultivuojamą žanrą jį skiriantis nuo kitų giminingų meno kolektyvų. Kadangi ansamblio „Šviesa“ dalyviai yra

¹ Gudelis R. Chorinis menas visuomenės kultūroje: Europos chorinė tradicija ir jos įsitvirtinimas Lietuvoje. – Klaipėda, 2001. p. 122.

² Jakelaitis V. Čia mes buvome reikalingi //Lietuvos liaudies kultūros centrai 60. Specialus „Liaudies kultūros“ žurnalo numeris. – Vilnius, 2001, p. 17.

būsimieji mokytojai, jiems veikia ansamblyje ne tik maloniai užpildo laisvalaikį, bet ir suteikia profesinės, pirmiausia – sociokultūrinės kompetencijos. Muzikuodami, keliaudami, bendraudami kolektyvo nariai susiranda draugų, įgyja mokytojo darbui reikalingos bendravimo patirties. Ansamblis padeda bręsti asmens kultūrai, todėl yra būsimą mokytojo sociokultūrinės raidos skatinimo forma, paremta menine raiška. Būtent toks kolektyvas turi galimybių ne tik asmenybės savybėms ugdyti, bet ir profesiniams pedagogo bruožams puoselėti. Žinoma, norint pageidaujamų rezultatų siekti efektyviai, negalima pasikliauti atsitiktinumais ir savaimiškumais, todėl šie būsimajam mokytojui reikšmingi tautinio ansamblio bruožai yra svarbiausi formuojant „Šviesos“ meno kolektyvo veiklos motyvus, tikslus ir uždavinius.

Per visus gyvavimo metus kolektyvo veikla buvo ir yra aktyvi, niekada nenutrūko, o paskutinį dešimtmetį „Šviesai“ pavyko išvengti daugelio kolektyvų ydos – tam tikro progaiško efemeriškumo, kai veikloje remiamasi skolintais ir samdomais muzikantais, surenkamais tam tikram veiklos epizodui realizuoti. Nebuvo pasukta ir paradizmo, efektų ieškojimo linkme. Koncertinė veikla, kaip ir seniau, siejama su būsimąja mokytojo profesija. Kolektyvas nuolat rengia koncertus mokyklose mokinių ir mokytojų bendruomenėms, koncertuoja respublikinių ir tarptautinių pedagoginio profilio konferencijų dalyviams, taip priartėdamas prie būsimosios profesinės veiklos aplinkos, bendraudamas su savosios profesijos atstovais. Kartu su kitais ansambliais „Šviesa“ dalyvauja įvairiuose konkursuose, vyksta į festivalius. Dainų ir šokių ansamblis „Šviesa“ formuoja savitą požiūrį į būsimųjų mokytojų saviraišką meno kolektyve, todėl ne tik siekia šiam žanrui būdingų meninių tikslų, bet ir atlieka nepaskaitinio ugdymo funkciją. Šiuo požiūriu atsiranda tam tikra specifika repertuaro formavime, repetitijų eigoje ir kolektyvo santykiuose. Repeticijose dažnas ansamblietis yra ne tik savosios grupės atlikėjas, bet ir įtraukiamas į kitų grupių veiklą, pagal savo gebėjimus gauna net korepetitoriaus pradedantiems kolektyve nariams rolę. Tai įmanoma, nes ansamblyje dalyvauja ir muzikos bei pradinio ugdymo specialybės studentai, kurių studijų programoje pakanka muzikinių dalykų, teikiančių minimaliai būtinas kompetencijas. Akivaizdu, kad meno kolektyvo veiklos formos daro įtaką ir studentų asmenybės, modifikuoja jų vertybines orientacijas. Kad tai aktualu būsimųjų mokytojų ugdymui, galima patvirtinti visų pirma pasiremiant pačių ansamblečių asmeniniais požiūriais į savo veiklą ansamblyje, kūrinių atlikimą ir repertuaro formavimą. Bendraudant su ansamblečiais aiškėja, kad kolektyve įgyta patirtis jų profesiniame darbe padeda ruošti nepamokinius renginius, pažinti save ir ugdytinius, stiprina pareigos ir atsakomybės jausmą, praplečia akiratį ir interesų ratą³. Ši patirtis padeda lengviau suburti mokyklos bendruomenę kolektyviniam darbui, padeda orientuotis situacijoje, skatina kūrybiškumą, prisideda prie dvasinio tobulėjimo. Bendrojo ugdymo požiūriu studentų meno kolektyvo veikla padeda plėtoti būsimųjų mokytojų kultūrą, aktyvina socializaciją.

³ Kisielytė-Sadauskienė J. Meno kolektyvo reikšmė ugdant pedagogą // Tiltai . Nr. 1 (22) Klaipėda, 2003, p.77-82.

Esminis indėlis į profesinės kompetencijos visumą, kurią būsimieji pedagogai įgyja šiame meno kolektyve, yra sociokultūrinės integracijos įgūdžių pradmenys. Emocinis fonas ir žanro specifika, derinami su pedagogo akademinėmis studijomis, formuoja savitą, šiai aukštajai pedagoginei mokyklai būdingą meninės veiklos stilių.

Išskirtiniu „Šviesos“ bruožu laikyčiau jo veiklos nenutrūkstamumą ir kolektyvo autonomiškumą. Manau, kad būtent tai padėjo ansamblui įgyti savitą, santūrų braižą, įtvirtinti savo repertuare „aukso fondo“ kūrinius ir svarbiausia – išsikovoti reikšmingą poziciją savo universitete bei išorėje.

Propaguodami tautinį meną, kaip nacionalinę vertybę, jaučiamės esą Lietuvos kultūriniai ambasadoriai. Toks misijos suvokimas buvo svarbus tiek Lietuvai siekiant išsaugoti savo kultūrą tarybiniais metais, tiek šiame valstybės raidos etape, kai mūsų kultūra įsilieja į Europos sąjungos erdvę. Mes, tautinio meno puoselėjimui pašaukti žmonės, suvokiame, kad Europai visų pirma esame įdomūs kaip savitos kultūros tauta. Tik darnus profesionalių menininkų ir mėgėjų veikimas gali suteikti tautiniam menui pakankamą impulsą išlikti ir vystytis.

*Jolanta Kisielytė - Sadauskienė
„Šviesos“ ansamblio meno vadovė*

„ŠVIESOS“ ANSAMBLIO ISTORIJS ESKIZAI

1953 m. lapkričio mėn. prie centrinių rūmų durų pasirodė kuklus skelbimas, kviečiantis studentus stoti į steigiamą liaudies dainų ir šokių ansamblį. Organizuoti ir vadovauti pakviestas Kazimieras Kruopis. Į steigiamąjį susirinkimą atėjo prieš keletą metų įsikūrusi instituto šokėjų grupė, keletas dainininkų bei muzikantų. Orkestrui, kuris teturėjo vos keletą diatoninių birbynių, vadovauti ėmėsi Algimantas Balčiūnas. Kanklių grupę organizavo Elena Krasauskaitė-Monkelevičienė. Šokėjų grupei, kuri tuo metu buvo kolektyvo branduolys, vadovavo energingas vadovas A. Domeika. Visas ansamblio kolektyvas stojo į visiškai naują, tad daug ryžto reikalaujantį darbą. Artėjo pirmasis pasirodymas. Buvo paruošta dviejų dalių programa. 1954 m. balandžio 4 d. įvyko pirmasis kolektyvo koncertas. Ansamblių stengėsi kuo geriau pašokti, pagroti, padainuoti, nes žinojo, kad po šio koncerto žiūrovai arba nusivils, arba palankiai įvertins jų darbo rezultatus.

Pirmąjį koncertą žiūrovai sutinka šiltai. Po šito pasirodymo kolektyvas daug dirba, koncertuoja klubuose, institute, gastroliuoja Utenoje ir Ukmergėje. Čia ansamblis sėkmingai pasirodo darbininkams, kolūkiečiams, vidurinių mokyklų moksleiviams. 1954 metų rugsėjis atneša naujų vėjų. Iš visų Lietuvos kampelių suvažiuoja gerai pailsėję studentai – jau esantys vyresni ansamblių ir būsimieji, iš pirmųjų kursų. Pasikeičia ir grupių vadovai. Orkestrui vadovauti pradeda visų orkestrantų gerbiamas ir mylimas vadovas Jonas Gilyš, šokėjams – energingasis Leonas Duoba. Chorui vadovauja pats ansamblio meno vadovas K. Kruopis. Ruošiama didelė programa. Ansamblis organizuoja susitikimus su fabriky darbininkais ir Vilniaus moksleiviais. Be to, rengiamasi artėjančiam instituto jubiliejui.

1955 m. kovo 23 d. švenčiamas instituto dešimtmetis. Iškilmingojo jubiliejaus proga ansamblis dalyvauja minėjimo koncerte. Instituto dėstytojai, studentai, svečiai iš broliškų respublikų ansamblių negaili plojimų, o vadovams – komplimentų. Tų pačių metų rudenį mūsų ansamblį šiltai sutinka KPI ansamblių. Prasideda daug metų trukusi studentiška draugystė, kuri nuolat stiprėja. Ansamblis dalyvauja 1955 metų jubiliejinėje dainų šventėje, vyksta į Minską. Visi koncertai susilaukia labai gero įvertinimo. J. Štrauso valsas „Žydrasis Dunojus“, šokiai „Gaidys“, „Klumpakojis“ ir kt. buvo pakartoti net po kelis kartus.

Ansamblis nuolat stiprėja. Ansamblių negaili laiko repeticijoms, gastrolėms, tačiau tai netrukdo studijoms. Egzaminus jie laiko tik gerais ir labai gerais pažymiais, nors niekuomet nereikalauja ir negauna lengvatų.

1956 m. gruodžio 23 d. ansamblis pasirodo Valstybinėje Filharmonijoje su savos ir vadovų kūrybos dainomis, šokiais. L. Duobos pastatyti šokiai „Subatvakaris“, „Studentiškas valsas“ susilaukia specialistų pritarimo. 1957 m. kovo 31 d. vyksta apžiūra VVU salėje. Mūsų ir Universiteto ansamblis pasidalina pirmąją vietą. Tai puiki dovana patiems sau, nes 1957 m. balandžio 19 d. kolektyvas pažymi savo trečiąsias metines. Ir ne bet kaip, o koncertuodamas Valstybinėje Filharmonijoje.

Tų pačių metų gegužės mėnesį ansamblis išvyksta gastrolių į Leningradą, Taliną, Rygą. Leningrade „Šviesa“ koncertuoja aukštųjų mokyklų studentams, kurie sutinka labai draugiškai. Puikiai pasiseka ir koncertai Taline, Rygoje. Grįžus į Vilnių, gegužės 19 dieną „Šviesa“ dalyvauja I instituto festivalyje. Į šventišką festivalio eiseną aktyviai įsijungia ir mūsų instituto ansamblis. Ansambliciai su jaunatviška energija koncertuoja miesto aikštėse ir klubuose. Lumzdelininkas J. Škėma tąsyk iškovoja I respublikinio festivalio laureato vardą. Kiek vėliau grupė ansamblicių išvyksta į VI Pasaulinį jaunimo ir studentų festivalį Maskvoje Tarybų Lietuvos jaunimo delegacijos sudėtyje.

Prasidėjus naujiems mokslo metams, ansamblui vadovauti pradeda jaunas ir energingas vadovas Vytautas Vilkončius, chormeisteriu dirba Vincas Knezėnas. Kolektyvui atsiveria naujos perspektyvos. Ansamblio kolektyvas toliau tvirtėja, darniau skamba dainų posmai, vikriau sukasi šokėjų poros, meistriškiau groja orkestrantai. Ansamblio repertuaras pasipildo naujomis liaudies dainomis. Kolektyvas daug koncertuoja. Gruodžio pabaigoje ansamblis dalyvauja saviveiklinės kūrybos dainos ir šokio ataskaitiniame koncerte. L. Duoba pastato šokį „Susuktinis“, kuriam muziką parašė ansamblio meno vadovas V. Vilkončius. Kolektyvas koncertuoja Latvijos kultūros darbuotojų delegacijai, susitinka su Vilniaus miesto vidurinių mokyklų moksleiviais, aukštųjų mokyklų studentais.

1958 m. kovo mėn. ansamblis gastroliuoja Lietuvoje: aplanko Šiaulius, Panevėžį ir Ukmergę. „Šviesa“ gražiai pasitinka šiauliečiai. Didelį susidomėjimą ansambliu parodo panevėžiečiai. Dramos teatro salė perpildyta. Ansambliciai nuoširdžiai sveikina dainos „Gyvuoki, jaunyste“ autorių Mykolą Karką ir lietuvių liaudies dainos „Krinta rasa“ harmonizuotoją Antaną Belazarą. Laisvu laiku ansambliciai susipažįsta su vis gražėjančiu miestu prie Nevėžio. Su ne mažesniu pasisekimu praeina ir koncertas Ukmergėje.

Grįžę namo, ansambliciai koncertuoja Instituto aktyvisto dienoje, respublikos mokytojams, Pabaltijo respublikų pedagoginių institutų sportininkams. Kaip ir kasmet, ansamblis dalyvauja tradicinėje Vilniaus miesto Dainų šventėje.

Egzaminai, repeticijos – darbas virte verda. Bet ansambliciai gerai išlaiko egzaminus ir pasiruošia 2-ai Pabaltijo respublikų studentų Dainų šventei. Liepos mėnesį kartu su Lietuvos aukštųjų mokyklų studentais instituto ansamblis vyksta į Kauną, o iš ten į Rygą.

1961 m. ansamblui vadovauti pakviečiamas Valstybinės konservatorijos auklėtinis Algirdas Vyžintas. Gerai įsigilinęs į dainų ir šokių ansamblio žanrą, išmanydamas liaudies instrumentų ir chorų darbo specifiką A. Vyžintas pamažu, bet tvirtai pasuka naujų kūrybinių ieškojimų keliu. Šokių grupės vadove pradeda dirbti Zita Duobienė, liaudies instrumentų orkestro grupei vadovauja Pranas Budrius. Vėliau orkestro grupei vadovauja Lionginas Gadliauskas, Edvardas Pundys. Kanklių grupei 7 metus vadovauja Marija Gasčiauskaitė. Chorui kurį laiką vadovauja Jonas Aleksa, Augustinas Kepenis, Algimantas Lopas, Irena Budriūnienė, Juozas Pranckevičius, Juozas Talžūnas.

„Šviesa“ aktyviai koncertuoja tiek Lietuvoje, tiek už jos ribų. 1962 metų pavasarį ansamblis išvyksta į Ukrainą, Moldaviją. Sėkmingai pasirodo Kijevo studentijai, koncertuoja Kišiniovo televizijos studijoje, Odesos jūreiviams ir studentams. Vėl nemažai keliauja po Lietuvą, koncertuoja rajonų mokytojams ir moksleiviams.

Būsimųjų mokytojų ansamblis savo repertuare propaguoja pedagoginę tematiką. Aktyviai bendradarbiaujant su kompozitoriais, poetais ir choreografais, suskamba meniškai vertingi kūriniai: V. Kairiūkščio ir Br. Mackevičiaus daina „Gėlės mokytojui“, „Sakmė apie moterį“, R. Žigaičio ir V. Reimerio „Jaunųjų mokytojų daina“, J. Švedo ir Br. Mackevičiaus „Mokytojų maršas“, V. Barkausko ir R. Skučaitės „Bus šviesa“, A. Raudonikio, Z. Venckaus, ir kitų kompozitorių dainos, taip pat J. Lingio choreografinis pastatymas pagal M. Noviko muziką „Audrų daina“ ir kiti kūriniai.

1963 metais kolektyvas nuveža dainą, šokį, gėlių ir žemės saują į Oriolo ir Aleksejevkos laukus, kur Didžiojo Tėvynės karo metais kovojo 16-osios lietuviškos divizijos kariai. Tuometinio ansamblio meno vadovo A. Vyžinto prašymu kompozitorius V. Laurušas ir poetas E. Matuzevičius sukuria dainą „Oriolo ir Nemuno žemėje“, kuri vėliau buvo įtraukta ir į Respublikinių Dainų švenčių repertuarą.

1964 m. rudenį ansamblis pirmą kartą išvyksta į Vokietiją. Lankosi Berlyne, Veimare, Drezdene, Diobelne, Halėje ir kituose miestuose.

1965 metais už ilgametę veiklą ir kūrybinius laimėjimus ansambliai suteikiamas Lietuvos Pavyzdinio kolektyvo vardas ir patvirtinamas pavadinimas „Šviesa“.

1966 m. rudenį kolektyvas vėl gastroliuoja Vokietijoje.

1968 m. kovo 30 d. švenčiamas 15 metų kolektyvo jubiliejus. 1968 m. „Šviesos“ kamerinė grupė leidžiasi į koncertinį turnė po Viduržemio jūros šalis.

1969 m. rudenį ansamblis aplanko Kazanę, dalyvauja studentų šventėje „Gaudeamus-4“.

1970 m. gegužės mėnesį „Šviesa“ vėl koncertuoja Vokietijoje. Šią išvyką organizuoja Potsdamo miesto aukštosios pedagoginės mokyklos rektoratas ir jaunimo organizacijos.

1971 m. ansamblis dalyvauja Lietuvos studentų dainų šventėje Šiauliuose ir Baltijos studentų dainų šventėje „Gaudeamus-5“ Uogrėje (Latvija).

1974 m. kovo mėnesį „Šviesa“ pažymi savo veiklos 20-metį. Repertuaras pasipildo pedagoginės tematikos kūriniais, iš kurių pažymėtinas kompozitoriaus A. Bražinsko ir poeto V. Bložės ansambliai sukurtas stambios formos kūrinys „Knygnešiai“, kitų autorių dainos, šokiai, instrumentiniai kūriniai. Šia proga ansamblis scenoje pasirodo su naujais kostiumais, kurių projektus kūrė dailininkė A. Purienė. Tais pačiais metais „Šviesa“ dalyvauja „Gaudeamus-6“ šventėse Panevėžyje ir Tartu.

1975 m. rugsėjo pradžioje ansamblis reprezentuoja Lietuvos meną Jugoslavijoje. Aštuoni koncertai turi didelį pasisekimą. Koncerto fragmentus užrašo Zagrebo radijas.

Nuo 1975 metų meno vadovo pareigas laikinai eina Algimantas Raudonius, orkestrui vadovauja Antanas Puodžiukas, kanklių grupei – Ona Jankauskienė, chorui – Algimantas Uždavi-

nys, šokėjų grupei – Zita Duobienė. Toliau tęsiamos ansamblio tradicijos, koncertinė veikla respublikoje ir už jos ribų.

1976 metais ansambliui suteikiamas Lietuvos nusipelnusio kolektyvo garbės vardas. Ansamblyje tuo metu dalyvauja per 100 dainininkų, muzikantų ir šokėjų.

1977 metais ansambliui vadovauti pradeda Juozas Jauniškis. 1979 m. balandžio mėn. „Šviesa“ atšvenčia 25-ųjų metų jubiliejų. Surengiamas dviejų dalių koncertas. Tais pačiais metais didelė ansamblio grupė išvyksta dalyvauti tarptautiniame liaudies meno festivalyje Taškente.

1980 m. pavasarį įvyksta ansamblio „Šviesa“ tūkstantasis koncertas ir programos „Parvažiavo saulė“ premjera. Programoje panaudojama pavasario darbų ir su jais susijusių apeigų tautosakinė medžiaga. Tų pačių metų vasarą kolektyvas dalyvauja „Gaudeamus-8“.

J. Jauniškio vadovavimo laikotarpiu nuo 1982 metų orkestro kanklių grupei pradeda vadovauti Vida Palubinskienė, 1983 orkestrui talkina Vladas Černiauskas, kapelai – Bronius Glovickis, chorui vadovauja Jeronimas Žitkevičius, jam padeda Henrika Šečkvienė, Romas Makarevičius, Eglė Ulytė, Vilius Tavoras.

1982 m. birželio mėnesį ansamblis tęsia dar A. Vyžinto pradėtą koncertinį žygį 16-osios Lietuviškosios šaulių divizijos kovų keliais (Oriolas, Aleksejevka, Glozunovka, Spasko Liudovinovo).

1984 metais „Šviesa“ užmezga draugiškus ryšius su Maskvos P. Lumumbos universitetu, kur surengia keletą koncertų. Birželio 15-20 dienomis ansamblis vieši Vokietijoje (Erfurte).

Tais pačiais metais ansamblis dalyvauja Pabaltijo studentų dainų ir šokių šventėje „Gaudeamus-9“ (Tartu, Estija). Tai šeštoji studentų šventė „Gaudeamus“, kurioje muzikuoja „Šviesa“.

1985 m. liepos 19 dieną „Šviesa“ dalyvauja Pasaulio Lietuvių dainų šventėje Vilniuje, dainų ir šokių ansamblių konkurse Vilniaus Akademiniam dramos teatre. J. Jauniškio vadovavimo laikotarpiu pasikeičia nemažai šokių grupės vadovų: Alina Kirvaitienė, Violeta Likšienė, Henrikas Uznys, o nuo 1986 metų šokėjams pradėjo vadovauti Vaclovas Paukštė.

„Šviesa“ įrašinėja radijo, plokštelių studijoje, dalyvauja daugelyje masinių renginių, ceremonijų, demonstracijų. 1986 - 1988 metais dainų ir šokių ansamblis nemažai gastroliuoja po kaimynines respublikas Rusiją, Baltarusiją, koncertuoja Lietuvoje - Utenoje, Marijampolėje, Biržuose ir kitur.

1987 m. balandžio mėn. ansamblis koncertuoja Vokietijoje, čia surengia 5 koncertus. Dalyvauja Vilniuje surengtame „Balticos“ festivalyje.

1988 m. liepos 1 - 3 dienomis Vilniuje vyksta Pabaltijo studentų dainų ir šokių šventė „Gaudeamus-10“. 1989 metų pavasarį Vilniaus pedagoginio instituto salėje ansamblis surengia 35- mečio jubiliejinį koncertą. Vasarą kolektyvas pabuvoja Lenkijoje (surengia 3 koncertus) ir Italijoje (surengia 4 koncertus).

1990 metais „Šviesa“ dalyvauja dainų šventėje Kalnų parke, o rugsėjo – spalio mėn. ansamblis svečiuojasi JAV. Tai – įspūdinga koncertinė kelionė. Ansamblių nepaprastai šiltai priima Amerikos lietuviai. Surengiama 12 koncertų. Apie „Šviesos“ koncertus Amerikoje labai

šiltai atsiliepia ir Amerikos laikraščiai.

1992 m. sausį ansamblio orkestro grupė dalyvauja folkloro festivalyje Stokholme (Švedijoje).

Nuo 1992 m. rudens iki 1996 m. rudens ansambliui vadovauja buvęs choro vadovas Vilius Tavoras. Nuo 1993 iki 1996 m. orkestro grupei vadovauja Vaidas Mikutavičius. 1993 m. ansamblis „Šviesa“ tampa tarptautinės folkloro ir stilizuoto folkloro asociacijos CIOFF nariu.

1994 metai. Gegužės 13 dieną VPU salėje įvyksta dainų ir šokių ansamblio 40-mečio jubiliejinis koncertas. Gegužės pabaigoje „Šviesa“ dalyvauja tarptautiniame folkloro festivalyje Lenkijoje, liepos mėnesį – Pasaulio lietuvių dainų šventėje. Iškart po dainų šventės ansamblis išvažiuoja į Ispaniją, kur dalyvauja XIV tarptautinės muzikos konkurse Kantonigros mieste. „Šviesa“ gražiai pasirodo šokių konkurse ir pelno gana aukštą įvertinimą – II laipsnio premiją. Grįžęs iš užsienio, nemažai koncertų ansamblis surengia Lietuvoje. Tais pačiais metais vieši Vokietijoje, lietuviškoje Vasario 16-osios gimnazijoje. 1996 m. vasarą didelio pasisekimo ansamblis susilaukia tarptautiniame folkloro festivalyje Rumunijoje.

Nuo 1996 m. rudens iki šių dienų ansambliui „Šviesa“ vadovauja Jolanta Kisielytė - Sadauskienė, choreografas Vaclovas Paukštė, orkestro vadovai Vida Palubinskienė ir Darius Cibulskis, chormeisteris Vilius Tavoras. Ansamblio veikla tampa dar aktyvesnė. Kolektyvas kaip niekada daug koncertuoja ne tik Lietuvoje. Jis kasmet vyksta į tarptautinius festivalius ir konkursus.

Per kiekvieną sezoną „Šviesa“ surengia apie 18 koncertų. Palaikomi glaudūs ryšiai su Černiachovskio pedagogine kolegija. 1998 m. kovo 16 d. proga „Šviesa“ koncertuoja Maskvos Šaltinio vidurinėje mokykloje. Vasarą ansamblis dalyvauja Pasaulio Lietuvių dainų šventėje ir po jos išvyksta į tarptautinį folkloro festivalį Ksirapotamos mieste (Graikija).

1999 metais VPU aktų salėje įvyksta 45-erių metų jubiliejinis koncertas, kuriame pristatoma programa „Kaip gi gražus gražus“. Tų pačių metų birželio mėn. „Šviesa“ dalyvauja studentų dainų ir šokių šventėje „Gaudeamus-13“ Vilniuje. O jau liepos mėnesį kolektyvas išvyksta dalyvauti prestižiniame tarptautiniame tautinių šokių festivalyje Izraelyje, Karmiel mieste. Čia surengia 7 koncertus.

2000 metais „Šviesa“ dalyvauja XVIII tarptautiniame muzikos festivalyje Kantonigros mieste, Ispanijoje.

2001 metais Kristiansando miesto švietimo direktoriaus Odo R. Jorgenseno kvietimu kolektyvas surengia 5 koncertus Norvegijoje, dalyvauja dainų ir šokių ansamblių konkurse „Kadagys 2001“, kur parodo naują programą „Drobių takas“ ir apdovanojamas diplomu.

2002 ir 2003 metais kolektyvas dalyvauja tarptautiniuose festivaliuose Turkijoje: Tarptautiniame muzikos, kultūros ir turizmo festivalyje Sultanhisare bei Pavasario studentų festivalyje Ispartoje, surengia 11 koncertų. Įsimintiniausias iš jų – Lietuvos konsulato atidarymo dalyviams Antalijoje.

2003 m. vasarą kolektyvas dalyvauja Pasaulio Lietuvių dainų šventėje.

„Šviesa“ koncertuoja ir atskiromis grupėmis. Ansamblio choras 2000 metais dalyvauja tarptautiniame chorų konkurse „Dainų versmė“ ir laimi trečiąją vietą. 2001 ansamblio choras ir orkestras dalyvauja tarptautiniame chorų festivalyje Daugpilyje (Latvija). Muzikos įrašus daro ansamblio kapela.

„Šviesa“ kūrybingai bendrauja su kitais studentiškais tautinio meno kolektyvais – „Vingiu“ ir „Saule“. 2003 m. ši graži jungtinių koncertų tradicija išauga į pirmąjį studentų tautinės muzikos kolektyvų festivalį, kuriam žiūrovai išrenka „Linksminkimos“ vardą. Jame dalyvauja 5 studentiški tautinio meno kolektyvai iš Kauno, Klaipėdos, Šiaulių ir Vilniaus.

„Šviesa“ – būsimųjų mokytojų kolektyvas, todėl daug koncertuojama mokyklose, konferencijose, skirtose mokytojų rengimo problemoms. Pirmą kartą kolektyvo istorijoje į ansamblių pabandoma pažvelgti ne kaip į atskirą, su studijomis menkai tesusijusį reiškinį, bet kaip į būsimąjo mokytojo ugdymo vietą ir priemonę. Trejus metus ansamblyje atliekami moksliniai tyrimai, kurie apvainikuojami 2003 metais ansamblio vadovės apginta socialinių mokslų (edukologijos) daktaro disertacija „Būsimųjų mokytojų sociokultūrinė raiška meno kolektyve“. Darbe, ištyrus 3600 Lietuvos mokytojų ir dabartinio „Šviesos“ kolektyvo narius, patikimai įrodyta, kad buvusių meno saviveiklos dalyvių pedagoginė ir vadybinė karjera yra sėkmingesnė, o dabartiniai ansambliciai sparčiau įgyja bendrąsias ir pedagogines vertybes. Dabar jau visi – ir vadovai, ir ansambliciai – supranta, kad mokytoją formuoja ne vien auditorija, vadovėlis, netgi ne pedagoginė praktika, o visa studijų visuma, kurioje bręsta būsimasis mokytojas. O tos brandos sėkmė slypi ir nepaskaitinėje veikloje.

2004 m. kolektyvas nominuojamas „Aukso paukšte“, kuri suteikta geriausiam 2003 metų dainų ir šokių ansambliui ir vadovui. Tautinių ansamblių žanro patriarchas profesorius Algirdas Vyžintas, komisijos vardu įteikdamas „Aukso paukštę“ pastebi, kad „Šviesa“ – vienas iš stabiliausiai dirbančių ansamblių. Jis prisimena, kad dar vadovaudamas šiam kolektyvui pats įsidėmėjo kažkieno ištartą frazę „be ugnelės nebus šviesos“. Tiek ta ansamblicių ugnelė, tiek kolektyvo penkiasdešimtiesis jubiliejus 2004 m. gegužės 15 dieną dabartinius ir buvusius sukviečia į „Šviesos“ jubiliejinį koncertą.

Studentiškas meno kolektyvas bręsta, bet niekuomet nepasensta – tokia jau studentiško ansamblio specifika. Neabejojant tenka sutikti, kad tautinių ansamblių žanras, kaip ir visas tautinis menas, nuolat kinta, turtėja, įgyja naujų spalvų. Galima ginčytis, ar šio žanro raidai didesnę įtaką daro profesionalieji menininkai, tautiniai ansambliciai, mažieji etnografiniai kolektyvai, kapelos ar meno vadovų pastangos, tačiau mes neabejojame, kad be studentiškos šypsenos, aistros ir meilės savo tautos paveldui šis menas nebūtų toks gyvybingas, nupilkėtų, sustabarėtų. O kad taip nėra, labai daug per penkiasdešimt savo veiklos metų padarė ir Vilniaus pedagoginio universiteto dainų ir šokių ansamblis „ŠVIESA“.

Jolanta Kisielytė - Sadauskienė

METAI, PRALEISTI „ŠVIESOS“ ANSAMBLyje (ANSAMBLIEČIŲ PRISIMINIMAI)

Prisiminius pirmuosius ansamblio žingsnius

*Pro plačius auditorijų langus
Lieja šviesą padangė gili.
Dar šviesesnį rytojų mūs rankos
Ryt sukurs numylėtojų šaly.
Užtrauksim skambią dainą mes,
Studentiškai, smagiai
Dainuoki tu, jaunyste,
Dainuoki amžinai.*

Tai žodžiai iš ansamblio kolektyvinės kūrybos dainos „Gyvuoki tu, jaunyste“, kuri buvo sukurta pirmaisiais kolektyvo kūrybinio gyvenimo metais. Iš dainos žodžių juntamas didelis ansamblio kūrėjų entuziazmas ir veržlumas susiburti į kolektyvą smagiam šokiui ir dainai. Esu tikras, kad ta prieš 50 metų įžiebta ugnelė dainai ir šokiui dega ir šiandienos pedagoginio universiteto ansamblečių širdyse.

Ansamblių kurti pradėta 1953 m. lapkričio mėnesį. Organizuoti ir vadovauti ansambliui buvo pakviestas tuo metu žinomas chormeisteris K. Kruopis. Orkestrui vadovauti ėmėsi A. Balčiūnas. Šokėjų grupei, kuri tuo metu buvo laikoma ansamblio branduolys, vadovavo energingas vadovas A. Domeika.

Pirmas oficialus ansamblio koncertas įvyko 1954 m. balandžio mėn. 4 d. ir sukėlė didelį pasitenkinimą to meto pedagoginio instituto studentų ir dėstytojų bendruomenėje. Tų pačių metų rugsėjo mėn. ansamblių papildė gana gausus pirmakursių būrys, neužilgo tapęs ansamblio branduoliu. Tai birbynininkas A. Želvys, skudutininkas Z. Galiausias, kanklininkė J. Jūraitė, šokėjai J. Papinigis, S. Butkus, S. Džiaugys, R. Baniulytė, dainininkai – V. Krogertaitė, J. Šinkaraitė, S. Skomskis (buvo išrinktas ansamblio tarybos pirmininku), šių eilučių autorius ir kiti.

Pusmetį dainavau chore, po to išmokęs groti birbyne, perėjau į orkestro grupę, nes birbyninkų labai trūko. Ansamblio orkestre grojau dar ir baigęs studijas.

Per pirmus penkerius metus savo kūrybinio gyvenimo metus ansamblečiai repetavo labai entuziastingai, pastebimai augo ansamblio atliekamų kūrinių meninis lygis. Ypač tai išryškėjo, kai atėjo nauja puikių ir kūrybingų vadovų karta – orkestro vadovas J. Gilyš, šokėjų vadovai L. Duoba ir Z. Duobienė ir kai 1958 m. ansamblio vadovu tapo V. Vilkončius. Švenčiant pirmąjį penkmetį jame jau dalyvavo 138 ansamblečiai. Ansamblio repertuare buvo 80 dainų, 24 orkestriniai kūriniai ir 51 šokis.

Metai, praleisti ansamblyje, paliko daug malonių prisiminimų. Iki šiolei neišdilo iš atminties koncertinės kelionės, daugybė koncertų, studentiška draugystė. Man regis, kad dalyvavimas meno saviveikloje ne tik kad ugdo jo dalyvio meninį-estetinį lygį, bet ir netrukdo siekti užsibrėžtų tikslų studijose. Sunku būtų išvardinti visus tuos mano ir kiek vėlesnės kartos ansamblių narius, kurie tapo puikiais, respublikoje žinomais mokytojais. Nemažai buvusių ansamblių liko dirbti mūsų universitete. Tai gerai žinomi ir gerbiami universiteto bendruomenės nariai prof. R. Vosylius, docentai D. Grabauskas, K. Sadauskas, A. Dževečka, G. Kvieskienė, J. Galkauskas, A. Kazlauskas, J. Stankevičius ir kiti.

Visus buvusius ir esamus ansamblių narius sveikinu ansamblio 50-ties metų jubiliejaus proga ir linkiu geros sveikatos, kūrybingo darbo ir optimizmo visose veiklos srityse.

*Prof. habil dr. Domas Smaliukas
Ansamblio orkestrantas 1954 -1961m.,
VPU Gamtos mokslų fakulteto Tarybos pirmininkas*

Tarsi pavasario žiedų puokštė...

Tuometinėje Alma Mater studijavau muziką, rengiausi tapti chorvedžiu – muzikos mokytoju. Lankėme privalomąją choro studiją, ir atrodė, kad užtektinai prisidainuodavome. Bet kai šviesios atminties ansamblio vadovas Vytautas Vilkončius pakalbino ateiti į ansamblių, iškart sutikau. Liaudies dainos reikėjo.

Ir niekada nesigailėjau. Dainavimas ansamblyje džiugino dvasią. Gal dėl to, kad prie Nemuno augau, kad anksčiau pro Dubysą į Kauną tekdamas garlaiviu plaukti, J. Švedo “Anoj pusėj Nemunėlio”, J. Naujalio ir Maironio “Lietuva “brangi” ir kitos dainos giliai įsirėžė širdin, iki smulkiausių skambėjimo niuansų ligi šiolei “skamba”.

Kažkodėl itin susikaupę lietuviškų dainų gastrolėse klausydavosi ukrainiečiai (Lvove, Kijeve, Užgorode ir kitur), jiems “Lietuva brangi” kitąsyk atrodė net brangesnė nei mums patiems: jie su ašaromis akyse klausydavosi, audringom ovacijom palydėdavo, prašydavo kartoti. Muzika pasakydavo tai, ko žodžiais nebūdavo galima išaiškinti...

Ansamblis – tai graži gegužės žiedų puokštė jaunystės pavasarį. Harmoninga choro, orkestro, šokio, kostiumų daila turtingu tautiniu (ir kitų tautų) repertuaru atvėrė (ir, be abejonės, atveria ligi šiolei) nesenstantį lietuviškos muzikos kaip esmingos tautos dvasinės kultūros kloją. Būtų idealu, kad tokią svarbią mokyklą praeitų kiekvienas būsimasis mokytojas. Tai būtų puiki tautinio identiteto išlaikymo mokykla.

*Dr. Zenonas Rinkevičius
Ansamblio choristas 1958 -1961 m.,
Klaipėdos universiteto docentas*

„Šviesa“ – reikšmingi jaunystės ir veiklos metai

„Šviesa“ buvo, yra ir bus. Ji neužgesinama, nes nuolat kurstoma dorų žmonių – kiekvieno vadovo, kiekvieno dalyvio. „Šviesa“ – visų pirma **tautinio meno** ansamblis, pradėtas tuomet, kai studentijai itin reikėjo tokios paskirties meno, kai kiekvieno studento dvasioje virpėjo tėvų ir mokytojų įdiegta meilė savo kraštui, jo savitai kultūrai. Sakykim tiesiai – virpėjo patriotizmo styga. Tomis okupacijos sąlygomis! Ši styga virpėjo tautinių muzikos instrumentų, tautinių šokių, dainų ir tautinių kostiumų auroje. Todėl šiandien turėtume ne vien prisiminti, bet ir suvokti, ką reiškė tokio meninio vieneto buvimas per 50 metų. Ką reiškė būsimam mokytojui pabūti šioje auroje bent 4-5 studijų metus.

Kai šiandien kai kurie kritikai bando teigti tokio pobūdžio ansamblius buvus sovietizavimo įrankiais, man, praėjusiam nemaža veiklos etapų, darosi graudu ir pikta. Jaučiu, jog kalba tie, kurie nepatyrė šios meno srities įtaigos. Vargu ar bent vienas buvęs ansamblietis taip pasakytų. Apskritai, visi akademiniai meno kolektyvai nepasidavė sovietizacijai, nors ir dainavo apie partiją ar tarybinę tėvynę. Ta daina netrukdė kitai, giluminei veiklai ir raiškai, vedusiai prie Atgimimo.

Kas pirmieji Atgimimo aušroje uždainavo Tautos giesmę, iškėlė tautinę trispalvę? Akademiniis jaunimas savo tradicinėje „Gaudeamus-88“ šventėje. Čia buvo ir „Šviesa“ – skaidriai šviečianti užtarnautu atgimimo jausmu. Duok, Dieve, dabar tokio jausmo!..

Prisiminęs mūsų gastroles po tuometinės sąjungos respublikas, o ypač karo kelius, kur kūrėsi ir kovojo 16-toji Lietuviškoji divizija, kur žuvo tuometinių studentų artimieji, suvoki jų didelę prasmę. Buvo didelė prasmė sukurti dainą „Oriolo ir Nemuno žemėj“. Buvo prasmė išlikti mokytojų ansambliu su šiais kilniais profesijai skirtomis programomis. Buvo „Knygnešiai“. Tai vėlgi alternatyva tuomet „skiepytam“ „kariniam-patriotiniam auklėjimui“. Buvo originalių liaudies dainų, šokių, instrumentinių kūrinų. Norėjome išlikti lietuvišku ansambliu, savo stiliumi vis labiau remdamiesi folkloro vertybėmis.

„Šviesa“ – visų Ansamblio vadovų – buvusių ir esamų – kūrybos ir veiklos produktas.

Šalia meno vadovų – Kazimiero Kruopio, Vytauto Vilkončiaus, šių eilučių autoriaus, vėliau Juozo Jauniškio triūsė talentingi chorvedžiai, choreografai, orkestro vadovai – profesionalai. Nežiūrint įvairaus lygio atlikėjų, darbo principai buvo profesionalūs. Šimtai koncertų šalyje ir užsienyje buvo nepaprastai įtemptų kūrybinių ir organizacinių pastangų rezultatas.

Matydami šiandieninį „Šviesos“ ansamblį – jubiliatą, nominuotą „Aukso paukšte“ už pastarųjų metų meninę-kūrybinę veiklą, mąstome apie **prasmę**. Graži „Šviesa“, kaip ir jos žmonės – aukštos muzikinės kultūros meno vadovė Jolanta Kisielytė-Sadauskienė, choro vadovas Vilius Tavoras, šokėjų – Vaclovas Paukštė, orkestro Vida Palubinskienė ir Darius Cibulskis, o su jais ir ansamblietis – visi ir kiekvienas!

Keičiasi laikai ir kartos, bet išlieka šio darbo prasmė – šalia diplomo gyvas tautinio meno pojūtis ir ansamblietiškos širdies dalelė.

Tad “Šviesos” ansambliai šiais (kultūros krizės!) laikais tenka dar didesnis ugdytojo vaidmuo.

Ansamblio tikslas visais laikais buvo – **lietuvybė**. Ir dabar ji tebėra aktuali, ypač jaučiant svetimų kultūrų antplūdį. Buvom sovietizuojami, dabar – vesternizuojami. Ta pati grėsmė! Tad ir iškyla natūralus tautinio orumo klausimas – **išlikti lietuviams**, suglausti pečius, atlikti savo priedermę **vieningoje** tūkstantmetėje tautos **sutartinėje!** Kad globalizacijos sąlygomis išliktume ir teiktume Europai savo originalumą. Mūsų kelias – ne prisitaikymas Europos meno kultūros kanonams, o originalios tautos kultūros pristatymas. Tokios kultūros, kurios neturėjo arba seniai prarado Vakarų Europos tautos. Tad atspara tebūna etninės vertybės – protinai ir nuosekliai surikiuotos kasdieninėje “Šviesos” veikloje.

Nuoširdžiai sveikinu visus buvusius ansambličius, šiandien besidarbuojančius švietimo, kultūros, meno ir politikos dirvoje, ir visus, kurie šiandien kūrybingai puoselėja “Šviesos” ansamblio tradiciją.

*Jus mylintis ir gerbiantis – vienas iš buvusių “Šviesos” meno vadovų
prof. dr. Algirdas Vyžintas*

Tebeskamba daina ir tebešvyti jaunos akys

Nuo to laiko Žemė aplink Saulę apskriejo net keturiasdešimt kartų. Sunku tai suvokti, bet viskas buvo taip seniai ir viskas buvo taip neseniai. Kiekvieną kartą, praeidamas ar pravažiuodamas iš toli ar iš arti pro savąją Alma Mater, negaliu mintimis nors akimirksniui nesugrįžti į tuos metus, kai svajonės reiškė daugiau nei tikrovę, o tikrovė vėliau pralenkė viltis, kai studijų ir šviesiečių apsuptyje pamiršdavai tai, kas tada atrodė sunkios problemos, o dabar, iš laiko atstumo – tai tik neatsiejami studentiškių metų atributai, o gal net ir savotiškas jų papuošalas.

Paskaitos, seminarai, praktikos, puikūs dėstytojai – visa tai būtina erdvė jauno žmogaus ir specialisto formavimui ir formavimuisi. Bet ne mažiau aktualu būti tarp bendraminčių, tarp tų, kuriems svarbu menas, kultūra, sugebėjimas tuos dalykus suvokti, intuityviai jausti žmogaus vidinio pasaulio harmoniją. Iš tautos praeities atėję dainos, muzika ir šokiai, jų įprasminimas kasdieniame gyvenime – tai tikrasis tautiškumo požymis, tautos išlikimo garantas. Šiandien galvoju, kad šviesiečių repetitijos ir koncertai buvo svarbūs ne tik meile liaudies kūrybai, ne tik prasmingo laisvalaikio praleidimui. Jie buvo reikšmingi ir tautiškumo saugojimui, gal net intuityviai rezistencijai. Buvo labai svarbu parodyti visiems, įtikinti, kad lietuviškas menas nuostabiai turtingas, gilus ir turiningas, kad jis ne prastesnis už kitų, tegu ir didesnių tautų kūrybą, kurią

taip pat buvome skatinami suprasti.

Tais metais ansambliui vadovavo Algirdas Vyžintas, jaunas ir energingas, nešinas akordeonu iš Aukštaitijos atėjęs. Ko ko, bet idėjų jam tikrai netrūko. Gal ne visos jos išsipildė, bet mums jas girdėti buvo ne tik įdomu – jos taip pat tapdavo mūsų šviesiomis svajonėmis, be kurių gyvenimas būtų buvęs niuresnis. Nepakeičiamas chormeisteris buvo Jonas Aleksa, kurį dėl jo nuoširdumo, betarpiškumo ir smulkaus sudėjimo tarpusavyje vadinome tiesiog Jonuku arba vadovėliu. Kiekvienam jo dirigavimo mostui pakludavome kaip gerai surepetavę profesionalai (tik dainuodavome ne taip kaip jie). Beje, Jonas Aleksa mums kalbėdavo ir apie klasikinę muziką, jos didžiuosius kūrėjus. Mane, kaimo vaiką, pasisodinęs prie pianino, mokė girdėti ir suprasti Bethoveną. Studentiškai artimi buvo instrumentalistų vadovai Pranas ir Kazys Budriai, kanklininkų – nuostabi savo grožiu ir charakteriu Marija Gasčiauskaitė. Šokėjų vadovė Z. Duobienė ir jos vyras, regis, turėjo auksinį raktelį į savo globotinių širdis.

Tais metais daug važinėjome po Lietuvą, koncertuodami Vilniuje, Druskininkuose, Vievyje, kituose miestuose ir kaimuose. Neįsivaizdavome jokio nepatogumo, kad važiuojame į gastroles sunkvežimiais (dengtas sunkvežimis būdavo prabanga), kad tekdavo koncertuoti šaltose, nepritaikytose tokiems dalykams salėse ir scenose – viską darėme iš noro koncertuoti, tikėdami, kad ir žiūrovams tai malonu. Neužmirštama buvo kelionė į Moldaviją ir Ukrainą. Koncertavome Užkarpatės miestuose ir miesteliuose, dainavome Kišiniovo televizijos studijoje, o Odesoje, karo laivyne, koncertas vyko tiesiog kreiserio denyje. Kartais improvizuotą koncertą surengdavome kurios nors traukinių stoties perone, kai nusibosdavo laukti, kol traukinys po ilgo stovėjimo pajudės.

Tada net drąsiausiose svajose negalėjau pagalvoti, kad iš „Šviesos“ išsineštą ir širdyje saugotą liaudies meno šviesų žiburėlį po trijų dešimtmečių uždegsiu kitame Lietuvos krašte, kitame, jauniausiame šalies universitete Klaipėdoje, su puikiais studentais ir vadovais įkurdamas naują, žavų „Vytinės“ ansamblį.

Nuo studijų metų praėjo net keturi dešimtmečiai, bet ir šiandien girdžiu liaudies dainas ir muziką, regiu savo kartos šviesiečių jaunų akių spindesį, jų dideles viltis ir svajones. Viliuosi, kad jos išsipildė, tikiu, kad sėkmių ir praradimų dienomis juos stiprino metai, praleisti ansamblyje, graži ansamblių draugystė. To linkiu ir dabartiniams, ir būsimiesiems ansamblių nariams, jų vadovams. Kelias į mokslinį pažinimą sunkus, kelią į meną globoja angelai!

*Prof.habil.dr. Stasys Vaitekūnas
Ansamblio choristas 1961-1965 m., „Šviesos“ tarybos pirmininkas,
Klaipėdos universiteto Senato pirmininkas*

Keliauti į Kijevą, Kišiniovą, Odesą buvo įdomu

1962 metai. Balandžio pabaiga. Šiltas, giedras, šviesus pavasaris.

Visų nuotaika puiki: pagaliau įvyks išsvajotoji kelionė į Kijevą, Kišiniovą, Odesą traukiniu.

Tada iš tikrųjų kiekvieno mūsų svajonė virto tikrove. Mes pamatėme ir Kijevą, ir Kišiniovą, ir Odesą, šių miestų istorines vietas ir įžomybes, aplankėme gražiausius gamtos kampelius, išvydome didingąjį Dneprą, nepakartojamą Kišiniovo Jaunimo sodą, Odesos senąjį Operos ir baleto teatrą, plaukiojome Juodąja jūra, susitikome su šių miestų aukštųjų mokyklų studentais, Odesos uosto jūreiviais. Nuotaikingi koncertai vyko ir Kijevo, Kišiniovo, Odesos aukštosiose mokyklose, ir Kišiniovo televizijoje, ir Odesos žvejybos uoste.

Geros, pakilios nuotaikos nepakeitė niekas: nei bemiegės kelionės naktys, nei prasidėję pavasariniai karščiai, nei nuovargis.

Grįžome džiaugdamiesi, kad tiek daug pamatėme, kad daug naujų draugų turėsime, kad mūsų dainos ir šokiai patiko visiems, kad mūsų pasakojimai apie Lietuvą, Vilnių, naujus įspūdžius buvo įdomūs ir ukrainiečiams, ir moldavams, ir kitų tautybių žmonėms.

*Gražina Garuckaitė- Navalinskienė
Ansamblio dalyvė 1960 – 1965 m.,*

*Pedagogų profesinės raidos centro Valstybinės kalbos skyriaus vyresnioji metodininkė,
dėstytoja ekspertė*

Jeigu buvai „Šviesos“ būry...

Jeigu buvai „Šviesos“ būry,

tai

Lietuvos žemėlapyje fone

Gedimino kalno papėdėje, Vingio parko pušų paunksmėje,

ant Liškiavos ir Merkinės piliakalnių,

prie Veisiejų ežerų,

Baltijos jūros pakrantėje,

Trakų pilies paslaptingoje erdvėje,

miestelių aikštėse,

mokyklų salėse ir klasėse

Tau visad vaidensis saulės šviesumo kostiumai,

kad ir netikros, bet šokėjas labai puošusios kasos

(irgi geltonos - kaip ir dera lietuvaitėms),

linksmi ir geraširdiški

choristų veidai.

*Jeigu buvai „Šviesos“ būry,
tai
pasaulio žemėlapis
– Rygos ir Talino gatvės gatvelės
(beveik tokios pat – kaip ir Vilniaus – mielos),
Rusijos platumos, Oriolas ir Balachna,
ten gatvėse dar nesyk lietuviškai užkalbindavę vietos žmonės,
Nižnij Novgorodas (tada dar Gorkis),
Odesos uosto žiburiai,
žydintys Kijevo kaštonai ir Moldovos vynuogynai,
gražuoliai Potsdamo parkai
ir taip neįprastai ilgai (jau visai geltonų lapų kaimynystėje)
šalia tiesių, tvarkingų takų žydinčios gėlės,
ir buvusi Berlyno siena (tada, rodos, neįveikiama, nesugriauinama)
ir Šiaurės gražuolė (visai lyg iš kito pasaulio) Suomija,
ir artima, bet siena atskirta Lenkija
su vis dar taip gražiai dzūkiškai kalbančiais mūsų tautiečiais,
lyg iš Antikos mitų atklystantis senasis Akropolis
(jo ir liekanos didingos),
saulėj tviskančios Kaprio salų uolos
ir naktyje vis švysčiojantis ugnimi Strombolio ugnikalnis,
Viduržemio jūros tolumos platumos,
tai ramios, lygios lyg veidrodis,
tai gąsdinančiai pasišiaušusios,
griaunančios, grasinančios,
ir atgalios – namo – besidriekiantys keliai, –
visa atrodys sava ir pažįstama
panašu į mūsų koncertų sceną,
nes daug kur skambėjo lietuviškos dainos,
kaukšėjo medinės klumpės,
širdį gaudino kanklės,
linksmo skrabalai,
stebino, žavėjo lumzdelis ir skudučiai,
ilgesingai raliavo birbynės.*

Jeigu buvai „Šviesos“ būry,

tai

negalėsi pamiršti jo pamokų –

kaip turi šypsotis, kaip turi mokyti, kaip turi džiaugtis ir pabarti vadovai,

kaip draugai dabarty turi saugoti praeitį ir neštis ją ateities nežinion,

kaip vaidinti dainuojantį net ir tada, kai žodžių dar nesuspėjai išmokti,

kaip šypsotis, kai norisi verkti raudoti.

Jeigu buvai „Šviesos“ būry,

tai

neabejosi:

„Bus šviesa visoje planetoje, darbas, šypsena,

Jeigu tavo delnas kietas ir širdis jauna”

Jeigu buvai „Šviesos“ būry,

tai ten ir liksi.

Net ir būdamas kitur.

Net ir būdamas vienas.

Nes vienišas jau tikrai nebebūsi.

Nes būsi turėjęs šviesią praeitį.

Ir saugosi ją.

*Irena Vaitkevičiūtė - Raščiuvienė
Ansamblio choristė 1966–1971 m.,
Pedagogų profesinės raidos centro,
Valstybinės kalbos skyriaus vedėja*

Gražinkite mums „Šviesą“ !..

Dabar šis obalsis puošia ansamblio veteranų klubo nario bilietą. Nes mums, tiek prieš kelis dešimtmečius, tiek prieš kelerius metus dalyvavusiems “Šviesoje”, pasirodė prasminga šiuos žodžius ištartti ir užrašyti...

Atvykau į Vilnių, į Vilniaus valstybinį pedagoginį institutą, 1968 m. rudenio p. Tuomet į aukštąją mokyklą tekdavo veržtis ne be pastangų, t.y. laikyti kelis stojamuosius egzaminus, o svarbiausia – turėti motyvų apsisprendžiant, kur pasukti. Galbūt todėl ypatingai nenusivyliau ir „nesupasavau“ gavęs neigiamą vadovo A. Vyžinto atsakymą, kai atsiliepęs į „Šviesos“ skelbimą, kviečiantį pirmakursius bandyti savo jėgas, suklypau ties ansamblio slenksčiu. Matyt, mano

nusivylimas buvo toks nuoširdus, kad kitas choro vadovas, berods, A.Uždavinys, pasiūlė man pabandyti laimę dar sykį, kai nebūsiu toks užkimęs ir prastos formos. Tarp kitko, pabrėžė jis, man daug labiau rekomenduotų eiti į akademinį chorą, nes tradiciškai jo gretas papildė būtent pretendentai iš fizikos ir matematikos fakulteto. Tačiau buvau apsisprendęs ir užsispyręs, bandžiau dar ir dar kartą, kol neapsikentęs maestro A. Vyžintas paskelbė verdiktą: “Klausą turi gerą, tad bent jau netrukdyt – tepabando...”

Repetuodavome A2 auditorijoje. Ten susipažinau su mielais žmonėmis, su kuriais vėliau maloniai bendraudavau – V. Bugailiškiu, V. Martinaičiu, J. Dorošenka, E. Regelskiu, J. Tamulioniu, S. Gaižiūnu. Tiesa, su dalimi iš jų vėl teko susitikti jau daug vėliau, po keliolikos ar keliasdešimties metų, bet Ansamblis patvirtino savo sutvertą stebuklą – galimybę jausti žmones taip, lyg būtum su jais išsiskyręs visai neseniai. Čia patyriau tikrąjį malonumą dainuoti: vadovai A. Lopas, I. Budriūnienė, o ypač J. Talžūnas sugebėjo man, muzikos mažaraščiui, parodyti, kad gerbia ir vertina mane kaip bendro darbo partnerį, ypač už nuoseklumą ir patikimumą. Pamažu išsikovojau „geležinės ausies“ autoritetą, nes vargiai kuriam kaimynui tepavykdavo išmušti mane iš įsikaltos melodijos vagos. Nežinia už kokius nuopelnus, gal už tą begalinę ištikimybę Ansambliui teko pabūti kolektyvo seniūnu, o atsisveikinant su ansambliu netgi gauti garbingą „LTSR meno savi-veiklos žymūno“ vardą. Būtent J. Talžūnas mus pamokė, kaip taisyklingai kvėpuoti, kaip sekti natas, kaip jausti dainos nuotaiką, ką reiškia „interpretuoti“ ir kitų, kaip man tada atrodė, muzikos subtilybių. Jo išraiškingas ir santūrus dirigavimas, rodosi, tiesiog pačiu rankų judesiu išgaudavo viršijantį mūsų galimybes skambesį. Štai „Senelės valsas“, kur, jei neklystu, visus tradicinius balsus, net bosus ir tenorus dar teko vietomis išskaidyti į „pirmuosius ir antruosius“, kas tautinių ansamblių choruose retokai tepasitaikydavo! O ką jau kalbėti apie išvykas po Lietuvą, kurių tada būdavo tikrai gausu. Kažkodėl labiausiai įsiminė savotiška grįžimo iš eilinės išvykos nuotaika, kai triukšmingais, išmetamųjų dujų pridvisusiais, bet jaukais ir draugiškais „lazais“ artėji prie Vilniaus, ir norisi niekad jo nebepasiekti, nes šalia snūduriuoja šią akimirką pati gražiausia, jaudinančiai artima ir patraukli kelionės draugė... Ir pakoncertuodavome, ir pasilinksmindavome, ir padraugaudavome – neprilygstamas ankstyvosios jaunystės įspūdžių aruodas, su giliu dėkingumu priimantis kuklias kasdienes dovanėles kaip karališką malonę.

Gyvenimas man tuomet nebuvo „riebus“ – be studijų dar tekdavo dirbti, bet retai tekildavo mintis nenuėiti repetacijon. Tuo, žinoma, puikuotis neverta, nes dažnokai nukentėdavo studijos, kiti reikalai. Tiesa, pasiklausyti viešų koncertų dažniausiai spėdavau, nes muziką, ypač nepramoginę, labai mėgau. Ansamblis tuomet buvo didelis – gerokai virš šimto dalyvių, tad choristams retai tepavykdavo patekti į tolimesnę kelionę. Dažnokai chorą pakeisdavo merginų ansambliukas, kuris, kaip man atrodė, buvo susižavėjimo vertas (labiausiai, žinoma, pačios merginos, o ne jų dainos, nors, beje, jų dainas ir dabar prisimenu). Taigi jų akimis ir įspūdziais pabuvojau kelionėje garlaivių aplink Viduržemio jūrą, Vokietijoje ir dar kažkur...Tačiau dainų

švenčių iš mūsų niekas negalėjo paveržti. Štai kad ir įspūdingoji pirmoji ansamblių diena Kalnų parke su temine „Joninių nakties“ programa – jos taip ir nebepralenkė jokia vėlesnė ansamblių diena nei sceninio vaizdo kokybe, nei menine renginio pilnatve, nei atlikimu. Jau vien faktas, kad prieš šventę teko dalyvauti konkursinėse atskirų grupių varžybose, daug ką pasako. Tuomet, jei neklystu, besivaržydamas mūsų choras pralenkė nuolatinius konkurentus – KPI „Nemuno“ ir V.Kapsuko universiteto ansamblių choras. Būtent dainų šventėse mes pamatėme, kaip dirba, ką groja ir ką šoka tautinių ansamblių žanro grandai J. Lingys, V. Bartusevičius, Vyt. Juozapaitis. Ten išmokome matyti ir jausti tautinio meno apraiškas „tarp eilučių“, nebepastebėdami primityvoko „internacionalinio auklėjimo“. Gal nesu visai objektyvus, bet sakau tai palygindamas, nes dalyvavau, ar bent jau mačiau daugelį vėliau įvykusių švenčių. Na, o aistringas „Gaudeamus-4“, kuriame pirmą sykį pajutau Baltijos kaimynų vienybę, kai, kad ir ne visi mokėdami dainos žodžius, narsiai traukėme rezistentišką „Ažuolėlio šakos linko“ po nekenčiamo karinio komisariato langais!.. Tuomet mums atrodė, kad tik truputėlio trūksta, ir mumis – laisvės ir išdidumo sklidiniais – patikės visi... O juk iki nepriklausomybės dienos dar buvo likę bent dvidešimt metų...

Dabar, žvelgdamas atgal per išblukusių vienspalvių nuotraukų akis, vėl regiu save ir draugus – gražius, entuziastingus, susižavėjusius, godžiai sugeriančius menkiausius meno trupinėlius, kuriuos įvertindavome kaip stebuklingą netikėtumą. Menu, kaip mes, choro vyrai ansamblio vasaros stovykloje (o gal šiaip kažkur kelionėje), prie vakarėjančio ežero, keliais balsais, skambiai ir tylutėliai, traukdavome „Ant ežerėlio“. Ir kaip būdavo gera, kai darni harmonija nelyginant rūkas plaukdavo raibuliuojančiu ežero stiklu, o mes, patys savimi susižavėję ir apsalę, pasigaudavome „Aušta aušrelė, jau diena“ arba „Tris dienas tris naktis“ ir niekaip nenorėdavom baigti...Suprantu – iš dalies mano lūpomis kalba nostalgija ir studentiškos praeities sentimentai. Kita vertus, buvome dėkinga dirva, kurioje sodriai dygo ir žaliavo grožio ir draugiškumo daigai, pavertę mus geresniais, švelnesniais, kilnesniais ir doresniais. O šį „Šviesoje“ įgytą turtą ir šiandien tebeturime. Neabejoju, kad buvę šviesiečiai tikrai aplenkė savo kolegas profesiniuose pasiekimuose. Žinau tarp jų labai iškilių asmenybių, tai – profesoriai D. Smaliukas, S. Vaitekūnas, R. Vosylius, docentai A. Dževečka, A. Kazlauskas, D. Grabauskas, Z. Rinkevičius, A. Ragauskas, valstybės pareigūnai D. Numgaudis, V. Briedis, kultūros ir mokslo veikėjai Ž. Jackūnas, S. Gaižiūnas, kompozitorius J. Tamulionis ir ištisas gėlynas talentingų, pasižymėjusių mokytojų. Ką jau kalbėti apie pačius garsiausius tautinio meno puoselėtojus, ilgiau ar trumpiau dirbusius „Šviesos“ vadovais – Praną Budrių, Vytautą Buterlevičių, Vytautą Vilkončių, Algirdą Vyžintą, Ričardą Tamutį. Neabejoju, kad visus juos mylėjo ir tebemyli jų mokiniai, studentai, jų šeimos, nes pažinęs grožį atskiri jį visur – gamtoje, dainoje, darbe ir žmonėse.

Su „Šviesa“ man ir būreliui veteranų entuziastų siejasi dar vienas reikšmingas periodas. 2000 m. pavasarį kilo idėja nostalgiskus pasidairymus praeitin pakeisti veikla, aktualizuojančia mus

kaip giją tarp ansamblio praeities ir šiandienos. Tai buvo „Šviesos“ ansamblio klubo gimimo pavasaris. Aktyviausi iniciatoriai – buvę ansamblių Jolita Rindzevičiūtė, Jurgita Petniūnaitė, Inga Kriščiūnienė, Asta Krivickienė, o iš vyresniųjų – Jonas Tamulionis, Aldona Rėksnienė ir Kazys Sadauskas. Mums entuziastingai padėjo ansamblio meno vadovė Jolanta Kisielytė, kuriai kartu su Vaclovu Paukšte turime būti dėkingi, kad viename iš susitikimų surengėme improvizuotą koncertą patys sau ir negausiai Universiteto vasaros praktikų bazės bendruomenei Tamošavoje. Susikūrėme nuostatus, nario bilietą, narių anketas ir kartoteką, bet svarbiausia – į kelis surengtus susitikimus prisiviliojome ansamblio veteranus ne tik iš Vilniaus, bet ir iš atokesnių vietovių. Apstulbome, kokie įdomūs buvę šviesiečiai, kupini jau išpuoselėtų talentų: Janina Vingelienė, be menų praktikuojanti maratonines distancijas, Nijolė Kvietkauskaitė, sugėdinusi vyrus pasinerdama į vėsus ežerą, Domas Smaliukas, nuoširdžiai ir atsakingai prisidėjęs prie programos rengimo. Čia mes vėl iš naujo pažinome Silvestrą Gaižiūną, jau spėjusį nusipelnyti aukščiausią Latvijos valstybės apdovanojimą už nuopelnus latvių kultūrai, o dabar tapusiu dar ir vienu iš šio leidinio krikštatėvių. Būtent šiuose susitikimuose, sužinojusi apie puikias buvusių ansamblių karjeras, vadovytė Jolanta ištarė pranašišką frazę: „O juk jūs tikrai geresni, nei kiti, studijose neragavę meno!“ Taip buvo žengtas pirmasis žingsnis, po pusketvirtų metų virtęs daktaro disertacija „Būsimųjų mokytojų sociokultūrinė raiška meno kolektyve“. Su trupinėliu pasipūtimo tvirtinčiau, kad ir čia, šiame darbe, buvę ir dabartiniai šviesiečiai pasirodė esą jei ir ne patys geriausi, tai jau tikrai verti pagyrimų... Tiesa, vėliau klubo veikla kiek priblėso, bet ir dabar vilniečiai klubo nariai kas mėnesį susitinka prie puodelio kavos ar bokalo alaus pabendrauti. Kiek galėdami mes prisidėjome ir prie jubiliejinių renginių organizavimo.

Tegu neužsigauna tie, kurių vardų nepaminėjau, nors ir buvo verta tai padaryti – ne viską žinau, ne viską prisimenu. Sąmoningai beveik nekalbu apie dabartinius, taip pat puikius „Šviesos“ vadovus – jie dar netarė paskutiniojo profesinio žodžio savo veikloje, tad dar bus laiko pagirti. Žinoma, „Aukso paukštė“ išraiškingai kalba apie juos, bet tai dar ne atminimo paminklas, o tik tobulėjimo galimybių įrodymas. Na, o pačiai „Šviesai“, kuri man lygiai taip pat miela ir graži, kokia buvo mano paties studijų laikais, tegaliu palinkėti, kad ji sugebėtų tapti dabartiniams studentams, kaip tuomet tapo mums, vienu iš motyvų, dėl kurių verta gyventi.

*Kazys Sadauskas
Ansamblio choristas 1968–1973 m.,
„Šviesos“ ansamblio klubo pirmininkas,
Docentas, VPU fizikos ir technologijos fakulteto dekanas*

Su „Šviesa“ į pasaulį

Kiek šiandien Lietuvoje šviesiečių – tų, kurie kadaise šoko, dainavo ir grojo mūsų ansamblyje? Kiekviena karta turėjo savo „Šviesą“, savo repertuarą, tad kokio didumo būtų ansamblis, jei visi sueitume draugėn?

„Šviesa“ mane pasiglemžė 1968-ųjų rudenį, ir nuo to laiko save laikau šviesiečiu. Dainavau ansamblyje šešerius metus, į jį įsijungiau net 3 kartus. Tuometinį pedagoginį institutą baigiau 1971 m., ir kaip gražiausias baigimo akordas buvo „Gaudeamus“ dainų šventė Latvijoje. 1972 m. teko būti kareiviu, bet grįžęs iš kariuomenės, vėl grįžau į ansamblį. Trečią kartą sugrįžau 2000 m. pavasarį, kai įsikūrė „Šviesos“ klubas. Prasmingas klubo (ir ansamblio) devizas „Gražinkime sau šviesą“ nuolat primena, kad kartą tapęs ansambliciu, juo būsi visą gyvenimą. Kokiais kerais užbūrė ir nepaleidžia „Šviesa“, atsakyti nėra lengva. Aišku viena, kad anais laikais, kai ansamblis buvo paaugliško amžiaus, mums, ansambliciams, jis buvo labai svarbi estetiškos saviraiškos ir saviugdų forma. Kad padėjo palaikyti patriotizmą. Kad leido save įsivaizduoti esant „Lietuvos“ ansamblio analogija (kad ir nelabai tobula). Mes, ansambliciai, jautėmės žymiai pranašesni už kitus savo kolegas. Mes buvome ir studentai, ir artistai. Mobilūs. Nepavargstantys. Į tolius besiveržiantys. Mes buvome gražesni. „Šviesa“ vertė susimąstyti apie mūsų kasdieninės veiklos ir rūpesčių prasmę. „Šviesa“ išmokė reprezentuoti – savo kolektyvą ir savo nacionalinę kultūrą. Tūkstančiai kilometrų, nuvažiuoti su ansambliu, leido pasijusti pasaulio žmonėmis.

„Šviesa“ mums suteikė nuostabią bendražmogišką galimybę būti kartu, kurti draugėje, alsuoti vienu taktu. Daugelis tolesnių darbų, reikalavę vienatvės, buvo tarsi priešingybė tam, ką darėme „Šviesoje“. Ansamblio 45-ečio koncerte netgi persmelkė mintis, jog 24 metai be „Šviesos“ tapo didžiule duobe ir savotiška vakuumu. Bet apžvelgdamas praėjusius dešimtmečius, suvokiu, kad ansamblis man nebuvo epizodinis reiškinyš, kad jo sugestija vienaip ar kitaip paženklino visą gyvenimą ir mokė niekad nepasiduoti vakuumui.

Tarybinių laikų repertuaras skilo į dvi dalis – „privalomąją“ ir „laisvąją“. Vienas kitas privalomasis kūrinėlis nebuvo koks akmuo po kaklu, dėl kurio užtemtų gyvenimas. Juk šokome bei dainavome daugybę puikių liaudies ir originalių lietuvių, latvių, estų, čekų, vokiečių kūrinių. „Šviesoje“ dainavau tuo metu, kai ansambliai Lietuvoje klestėjo. Tai buvo A. Bražinsko laikai. Šio kompozitoriaus dainas mielai dainuodavom net ir nebūdami ansamblyje.

„Šviesa“ turėjo repertuarą, kuris mus išskyrė iš kitų muzikinių kolektyvų. Ansamblį mylėjome ne tik mes, šviesiečiai, bet ir iškilūs Lietuvos kompozitoriai, parašę „Šviesai“ visą pluoštą skambių dainų: A. Bražinskas ir V. Barkauskas, R. Žygaitis ir V. Laurušas, V. Venckus ir V. Kairiūkštis.

Jei būčiau vadovas, sugrąžinčiau senąjį „Šviesos“ himną „BUS ŠVIESA“. Tokių dainų dabar ir neberašo, ir nebedainuoja – juk viskas, kas paremta nuoširdžiu entuziazmu ir svajonėmis, masiškai išjuokiama TV ekrane, teatruose, spaudoje...

Mūsų laikai negailestingi dvasinėmis vertybėmis, tikrajam menui, tradicijoms, taip pat ir liaudies meno puoselėtojams. „Šviesa“, peržengdama 50-ečio slenkstį, jaučiasi pakankamai tvirta. Ansamblis nuteikia optimistiškai.

*Dr. Silvestras Gaižiūnas
Ansamblio choristas 1968–1975 m.,
Baltoskandijos akademijos direktorius,
Baltijos Asamblėjos premijos laureatas*

Tas pašėlęs gyvenimas...

Ansamblis - tai tarsi kitas gyvenimas, be kurio neįsivaizduojame ir savojo. Jis perskrodė mūsų gyvenimus, palikdamas pėdsakus, kurie neišnyksta. Nešiojamės tuos kvapius prisiminimus iš gerų buvusių ansamblietiškų laikų. Eina praeina dienos, metai, bet tie spalvingi prisiminimai visad su mumis. Jie pernelyg brangūs, kad būtų išbarstyti...

Ansamblis mums davė turtingus namus, kuriuose buvo nepaprastai daug energijos, gerumo, bendravimo ir kūrybos džiaugsmo, šilumos. Namus, kuriuose tave suprasdavo iš pusės žodžio, kuriuose suradom daug „brolių ir sesių“. Ansamblis mums suteikė drąsos ir pasitikėjimo savimi, suteikė stiprybės nugalėti sunkumus ir visus išbandymus.

Mes džiaugėmės ir mylėjom tą pašėlusio tempo gyvenimą. Mes jautėmės laimingesni už kitus, didžiavomės savo namais, vaikščiojom aukštai iškelę galvas ir buvom pakylėti, šiek tiek arčiau saulės. Tie namai mums išskleidė sparnus tarsi paukščiams. Ir skridom per savo gyvenimus, per sėkmes ir nesėkmes. O skristi mums buvo lengviau – juk mes jautėmės esą arčiau saulės.

Nieks nesuskaičiuos, kiek valandų praleista repeticijose, kiek kartų linksmai vakarota, bet labiausiai visi prisimena ne tai, o nepakartojamas dainų šventes, studentiškus „Gaudeamus“ Lietuvoje, Latvijoje, Estijoje, kuriuose, rodos, visas pasaulis su tavim dainavo, šoko, ir tu net neįsivaizdavai, kad gali būti kitaip. Nors dažnai ir lietūs kiaurai merkė, ir saulė be gailesčio kepino. Dažnai vos bejausdavai ant žolės ištiestas apsunkusias savo kojas ir rankas, bet būdavau laimingas.

O mūsų iškiliosios kelionės 16-osios lietuviškos diviziono keliais: Tula, Volgogradas, Maskva, Minskas, Oriolas, Novorosijskas, Brestas. Nors ir kaip būtų, pamatėme daug gražių miestų, sutikome puikių žmonių, patyrėme begalę įspūdžių.

1978 m. ansamblis laimėjo pirmąją vietą sąjunginiame festivalyje Taškente, kuriame mus, šviesiaplaukes, saugojo ne tik savi ansamblečiai, bet ir vietiniai vienintelės partijos atstovai. Mums tai atrodė juokinga ir smagu.

Kiek buvo įspūdžių, kalbų, kai milžiniškame Maskvos VDNCH stadione išsirikiavo iš visų 15

respublikų atstovai. Baltijiečiai atsiktinai atsidūrė šalia viens kito ir bemat susidraugavo.

Ir Gegužės pirmosios bei Spalio demonstracijos, atmetus jų turinį, turėjo savo žavesį. Netgi tokie šokiai, kaip „Darbo rankos“, kuriuos šokdavom su kastuvais, arba su vėliavom, mūsų nevaržė. Dažnas choristas be „Pempel pempel“ puikiai prisimena ir „Frontaviki, nadente ordina“. Juk sakoma: nesvarbu kur, kaip, o svarbu, su kuo. Gyvenimas mums tada atrodė gražus.

Įsirėžė į atmintį ir ansamblio 1000 - asis koncertas gražiu pavadinimu „Parvažiavo saulė“, ir „Šviesos“ aukso fondo kūriniai – „Klumpakojis“, „Šventinė polka“, „Jurginų valsas“, „Rugeliai“ su nepakartojamu, „amžinai nepataikančiu į ritmą“ Jonu Rubikiu, „Kūlimo šokis“, „Lenciūgėlis“ su Alvydu Cibulsku arba Viktoru Vilkiu, iki skausmo nušoktas ir dabar dar mūsų vaikų šokamas „Gailingis“ bei kiti šokiai.

Įspūdingos buvo kelionės ir už „geležinių“ vartų – į Portugaliją, Vokietiją, Ispaniją, kuri mus pasitiko savo senais donkichotiškais malūnais, šiltu Atlanto vandenynu. Visi patyrėme kažką nepaprasto.

Bet ne ką prasčiau buvo mūsų mieloje Tamošavoje, ansamblio kūrybinėse stovyklose. Su malonumu prisimenam bemieges romantiškas naktis, gausybę studentiškų šunų, kurios liejosi per kraštus. Kiek visko patirta, išgyventa. Jautėmės be galo laimingi. Dainos ir siautėjimai netildavo iki aušros, iki užkimimo.

Ak, tas noras susigrąžinti tai, ko neįmanoma, verčia atsigręžti atgal – į praeitį ir vertinti puikiai praleistą laiką.

Išlikusios atmintyje ir „žiauriosios“ mūsų naujokų krikštynos su ypatingomis priesaikomis. Keletą iš jų iki šiol prisimenu:

“Visad prisimink, kad „Šviesa“ šviečia dieną ir naktį tik prakaitu laistoma”,

“Jei mokslas trukdo ansamblui, mesk mokslą”,

“Visur ir visada kelk „špakliuotojo“ kvalifikaciją”(ne tik prieš koncertus),

“Mylėk MK, CK ir kitus Ka Ka”,

“Puikiai išlaikyk PDG (prisigėrusio draugo gaivinimo) normas” ir kt.

Ir žavu tai, kad mes beveik visus punktus šventai vykdėme.

Laikas prabėgdavo nepastebimai. Šokdavom ir dainuodavom tarsi apsvaigę, nejausdami ir neskaičiuodami laiko, nebijodami sesijų (o dėstytojai geranoriškai palaikydavo). Kartais ir sunkoka po paskaitų būdavo repetuoti. O jeigu kas suskaičiuotų, kiek kilometrų mezginių numegzta per generalines repeticijas. O kur dar romantiški išdykavimai su ansamblio choristais ir muzikantais. Nemažai jų čia susirado savąsias antras puses. (Kai šokau, per 9 –erius metus susikūrė 20 ansamblietiškų šeimų.)

Per tą laiką būta ir sėkmių, ir nesėkmių – ir sijonai scenoje nukrisdavo (gerai, kad jų ne vienas būdavo), ir tavo rūbus neapsižiūrėjęs kažkas kitas apsvilkdavo, o tu likdavai „ant ledo“ (persirenginėti privalėdavom greičiau kaip kariuomenėje – per vieną kūrinį), ir išsinarinus koją

tekdamo iki pabaigos šokti. Negana to – privalėjai dar šypsotis. Tuomet tos nesėkmės atrodė kaip pasaulio pabaiga, o dabar – kaip linksmas nuotykis. Mes kaip toj pasakoj – perėjom ir ugnį, ir vandenį, devynias jūras, devynias marias perplaukėm ir esame laimingi. Jautėmės savi, supratom vienas kitą iš pusės žodžio, buvom tarsi broliai ir sesės. Ir dabar susitikę nekreipiame dėmesio į tai, kad šviesietis ne tos pačios kartos, svarbu, kad – šviesietis, vadinasi, savas. „Šviesa“ – tarsi tikėjimas.

Per tiek metų ansamblis išaugino gražių medžių. Pumpurus sukrovę ansamblyje, jie skleidžia gyvenimo derlių visoje Lietuvoje. Kiekvienas surado savo vietą gyvenime. Bet buvęs neramus ansamblietišką gyvenimą vis dažnėsi sparnais ir diena po dienos ragino atiduoti tą savyje sukauptą turtą kitiems – tiek saviems, tiek svetimiems vaikams.

Nemaža dalis buvusių šokėjų sugrįždavo į Vilnių, į moksleivių dainų šventes, jau su savais kolektyvais ir su plačiomis šypsenomis veiduose. Neveltui sakoma, kad palaiminti tie, kurie ne tik patys sugeba suvokti kūrybos, buvimo kartu džiaugsmą, bet moka perteikti ir pasidalyti šiais lobiais su kitais. Ir smagu, kad dažnai tėvų ir mamų vietas ansamblyje užima savi vaikai – tebūnie ir jie šiek tiek pakylėti nuo žemės.

Likimas taip lėmė (ne be ansamblio pagalbos), kad dabar pačiai tenka dalyvauti dainų švenčių, folkloro festivalių kūrybinėse grupėse ir su baltu pavydu stebėti repetuojančius, šokančius, besidžiaugiančius jaunos žmones. Norėtūsi susigrąžinti tuos praėjusius laikus, bet, deja, viskam savas laikas.

Nelengva išeiti iš tokių namų. Kai kurie juose užsibuvom gerokai ilgiau negu priklausytų – Alvydas Cibulskas, Ramunė Stebrytė, Algis Šimaitis, Vytas Vilipas, Virgis Budrys, ansamblio ažuoliukas Arūnas Uleckas ir aš pati (Inga Kriščiūnienė).

Mūsų gyvenimai išsiskyrė, bet mes turime tiek daug bendrų malonių prisiminimų – net ir gilioje senatvėje juos galėsime skaičiuoti.

Per nemažą mano buvimo ansamblyje laiką (devynerius metus) pasikeitė daug vadovų. Visus juos mylėjom savaip. Gaila buvo atsisveikinti su pirmąja vadove - ramia, santūria **Zita Duobiene**, kuri atidavė šitam ansambliui visą savo gyvenimą. Ji visą laiką buvo nepaprastai ir žvali, ir linksma, ir reikli, kaip tikra mama. Po to mes pakliuvom į vyrišką, labai griežtą, visad išdidą, bet ir nuoširdaus **Vytauto Buterlevičiaus** rankas, kuris su mumis sukūrė savo garsiuosius šokius - „Kūlimo“ ir „Gailingį“. Kada mūsų vadovą nusiviliojo „Lietuvos“ ansamblis, patekom į draugišką **Alinos Kirvaitienės** ir **Violetos Lukšienės** globą, kurios mums buvo ir vadovės, ir draugės. Paskutinis į mano kartos šokėjų būrį atėjo linksmas, nenustygstantis vietoje vadovas **Henrikas Uznys**. Jis šmaikščiai ir „velnių duodavo“. Smagu buvo matyti per koncertus šelmiškai nusiteikusį vadovo veidą, tada ir mūsų nuotaika pagerėdavo, ir baimė prieš koncertą sumažėdavo. Džiaugiuosi, kad likimas taip lėmė, kad vadovas H. Uznys ir mano dukroms „tiesino kupras“, mokė daugelio tų pačių mano šoktų šokių.

Puikiai su visais sutardavom, jie kiekvienas kantriai mums dalijo dalelę savęs, o mes kaupėme tuos mūsų neįkainojamus turtus. Kol susikaupęs, bandydamas būti griežtas (nors ne visada jam tai pavykdavo) meno vadovas **Juozas Jauniškis** dėliodavo bendras koncertų programas, mes iki pusiaunakčio truncančiose repeticijose spėdavome ir smagiai pašėlti. Bendrų repeticijų metu žavėdavomės choro vadovo **Jeronimo Žitkevičiaus** puikiu darbu. Jis visada sugebėdavo kylančius nesutarimus paversti juokais.

Su didžia pagarba prisimename mūsų tylųjį, kantrųjį, gero būdo maestro **Juožą Žilį**, kuris jau iškeliavęs tolumėn, bei švelnią, motinišką kanklyčių vadovę **Oną Jankauskienę**, taip pat jau išplaukusią negrįžtančia gyvenimo upe.

Taigi, kad ir kas būtų, kad ir kokios kasdienybės problemos kamuotų, ir dabar jaučiame tą saldų buvimo ansamblyje kvapą. Mes laimingesni, mes turime šaltinį, iš kurio galime semtis jėgų. O jis neišsenkantis – „Šviesos“ spindulėliai ir po 10, ir po 20, ir po daugiau metų vis randa kelią į mūsų širdis. Ta šviesa apšviečia ir šildo visų mūsų gyvenimus.

Laikas eina į priekį, skuba, nesustoja. Metai prabėgo kaip šešėlis. Norisi atsigręžti atgal į tuos namus, kuriuose dabar šeimininkauja kiti... tokie pat jauni, gražūs, išdidūs. Jiems meilę ir dėmesį dalija vadovai. Tik jau kiti...

*Inga Petruškaitė - Kriščiūnienė
Ansamblio šokėja 1975 –1984,,
Lietuvos liaudies kultūros centras*

Maloniausi – metai, praleisti ansamblyje

Jau pirmosiomis studijų dienomis tuometiniame Vilniaus pedagoginiame institute pirmakursiai istorikai buvo “patikrinti”, ar tikrai jie yra dainuojančio krašto palikuonys. Taip jau atsitiko, kad fuksiukus egzaminavęs Jeronimas Žitkevičius nusprendė, jog man dievulis nepagailėjo nei klausos, nei balso. Kaip ir daugelis pirmakursių, labiausiai norėjau išsaugoti savo akademinę laisvę ir studentiško gyvenimo nepriklausomybę. Tačiau mielojo Žitkevičiaus kviečiamas apsisprendžiau riboti laisvus savo vakarus ir tapti meno saviveiklos puoselėtoju... Taip aš, kaip ir mano daugelis draugų, tapau VVPI “Šviesos” dainų ir šokių ansamblio choristu. Tai nebuvo kažkas naujo mano gyvenime, nes dar prieš įstodamas į institutą daugelį metų dainavau vienos Kauno vidurinės mokyklos mišriame chore. Ir buvęs mano muzikos mokytojas, ir dar anksčiau mano tėvai man jau buvo įžiebę norą dainuoti ir dalyvauti meno saviveikloje.

Savo apsisprendimu dainuoti “Šviesos” ansamblyje nenusivyliau nei per visus penkerius studijų metus institute, nei vėliau, kai jau tapau švietimo sistemos darbuotoju. Net ir dabar, kai nuo mano dalyvavimo “Šviesos” gyvenime praėjo beveik du dešimtmečiai, šį laikotarpį ir šį savo užsiėmimą laikau vienu iš labiausiai vykusių studentiškų metų pasirinkimų.

Niekas negali ištrinti iš atminties įspūdingų respublikinių dainų švenčių Vilniuje, Lietuvos studentų dainų švenčių Marijampolėje (tuometiniame Kapsuke) ir Šiauliuose, Baltijos šalių studentų dainų švenčių “Gaudeamus” Rygoje ir Taline. Tikiuosi, kad ir mano bičiuliai neužmiršo smagių ir iki pat paryčių trukdavusių bendrų vakaronių su KPI “Nemuno” ansambliciais, persikaitinimo Jūrmalos paplūdimyje ir išgerto alaus litrų.

Tais laikais nelabai kreipėme dėmesį ir į gana ideologizuotą ar kitomis kalbomis atliekamą ansamblio repertuarą bei gana dažnas koncertines keliones vienos iš lietuviškų divizijų kovų keliais. Buvome jauni ir nerūpestingi, bet į viską mokėjome žiūrėti filosofiskai ir tas keliones gebėjome išnaudoti tarpusavio ryšių stiprinimui, bendravimui, akiračio plėtimui ar “tikrų” lietuviškų ir patriotiškų dainų dainavimui po oficialių koncertų.

Per penkerius metus “Šviesos” ansamblyje sutikau daugybę gerų bičiulių ir draugų, su kuriais maloniai bendravome ne tik tada, bet ir dabar. Sąmoningai nenoriu vardinti nė vienos savo draugų ansamblicių pavardžių, nes tai užimtų daug vietos. Kad ir kaip būtų, visus juos – ir ypač jas – prisimenu bei myliu. Neabejoju, kad ir dauguma jų puikiai prisimena mane bei mano energiją.

Visuomet (ir labiausiai) prisimenu mūsų ansamblio choro vadovą Jeronimą Žitkevičių, instrumentalistų vadovą A. Puodžiuką, šokėjų vadovą V. Buterlevičių ir visų vadovų vadovą V. Jauniškį.

Šiandien po visą Lietuvą pasklidę dešimtys tūkstančių pedagoginio instituto absolventų. Bet tik mes, šviesiečiai – šimtai istorikų, lituanistų, užsienio kalbų, technologijų ir kitų sričių specialistų, galime jaustis, kad esame viena – dainos ir šokių suvienyta šeima.

Tad visi giminės ir artimieji šviesiečiai, gegužės 15 dieną rinkimės į Vilnių. O jei dėl kokių nors priežasčių negalėtume to padaryti, atsikimškime geriausio šampano butelį ir vienu metu išgerkime už mūsų jaunystę, už mūsų ansamblį, buvusius ir dabartinius ansamblio vadovus bei už mus visus! *Nušalnojo šalnos, nulynojo lietūs, atsidarė aušros vartai – parvažiavo saulė!!!*

*Vidmantas Vitkauskas,
Ansamblio choristas 1980–1985 m.,
Garliavos Juozo Lukšos gimnazijos direktorius*

Dainų ir šokių ansamblio „Šviesa“ veikla 1992 – 1996 m.

Lietuvos nepriklausomybės metai dainų ir šokių ansambliams buvo labai sunkūs. Būta ir tokių nuomonių, kad 1994 metų dainų šventė turi vykti be dainų ir šokių ansamblių. Šį žanrą daugelis muzikų vertino kaip “sovietmečio kūdikį”, teigdami, kad šis menas neturi nieko bendra su liaudies ir profesionaliosios muzikos deriniais. Ypač neigiamai apie ansamblius atsiliepė

folkloro kolektyvų vadovai.. Būtent šis žanras – folkloro ansambliai – tada išgyveno savo pripažinimo ir klestėjimo laikotarpį. Trūkstant lėšų finansavimui, esant tokiam neigiamam požiūriui į šį žanrą, vienas po kito dainų ir šokių ansambliai pradėjo nykti.

V. Aleksandravičius, VU dainų ir šokių ansamblio meno vadovas, pateikęs projektą, kuriame buvo autentiškos liaudies dainos bei šokiai, sugebėjo valdžios vyrus įtikinti, kad ansambliai pasaulio lietuvių dainų šventėje dalyvauti gali.

Nepaisydamas sunkumų, remiamas Pedagoginio universiteto vadovybės, ansamblis toliau dirbo. Norėdami paskleisti informaciją apie save plačiau Lietuvoje ir užsienyje, pasikvietėme kino ir televizijos operatorių Z. Putilovą. Po kelių kūrybinio ir įdomaus darbo dienų mes jau turėjome reklaminę video medžiagą apie “Šviesos” ansamblį, kurią netrukus išsiuntėme į Ispaniją. Universiteto spaustuvė išleido paruoštus lietuvių ir anglų kalbomis lankstinukus su trumpa ansamblio istorija, nuotraukomis.

Daug repetavom ir ruošėmės norėdami įstoti į tarptautinę folkloro ir stilizuoto folkloro asociaciją (CIOFF). Triūsas veltui nenuėjo. Autoritetinga komisija, pakritikavusi tik mūsų koncertinių rūbų autentiškumą, ansamblį priėmė į šią organizaciją. Mes CIOFF organizacijos dėka turėjome nemažai kelionių į užsienį.

VPU spaustuvė išleido naują koncertinę afišą, kurios, kaip ir ansamblio lankstinukų, ženklas – šokėjų pora (aut. A. Sapranavičienė).

Dabar net juokinga prisiminti, kad norėdami kolektyvui kopijuoti natas, turėdavome gauti prorektorius parašą. Keli kopijavimo aparatai tada buvo didžiulis universiteto turtas.

Turiu pasidžiaugti ne tik kolektyvo vadovų darniu darbu, bet ir organizuota, veiklia ansamblio taryba. Jos iniciatyva įvyko puikus renginys, kurį surengė ansamblio vyrai merginoms. Visi ansamblio vyrai sveikino merginas su pavasario švente. Skaitėme poeziją, dainavome, grojome, o merginos sėdėjo salėje ir mums plojo. Finale užtemdytoje salėje iš balkono nuleidome didžiulę prožektorius šviesos apšviestą gėlių puokštę, kurią skyrėme merginoms. Taryba paruošė pirmakursių krikštynoms priesaiką – atmintinę su puikiais Žiedės Juodeikytės piešiniais.

Ansamblis buvo skaitlingesnis gal ir dėl to, kad rektoratui ir dekanams labiau rūpėjo studentų laisvalaikio užimtumas. Dalyvaujantys meno kolektyvuose studentai pirmumo teise gaudavo bendrabutį, į tai buvo atsižvelgiama skirstant stipendijas, pašalpas.

1993-ųjų balandis, Minskas (Baltarusija). Penkiasdešimties ansamblio narių grupė dviem autobusais vyko į Minsko pedagoginį institutą, kur dalyvavome festivalyje „Studentiškos kūrybos dienos“. Prisimenu, kaip diskotekoje mūsų studentai taip smagiai šoko, dainavo, linksminosi, kad visi svečiai ir šeimnininkai, pasitraukę į šalis, žiūrėjo kaip į kokį koncertą ir stebėjosi mūsų studentų išradingumu ir mokėjimu linksmintis.

Na, o man Minskas primena 1985 metus. Ansamblis tuomet vyko į koncertinę kelionę. Aš buvau tik ką pradėjęs dirbti šiame kolektyve. Važiuojant autobusu studentai sugalvojo mane

pakrikštyti. Visos lūpdažiais prisidažę merginos ėjo ir bučiavo mane. Įsivaizduokit, koks „gražus ir laimingas“ buvau po krikštynų.

Labai gražūs ir prasmingi buvo kalėdiniai koncertai. Prisimenu, kaip ėjau konsultuotis pas šviesaus atminimo monsinjorą K.Vasiliauską, kokius kūrinis galima giedoti, groti. Ansamblio choreografas V. Paukštė buvo pastatęs advento šokį; nors per adventą niekas nešoka, tačiau jaunimas sumanydavo tyliai, kad niekas negirdėtų, pašokti. Prieš koncertą visada su artėjančiomis šventėmis universiteto bendruomenę pasveikindavo rektorius. Žvakių šviesoje visi universiteto kolektyvai rodydavo savo programėles, o pabaigoje visi vieną kūrinį giedodavome kartu.

1993-ųjų gegužė, Rokiškis. „Šviesa“ dalyvavo „Mis Rokiškis“ rinkimuose. Tai buvo įdomus, netradicinis koncertas, kuriame mes ir vertinome, ir karūną „Mis Rokiškis“ uždėjome.

1994 metai ansamblui buvo jubiliejiniai. Ruošėmės 40-čio koncertui, kelionei į Lenkiją, dainų šventei, kelionei į Ispaniją.

Pirma kelionė, kurią pasiūlė tarptautinė folkloro ir stilizuoto folkloro asociacija (CIOFF), buvo į Pырzyckie (Lenkija). Sunkiausia buvo įvažiuoti į šią šalį. Prisimenu, kad Lietuvos - Lenkijos pasienyje eilėje teko stovėti beveik parą laiko, nors ir turėjom dokumentus važiavimui be eilės. Studentai ir šoko, ir dainavo, tačiau anksčiau įvažiuoti į Lenkiją muitininkai vistiek nepraleido. Gerai pasisekė koncertai, įdomios ekskursijos, šiltas priėmimas leido visus nemalonumus greitai pamiršti.

Pырzyckie mus apgyvendino mokykloje. Vaikams labai patiko mūsų koncertas. Jie dažnai prašydavo mus pakoncertuoti. Vienas šokėjas linksmindamas vaikus išsinarino koją. Teko keisti šokėjų sudėtį, koreguoti programą.

Ansamblio keturiasdešimtmečiui skirtas jubiliejinis koncertas pavyko puikiai. Koncerte dalyvavęs svečias iš Vokietijos Heidelbergo aukštosios pedagoginės mokyklos profesorius Gerd-Bodo von Calsburg'as, susižavėjęs ansamblio pasirodymu, pakvietė kitais metais koncertinei kelionei į Vokietiją. Daug sveikinimų sulaukėme iš kolegų, universiteto vadovybės, rektorius vadovams įteikė padėkos raštus.

Sezoną vainikavo Kantonigros (Ispanija) festivalyje-konkurse laimėta II premija. Pasiruošimas šiai kelionei buvo sudėtingas. Labai daug padėjo mūsų universiteto ryšių su užsieniu skyrius ir labai „padėjo“ Lietuvos užsienio reikalų ministerija. Ispanijos vizai gauti turėjome pildyti naujo pavyzdžio anketas, kurias užpildėme pagal ministerijos konsultantų nurodymus ir išsiuntėme į Kopenhagą. Kiekviena diena buvo labai brangi, nes laiko turėjome nedaug. Paskambinę į atstovybę pasiteirauti, ar gavo ji mūsų anketas, išgirdome, kad šios užpildytos neteisingai. Anketas, gražintas atgal, mes pataisome, važiuojame į aerouostą ir nepažįstamam keleiviui, vykstančiam į Kopenhagą, patikime savo dokumentus, kad nuvežtų į Ispanijos atstovybę. Viskas baigėsi laimingai. Gavę Vokietijos, Prancūzijos, Ispanijos visas, išsiruošėme į kelionę. Lenkijoje paaiškėjo, kad susirgo viena šokėja. Kuo toliau, tuo darėsi jai blogiau. Pran-

cūzijoje, Bezansono mieste teko kreiptis į ligoninę, kur buvo diagnozuotas apendicitas. Paguldę ją į ligoninę, išvykome į konkursą be vienos šokėjos ir pagrindinės vertėjos. Ispaniją pasiekėm savo senu autobusu išvargę ir vėluodami. Mūsų choreografas V. Paukštė, pievelėje surinkęs šokėjus, statė iš naujo šokius, nes viena pagrindinių šokėjų gulėjo ligoninėje po operacijos ir džiaugėsi prancūzų medicinos lygiu. Na, o mes laimingi, laimėję II premiją, išvykom į Barseloną pasimaudyti Viduržemio jūroje. Deja, vienam šokėjui medūza nudegino visą pilvą, juodaodis simpatiškas vaikinai, užkalbinęs vieną mūsų choristę, ištraukė jos pasą. Kaip reikės grįžti? Vėl policija, Lietuvos atstovybė ir iškilę nauji rūpesčiai, kol gavome naują dokumentą .

Visko papasakoti neįmanoma – tai reikia patirti.

Iš mūsų universiteto meno kolektyvų mes pirmieji parsivežėme iš užsienio tokį aukštą apdovanojimą.

1995 metai. Rugsėjo pirmosios šventinis koncertas operos ir baleto teatre. Didelė laimė ir atsakomybė koncertuoti tokioje scenoje. Viskas pavyko labai gerai. Tai tikrai įsimintinas šventinis koncertas, kuriuo pasveikinome visą universiteto bendruomenę su naujais mokslo metais.

Spaudžiant stipriam šalčiui vykome į Karaliaučių paminėti Vasario 16-osios. Tautinių mažumų departamento organizuotame renginyje dalyvavo daug garbių Mažosios Lietuvos tyrinėtojų, istorikų. Mums, būsimiems mokytojams, buvo įdomi, naudinga istorijos pamoka. Svetlogorske, gražiame kurortiniame mieste, negalėjom atsigrožėti Baltijos jūros „užšalusiomis bangomis“.

Konrado-Adenauerio fondo finansuota kelionė į Vokietiją buvo graži ir įspūdinga. Aplankėme ir koncertavome Vasario 16-osios gimnazijoje, pasakiškai gražiame kurortiniame miestelyje Baden-Badene, Heidelberge. Vokiečiai priėmė mūsų koncertus audringais aplodismentais. Susipažinome su Heidelbergo aukštąja pedagogine mokykla, kurioje dirba profesorius Gerd-Bodo von Calsburg. Dvi merginas, studijavusias mūsų universitete, profesorius pakvietė studijuoti šioje mokykloje.

1995-aisiais dalyvavome ir Tarptautiniame folkloro festivalyje Rumunijoje. Šią kelionę pasiūlė CIOFF.

Koncertavome mokyklose, darželiuose, VPU renginiuose. Mano vadovavimo ansamblui laikotarpio įsimintiniausi koncertai Švenčionėlių kultūros namuose, Utenoje, VRM Kultūros ir sporto rūmuose, Mažeikių naftos kultūros rūmuose, Birštono, Prienų kultūros namuose, Marijampolės dramos teatre, Lietuvos kariuomenės „Geležinio vilko“ dalinyje ir kitur.

*Vilius Tavoras
Ansamblio meno vadovas
1992 – 1996 m.*

Smagu prisiminti!

Esu muzikos mokytoja. „Šviesoje“ dainavau 1995–2001 metais. Pabaigusi mokyklą, įstojau į VPU chemijos specialybę. Tačiau netrukus supratau, kad tai ne man. Mokydamasi mokykloje visą savo laisvą laiką skirdavau muzikai, įvairiems užklasinėms renginiams, akompanuodavau šokių kolektyvams. Todėl jau antrą savo studijų savaitę pasiprašiau priimama į „Šviesą“. Eiti buvo nedrąsu – juk ten jau visi vieni kitus pažįsta, o aš būsiu naujokė. Tačiau naujoke jaučiausi neilgai. Visi čia buvo labai draugiški, greitai priėmė į savo ratą ir stengėsi padėti. Netrukus pirmas koncertas, po jo – krikštynos ir štai – aš jau nebe naujokė, o „teisėta“ kolektyvo narė.

Repeticijos, koncertai, išvykos, vakaronės užpildydavo mano laisvalaikį ir leisdavo pamiršti nelabai mėgiamas chemijos studijas. Vadovai paragino stoti į gretutinę muzikos specialybę, ir po pusės metų studijavau jau abu dalykus. Laisvo laiko vis mažėjo, bet nieko negalėjau atsisakyti. Muzikos mokyti patiko, o į „Šviesą“ „įklimpau“ ilgam. Įsisukus į tą sukūrį tiesiog nebegali išeiti. Vis nauji koncertai, nauji įspūdžiai, nauji draugai. Koncertuodavome įvairiuose Lietuvos miestuose, susipažinome su daugeliu panašių kolektyvų, išmokau daug dainų.

Koncertuodavom nemažai, ir man tai patiko. Taip aš įgijau nemažą scenos patirtį, o tai labai praverčia mano darbe. Kartais vadovai leisdavo per choro repeticijas padiriguoti vieną ar kitą kūrinį. Aš pripratau prie auditorijos, įgijau nemažai praktikos. Ir dabar dar vis prašau vadovų patarimo, kai susiduriu su įvairiomis profesinėmis problemomis darbe.

Kas dveji metai–dainų šventės. Turėjom puikią progą jose dalyvauti. Kai kas tai darė tik porą kartų per savo gyvenimą. Dalyvauti dainų šventėje – ne tas pats, kas stebėti renginį iš tribūnos arba per televiziją. Dabar su nostalgija žiūriu į atlikėjus Kalnų parko scenoje.

Kaip ir kiekvienas kolektyvas, „Šviesą“ turėjo savo tradicijas. Kas neprisimena „Šviesos“ vakarėlių! Kiekvienais mokslo metais po pirmojo koncerto būdavo pirmakursių krikštynos, kurios išsiskyrė iš kitų krikštynų savo puikia programa: grupių vaidinimais, šokiais, dainomis.

Metų pabaigoje – išleistuvės. Atsisveikindavome su baigusiais universitetą. Nors dažnai tie baigusieji lankydavo „Šviesą“ dar keletą metų. Prisimenu, vienas choristas chore dainavo 12 metų.

Daug gilių įspūdžių paliko kelionės į kitas šalis. Dalyvaudama „Šviesoje“ aplankiau Izraelį, Graikiją, Turkiją, Ispaniją, Rusiją, Latviją. Dažniausiai ten vykdavo įvairūs festivaliai. Suvažiuodavo daug panašių kolektyvų iš įvairių pasaulio kraštų. Kiekvienas iš jų atveždavo dalelę savo šalies kultūros, ir mes turėjome puikią progą su ja susipažinti.

Mes tai pat veždavome savo programą. Dėl vietos stokos negalėdavo važiuoti visas kolektyvas, todėl tekdavo gerokai paplušėti, kad kūriniai skambėtų taip, kaip ir dainuojant visiems drauge. Pati kelionė niekada neprailgdavo: autobuse dainuodavom, orkestrantai išsitraukdavo akordeonus, aplinkui tvyrodamo linksma nuotaika. Kiekvienoje kelionėje stengdavomės kuo daugiau pamatyti. Aplankydavome žinomias vietas, architektūros statinius, grožėdavomės to krašto unikaliu gamtovaizdžiu.

Kartais pagalvoju, kiek daug visko aš išmokau šiame kolektyve ir kaip jis pakeitė mano gyvenimą. Dabar jau pati mokau vaikus dainuoti ir „Šviesą“ aplankau per koncertus ar vakarėlius, o tuos puikius studijų metus man primena nuotraukų albumai, vaizdajuostės, iš kelionių parvežti suvenyrai.

*Kristina Draugelytė–Juzėnienė
Ansamblio choristė 1995–2001 m.,
Vilniaus S. Daukanto vidurinės mokyklos muzikos mokytoja*

Laimingas, kad buvau su „Šviesa“

Nuo 1954 iki 2004 metų – ilgas laiko tarpas. 50 metų – žmogui branda, patirties ir gebėjimų atsiskleidimo metas. Meno kolektyvui – taip pat. Vilniaus pedagoginio universiteto dainų ir šokių ansamblis „Šviesa“ sulaukė gražios brandžios sukakties. Retas kolektyvas gali pasigirti tokia praeitimi ir kartu visada išlikti jaunas. Dalyviai keičiasi – tradicijos išlieka. Ir, kaip dainuojama „Šviesos“ himne, visi čia palieka širdies dalelę. Palieku ją ir aš – 10 metų išbuvęs kartu. Tačiau ne apie išsiskyrimo liūdesį dabar norisi kalbėti, o apie patirtą džiaugsmą.

Jau sunku viską ir prisiminti: jaudulys prieš pirmą koncertą, po jo krikštynos su pasižadėjimu geriau apleisti mokslus nei repeticijas (stengiausi suspėti ir vienur, ir kitur), vėliau koncertai, koncertai... Ir, žinoma, nuolatinis bendravimas su gausiu būriu draugų. Dabar atrodo, kad tai buvo dar viena mokykla – pirmiausia dvasinės kultūros. Daina, šokis, muzika – visa tai ugdo žmogų, kuria pasaulėžiūrą, palieka gerumo pėdsakus visam gyvenimui. Tikiu tuo.

O patirta ir pamatyta daug. Gausybė koncertų Vilniuje, išvykos į Panevėžį, Marijampolę, Druskininkus, Šiaulius, Klaipėdą ir kitus Lietuvos miestus bei miestelius. Suskaičiavau ir 10 savo koncertinių kelionių į užsienį su „Šviesa“ (iš viso būta jų gerokai daugiau, bet kalbėsiu apie tai, ką pats mačiau). Tikrai nepamiršiu Rumunijos skurdo, Graikijos karščių, Norvegijos fiordų, Turkijos egzotikos. Neišdildomi įspūdžiai liko ir iš Izraelio šventų vietų – Jeruzalės, Betliejaus, Nazareto. Išsamiau susipažinta ar tik pro autobuso langą pamatyta apie 15 šalių. Pabuvota prie 5 jūrų: Šiaurės jūra buvo per šalta, kad norėtusi įmerkti koją, Egėjo – per karšta, kad atgaivintų, ir dar su jūrų ežiais, ne vieną šokėją privertusiais šokti skaudančiom kojom. Gausios Viduržemio jūros medūzos dilgino jau ir taip raudonus nuo saulės mūsų kūnus; gydėmės Negyvosios jūros dumbliu ir gulėjome ant vandens – lyg ant čiužinio. Keliavome ir per vandenį (keltu plaukėme per Baltiją į Švediją), ir per debesis (tiesa, pro lėktuvo iluminatorių šalių nepažinom). Prisilietėm ir prie svarbios dabarties (koncertavom per Lietuvos konsulato atidarymą Antalijoje), ir prie praeities – juk ko vertas vien pasirodymas sausakimšame antikiniame amfiteatre, kuriame telpa 12 tūkstančių žiūrovų. Nepamiršamos ir maudynės nuo Antikos išlikusiame karalienės Kleopatros mineralinio vandens baseine Pamukalėje. O kur dar ekskursijos į antikinės vietoves Salagassos,

Pisidijos Antiochiją. Pirmajame lankėsi Aleksandras Makedonietis (yra jo sugriautos bibliotekos likučiai), antrasis buvo šv. Pauliaus misijų centras I a. viduryje.

Kur tik nuvažiuoju – dainavom, šokom, grojom. Rodėm kitoms šalims, ką turim lietuviška. Daugeliui patiko, kai kuriuos sužavėjo. O ir žiūrovų būta įvairių, bet labiausiai įsiminė moterys, žiūrinčios ant stogų ir pro langus viename Turkijos kalnų kaimelyje, mat visas žiūrovams skirtas vietas užėmė vyrai. Keistai atrodė ir Izraelyje tarp žiūrovų smulktės merginos su grėsmingais automatais. Kaip žinia, ten ir moterys tarnauja armijoje, o su ginklu negali skirtis net ir vykdamos į namus. Nevienodas buvo ir mus mačiusių žiūrovų skaičius: nuo keliolikos viename iš koncertų Karaliaučiaus srityje iki maždaug 25 tūkst. per Karmielio festivalio uždarymą Izraelyje, neskaičiuojant žiūrovų prie televizorių ekranų, nes dar ir televizija transliavo. Žinoma, daug žiūrovų būna ir Lietuvoje per Dainų šventes, tik čia ir dalyvių kiek akys užmato, o ten buvome vieni.

Čia tik dalelė įspūdžių. Už viską esu dėkingas „Šviesai“: šauniems dalyviams ir geriems vadovams. Nuoširdžiai linkiu kolektyvui ir toliau dalyti džiaugsmą, kiekvienam dalyviui įžiebtį širdyje ugnelę ir, žinoma, sulaukti dar gražesnio jubiliejaus.

*Alvydas Umbrasas
Ansamblio choristas 1994–2003 m.,
VPU doktorantas*

„Šviesos“ kasdienybė ir šventės Silvestro Gaižiūno dienoraštyje

1968 m. gruodžio 14 d.

Instituto sporto klubui „Šviesa“ – 20 metų. Ansamblis „Šviesa“, aišku, turi duoti koncertą, kuris tuo pačiu yra mano „debiuto“ ansamblyje koncertas. Viskas praėjo baisiai greitai, na, ir neblogai. Nuskambėjo puikus „Latvių šokis“, garsusis „Klumpakojis“, merginų atliekama „Žalioji banga“, „Pavasario valsas“. Choras dainavo ir mano mėgiamas dainas: „Šviesa“, „Liuoksinis“. Plojimų daug.

1969 m. spalio 22 d.

Ansamblio repeticija buvo su kompozitoriumi Povilaičiu, kurio daina „Mūsų kelias“ yra mūsų repertuare. Kai geriau sudainuoja, tai ir nuotaika geresnė.

1969 m. rugsėjo 8 d.

Šįvakar filharmonijoje – mūsų instituto mokslų metų atidarymas. Po iškilmingos dalies – „Šviesos“ koncertas.

Ne kartą teko ateiti filhamonijon: čia klausiau nepamirštamų Čiurlionio, Bethoveno bei Stravinskio kūrinių koncertų... Šiandien pats koncertuosiu.

...Ir štai išeinam scenon. Salė pilnutėlė. Matyti Diržinskaitės, Gedvilo veidai...

Nuskamba „Kalvelis“... Mūsų koncertas prasidėjo...

Programa visai nebloga, tik dar reikia parepetuot. Patys ansambliciai nelabai patenkinti šiuo pasirodymu, užtat žiūrovai plojo ir plojo. „Niekada“ teko kartoti.

Mes dar dainavom „Nuotaką“ (harm. Vydūno), „Lakštingalų naktį“, „Tėvų namus“. Skambėjo dainos „Rugsėjo taku“, „Bus šviesa“, „Gėlės mokytoji“; šokiai „Ratuto“, „Senojo miesto polka“, „Trijulė“, „Šėltinis“.

1969 m. spalio 28 d.

Ansamblio repeticija. Skamba vėl tos pačios dainos („Šaltyšius“, „Eina garsas“, „Su jo vardu“ ir kt.), visi atkreipia dėmesį į „tragiškos asmenybės“ (mūsų vadovo Vyžinto) miną.

Koncertinė išvyka į Kazanę

1969 m. lapkričio 15 d.

O vakare mūsų širdys suplakė smarkiau – naujojoj konservatorijos salėj Kazanės liaudžiai parodėm pirmąjį koncertą. Totorijos sostinėj skambėjo lietuviška muzika!

Šita geros akustikos amfiteatrinė salė „Šviesai“ atnešė šlovę. Ypač publiką sužavėjo šokiai „Trijulė“, „Rezginėlė“, „Ratuto“, „Senojo miesto polka“ (pastarąjį teko kartoti); dainos „Mūsų kelias“, „Niekada“.

Kad programa pavyko, parodė ne tik plojimai. Kas darėsi, išėjus koridorium! Minia žiūrovų, studentų laukė pasirodant mūsų. Kalbino, ženkliukus dalino. Uždainavo „Pūsk, vėjeli“. Gal jie manė, kad tai mūsų, t.y. lietuvių daina. Arba mus palaikė latviais..

Žodžiu, – eilinis lietuvių ir latvių supainiojimas. Bet tai atleistina – kazaniečiai parodė širdį. O klausimų begalės:

– Jūs, turbūt, dažnai važiuojat į užsienį?

– Kada išvažiuojat namo? Ateisim išlydėt...

Koks entuziazmas!

Šauniai nuskambėjo mūsų „Ėjo senis“ ir kitos dainos. Autobusus pasiekėm nusiteikę kuo puikiausiai.

Tokie prisiminimai apie 5-ąjį mano koncertą su „Šviesa“.

Važiuojant namo (spec. autobusu), šalia manęs atsisėdo vienas Kazanės studentaitis ir ėmė rodyt savo miesto įžomybes. Pasakojo apie jas. Aš jam pasakiau:

– Man Kazanė patinka todėl, kad joje daug bažnyčių... Tik jos labai apleistos.

Mūsų bendrabučio fojė – šokiai. Prisirinko daugybė vietinės publikos – čebatuotos, skarotos ir t.t. Iš tos daugybės nedaug tebuvo sijonuotų. Buvo gera matyti, kad šalia tų vietinių mūsų mergaitės tiesiog kaip rūtos žaliavo, kaip chrizantemos baltavo... Miela malonu buvo žiūrėti. Girdėjosi, kad kazaniečiams labai patikęs lietuvių koncertas...

1969 m. lapkričio 16 d.

Nulenkiama galva J. Juškai – didžiam lietuviui, likusiam amžiams ilsėtis toli toli nuo brangiosios Lietuvos... Antkapy juoduoja lietuviškas įrašas...

Patys kapai – bjaurūs, neįtikėtini. Perkrauti tvorelėmis, kurios visos nudažytos pilkšva spalva.

Pažiūrėję į karo herojams skirtą paminklą, pasukom miesto centro pusėn.

L. Tolstojaus biustas. Kazanėj didysis rašytojas gyveno ir bandė mokytis.

Laisvės aikštė – su viena geriausių TSRS karininkų sale, kur kažkada kalbėjo Kačalovas, Majakovskis ir kitos įžomybės; su konservatorija, kur užvakar koncertavo „Šviesa“.

Kazanėj yra 13 aukštųjų mokyklų, 5 teatrai. Vienas gražiausių – Operos ir baleto teatras – kaip tik ir stovi centrinėje Laisvės aikštėje. Statytas jis 1939 m., o atrodo, kaip prieš kokius 200 metų. Eilinis klasikinės architektūros mėgdžijimo pavyzdys.

I gimnazija – ta pati, kurioje dėstė J. Juška.

– Tas pats Juška, apie kurį tu nieko nežinai ir apie kurį aš tave IV kurse išmokysiu, kad tu net cypsi, – pasakė vėliau Drotvinas mano kurso draugei Vidai.

Koncertinė išvyka į Vokietijos Demokratinę Respubliką

Koncertas Henigsdorfe 1970 m. gegužės 9 d.

Atvežė mus į plieno lydymo gamyklos kultūros namus. Gražus pastatas. Mielas priėmimas: dar neprasidėjus koncertui, scenoj radom keletą mums skirtų dėžių limonado.

Vyžintas atsinešė vokišką afišą. Joje buvo užrašyta „Tarybinis dainų ir šokių ansamblis „Vilnius“. Aišku, kodėl nesirinko žiūrovai. Tik prieš pat mūsų pasirodymą salė staiga papildėjo – sužaliavo tarybinių karių uniformos...

Prasidėjo „Šviesos“ koncertas, skirtas 25-osioms fašizmo sutriuškinimo metinėms. Iš pradžių Irena pranešinėjo lietuviškai ir vokiškai, o paskui, po kelių numerių, staiga kažkas davė nurodymą lietuviškus žodžius pakeist rusiškais.

Rodėm didžiąją programą.

Pavyko neblogai, tačiau, sako, kažko trūko (štai ką reiškia publika).

Namo „Ikarai“ vežė mus ir mūsų dainą. Gizela su mumis traukė „Pūkelį“:

Nulėk pas ją šiu vejeliū,

Šiakyk, kad myliu bjat tyliū.

„Gaudeamus“ – 5

Šiauliai, 1971 m. liepos 6 d.

Vejon linksmi išleikia margos šokėjų eilės. Estradon plūsta iškilminga choristų minia.

Smarkūs plojimai po „Suktinio“. Ant dirigento pakylos kietai susigūžia A.Vyžintas. „Ivaras tiltas“. Irrr : „Grįskime mergos ivaro tiltą...“

Prasidėjo gražūs ansamblių pasirodymai. Liaudžiai ansambliai darė didžiausią įspūdį. Jiems buvo paplota entuziastingiausiai.

Pasirodė ir dūdoriai. O šventės pabaigoj visi – ir „akademikai“, ir ansambliai, ir orkestrai – vėl suėjo į pasirodymo lauką. Džiaugsmingai skambėjo Kavecko diriguojama „Studentų solidarumo daina“ ir, žinoma, „Gaudeamus“.

Ir tada prasidėjo pati siautulingiausia šventės dalis. Tas guvusias jaunuolynas puolė prie savo gerbiamiausių vadovų. Aikštė, iš šono žiūrint, atrodė tokia padūkusių ir nesutramdomų žmonių maišalynė, kokios reta.

Tai šen, tai ten iš tos košės padangėn išlėkdavo koks nors vadovas. Ir Vyžintas išlėkė. Ir Duobienė pabuvojo „kosmose“...

Ratai ratukai ! Dideli ir maži. Čia „Jaunystė“ veda iškilmingą ratą, čia ansamblis dūksta. Čia „Nemunas“ apkvaišęs siaučia, čia „Šviesa“ baltuoja plačiu ratu.

Vyžintą universitetas pavogė! „Lekiam – Četkauską pasiimsim!“ – sušuko Jonas. „Siūlai, siūlai susivykite,“ – pradeda Duobienė ir čia pat tampa špulyte.

Temstant ratai pradėjo irti... Truputį nenoriai, bet nepraradus linksmumo, „Šviesa“ – visa

visa – susibūrė į vieną krūvą ir pamažu patraukė per miestą.

– Vienas, du, trys – graži Lietuva, – skambėjo per nurimusias gatves.

Uogrė, 1971 m. liepos 9 d.

Groja dūdos. Skamba linksma muzika. Gaižausko Valsas-fantazija publiką paveikė taip stipriai, kad ji ėmė linguoti. Jono pažįstamos latvaitės ir lingavo, ir dainavo. Jis atsisuko atgal – ukrainietės linguoja... Jono širdis prisipildė džiaugsmo. Štai kokia burtininkė lietuviška muzika!

Ansambliai pasirodė bene sėkmingiausiai. Tik jiems publika bisavo... Lietuvių muzika žiūrovams patiko labiausiai.

Šventės vietą veteranai paliko sutemus. Rygon važiavo pilnutėliu traukiniu. Visi keleiviai šnekėjo, klegėjo. Studentija dainavo. Traukiny tvyrojo nepaprasto džiaugsmo nuotaika. Veteranai iš pradžių dainavo, bet paskui šalia jų atsisėdo pagyvenęs vyras su pagyvenusia moterimi – inteligentiški latviai – ir dainos nutrūko, kadangi tie latviai veteranus ėmė kalbinti.

Pirmiausia vyras ir moteris veteranų paklausė, kokios jie tautos. „Lietuviai? Mes taip ir manėm“, – su palengvėjimu pasakė moteris. Ir jai, ir vyrui labai patikęs lietuvių pasirodymas.

– Kokie įspūdingi merginų rūbai! – kalbėjo vyras. – Jos kaip karalaitės. O jūsų pučiamųjų orkestrai – tiesiog nuostabūs! Betrūko tik Napoleono, kai jie žygiavo...

Netrukus paaiškėjo, kad tas vyras – baletų šokėjas.

– Tur būt, netikit, kad jis baletą šoka, – nusikikeno žmona ir pridėjo, – toks meška...

Tuo metu vyras ištraukė raudoną knygelytę ir mes perskaitėm:

„Herbertas Vimbulis – Rygos Operos ir baletų teatro baletų artistas“.

Žmona iš rankinuko ištraukė atviruką su Duomo katedros vargonais.

– Ar buvot Duomo katedroj? – paklausė rodydama atviruką. Deja, veteranai ten nebuvo – dėl laiko stokos.

– Mes sekmadienį eisim klausyt vargonų. Bilietą perkant, šitą atviruką pridėjo... Jums padovanojam. – Ir atidavė man tą atviruką.

Jie buvo be galo šnekūs, tie latviai. Su didele pagarba kalbėjo apie lietuvius. Jiems tik vieną kartą teko pabuvoti Lietuvoje, labai seniai – karo metais. Kažkur apie Ukmergę pirkė pieną, tai šeiminiškė neėmė pinigų. „Mes buvom labai sujaudinti“, – pasakė moteris.

1973 m. gegužės 6 d., sekmadienis

Ansamblis „Šviesa“ koncertuoja Vilniaus kursantams.

Tai buvo pirmas mano koncertas su „Šviesa“ po armijos (pirmas po armijos – ir kariškiams!). Kursantai santūri liaudis. Aš pastebėjau, kad iš pradžių jie netgi drovėjosi ploti, nors jiems patiko. Po truputį įsisiūbavo ir ėmė bisuoti kiekvienam šokiui. „Rezginėlei“ taip bisavo, kad teko kartoti. Mūsų dainų nemoka klausyt. Labai patiko tik „Nikogda“ – ją irgi kartojom.

Apskritai, į koncertą jų ateita su dėmesio ir smalsumo kibirkštimis. Tą rodo magnetofonai, fotoaparatai, kuriuos jie atsivilkę salėn.

1973 m. rusėjo 1 d.

Operos ir baleto teatras.

15 val. Salė pilnutėlė jaunimo, tiksliau fuksų – būsimų pedagogų. Pedagoginis institutas atidaro naujuosius mokslo metus. Prezidiume – profesūra. Tribūnoj tėvišku balsu lėtai ir ilgai šneka instituto rektorius Uogintas...

Iškilmingoji dalis baigėsi, dabar – koncertas. Pirmoj daly dainuoja Almonaitytė, Stasiūnas, mano numylėtas perliukas Kaukaitė, šoka Minderis ir Masaniovė. Antroj daly skamba „Šviesos“ muzika.

Mūsų programos pradžia tradicinė – „Kalvelis“. Žinoma, šokis gražus, bet ansamblio vadovų galvos tik tą vieną jau daugybė metų pradžia tesuranda... Toliau subanguoja „Spalio daina“... „Bus šviesa“ – lyg ansamblio himnas, šią dainą gal reikėtų pradžioj ar gale dainuot... Plojimų audra kyla po šokių „Viliotinis“, „Rezginėlė“. Publika bisuoja dainai „Nikogda“. Truputį šalčiau sutinkamos pjesės orkestrui, dainos „Jei pasaulio vaikai“, „Brolybės žemė“. Koncerto pabaigoje salę sužavi „Rusnietis“.

1974 m. vasario 26 d.

VVU aktų salė. „Gaudeamus – 6“ peržiūra.

Su universiteto ansambliu atlikom keletą kūrinį, kurie šių metų liepą skambės šeštojoje studentų dainų šventėje Tartu. Skambėjo „Nuo gintaro kranto“, „Už laisvą vėją greičiau“, „Paskutinė polka“ ir kt. Dirigavo Vyžintas, Aleksandravičius ir gražiausias pasaulio vyras Četkauskas.

1974 m. balandžio 2 d.

„Šviesa“ ruošiasi gastrolėms į Odesą. Repeticijos vyksta beveik kasdien. Dažniausia jos būna varginančios, kadangi vadovai nesugeba palaikyt drausmės. Tik vakar vienas momentas buvo įspūdingas – kai užsidėjau šiaudinę skrybėlę ir šokėjas Alvydas man pasakė, jog esu panašus į anglosaksą...

Šiandieninės repeticijos metu gimė sumanymas parašyt eilėrašį „Miško muzika“.

1974 m. balandžio 22 d.

„Šviesa“ šiandien repetuoja salėj... Pasižiūrėt repeticijos atėjo instituto svečiai – Kazanės universiteto choro dalyviai. Pirmiausia scenon išeina maestro Vyžintas. Jis pasakoja apie „Šviesos“ koncertinę veiklą, svečius supažindina su lietuvių liaudies instrumentais. Aš beveik nieko negirdžiu, nes choras užia lyg bičių avilys (stovim scenoj!). Į sceną pakyla svečių choro vadovas.

Jis džiaugiasi, kad gali susitikti su mūsų ansambliu, džiaugiasi, kad ir jo choras, ir mūsų „Šviesa“ beveik vienaamžiai.

1974 m. balandžio 25 d.

„Šviesa“ koncertavo kooperatinių suvažiavimo dalyviams. Koncertas neturėjo jokie pasisėkimo. Publika kaip mūsų apsiėdus sėdėjo. Pliaukš, pliaušk porą kartų kokia poniutė su pusiau balta, pusiau melsva galva ir toliau murkso. Scena ir salė labai nedėkinga buvo mums, dainininkams – prasta akustika. Žodžiu, buvo klaidus koncertas. Ir pikčiausia tai, kad į jį atsivedžiau Joną...

1974 m. balandžio 27 d.

Iš lėto, linguodamos sukabintomis rankomis iš abiejų pusių scenon žingsniuoja choro merginos. Iš jų lūpų skamba daina, skirta jubiliejui. Išėina choro vyrai, pasirodo šokėjai. Visi naujais rūbais. Salė ploja.

Toji dainelė atlėkė su vėju,

Sveikina gražų mūsų jubiliejų.

Labai banaliai, bet vis dėlto mes sveikinam jubiliejų, džiaugiamės sulaukę 20-mečio.

Salė pilnutėlė. Rektoriai, profesoriai, buvę ansambliciai, studentai... Pirmosiose eilėse matau aktyviausias savo kartos ansamblietes, vadinamąjį „gražiausią galą“. Širdy skamba „valio!“..

„Jubiliejinės įžangos“ pabaigoj šokėjos iš juostų sukomponuoja XX, viena solistė neša tulpę rektoriui...

Po lengvos, nuotaikingos įžangos reikia susikaupti. Dabar mes šoksime per barjerų barjerą...

– Kompozitorius A. Bražinskas, poetas V. Bložė. Kantata-baladė „Knygnešiai“, – skamba pranešėjos Vidos balsas. Kūrinį autoriai paskyrė „Šviesos“ ansambliui. Jis atliekamas pirmą kartą spaudos draudimo panaikinimo Lietuvoje 70-ųjų metinių proga. Aš jau matau Bražinską ir Bložę.

Sudainavom geriau, negu aš tikėjau. Choras jau tiek nuzulinęs tuos „Knygnešius“, kad nebloggerai dainavo ir ten, kur rodė, ir ten, kur nerodė. Tiesa, tenorai kiek per anksti viauksėjo „Bėk! Pėdomis šunys“... Tačiau apskritai atlikimas nebuvo tragiško lygio.

Po „Knygnešių“ jau daug lengvesnė programa. Jau laisviau gali stovėti, dainuoti, šypsotis... Sukas „Rezginėlė“, dunksi „Pakeltkojis“, „Vyžų šokis“, linksmi skamba „Jaunųjų pedagogų valsas“, „Pasterka“ (ją atlieka vyrų sekstetas ir choras), susimąščius plaukia „Aušta aušrelė“, ugnies įneša „Дружба – фройндшафт“...

...Koncerto pabaigoj į sceną sueina visi čia atvykę ansamblio veteranai. Pirmasis ansamblio vadovas Kruopis diriguoja mūsų himną „Bus šviesa“... Gera dainuoti, kai šalia tavęs sustojo visas „gražiausias galas“ – Irena Vaitkevičiūtė, Irena Skrinskaitė, Irena Žilienė, Jadvyga Dastikaitė.

...Būrys „senų“ ir jaunų atlieka smagų lietuvių liaudies šokį...

Aš visada su pakilimu dainuoju „Gėlės mokytoji“. O šiandien pakilimas ypatingas. Scenoj – visi šokėjai ir visi choristai.

*Gėlės, žydėkite gėlės,
Žėrėkit kaip žvaigždės po aukštu dangum,
Žydėkite gėlės visiems,
Kurie mokė mus būti tikruoju žmogum.*

Daina staiga nutyla. Į scenos priekį iš choro išeina buvusi „Šviesos“ pranešėja Nijolė ir švelniu balsu vingiuoja padėkos žodžius mokytojui.

*Kur tu, brangus vaikystės mano slenksti,
Medinis suole, paprastas, grubus?
O leisk tau, mokytojau, nusilenkti
Už tai, kad šiandien aš esu ŽMOGUS!*

Paskutinį žodį ištaria visa „Šviesa“. Vėl sukasi scenoje poros, vėl skamba „Gėlės“. Jos apvainikuoja visą jubiliejaus programą.

O toliau – toliau, žinoma, sveikinimų virtinė. Ėjo, lipo, kilo scenon iš visur visokiausi. Sveikiniai, dovanos, garbės ir pagyrimo raštai, LTSR meno žymūno ženkleliai ansambliai ir ansambliučiams... Kad „Šviesai“ 20, prisiminė ir LLKS CK, ir Aukštojo bei specialiojo vidurinio mokslo ministerija, Liaudies meno rūmai, „Nemuno“, „Ekranas“, Universiteto ansambliai, VVPI akademinis choras ir „Vilija“ – lenkų dainų ir šokių ansamblis. Visi mus norėjo pradžiuginti kilometriniais sveikinimo žodžių vėriniais, bet ne visiems pavyko. Daugelis nusišnekėjo, pradėjo nesąmones taukšt scenoj.

„...linkiu plačių horizontų“...

Įdomiausia tai, kad įtaigiausiai mus pasveikino... lenkai – „Vilijos“ ansamblis. Kalbėjo lietuviškai, sklandžiau, negu mes, lietuviai...

Kažkokį pagyrimo raštą gavau ir aš... Daug kas juos gavo. Vieni džiaugėsi, kiti gal nelabai. Buvo gražu pasižiūrėti į Pošiūną, kaip jisai lyg vaikas, iš laimės, kad gavo garbės raštą, nusišypsavo, net žandus persibraukdamas.

Tai buvo antroji iškilnių dalis. O trečioji... Trečiąją „permetėm“ į „Lazdynų“ barą-restoraną. Iš pradžių foje sienos drebėjo nuo šokių ir žaidimų. Dabartinė „Šviesa“ subėgo į vieną, o senesnioji „Šviesa“ – į kitą ratą.

Vėl, žinoma, klausėmės kalbų. Salės gale pastatė kėdę ir ant jos lipo oratoriai: rektorius, maestro Vyžintas („Mano žmonės! Aš nešnekėsiu dabar ilgai... Aš tik noriu pasakyti, kad „Šviesa“ jau pajėgi išspręsti meninius uždavinius“), drg. Yla („Mes sakome, kad „Šviesai“ 20 metų, bet taip iš tikrųjų nėra. „Šviesa“ turi daug mažų ansamblukų, kuriems ne daugiau kaip 4 - 5 metai – tiek, kiek jūs mokėtės šitame institute... Mažosios „Švieselės“, neškit savo dainomis, šokiais kibirkštėles į visą Lietuvą!“), drg. Kruopis („Aš geriu už veteranus! Valio, veteranai!“).

„ŠVIESOS“ ANSAMBLIO BIOGRAFIJA PUBLIKACIJOSE

Ansamblio penkmetis

Šį mėnesį sukanka penkeri metai nuo Vilniaus Valstybinio pedagoginio instituto dainų ir šokių liaudies ansamblio įkūrimo.

Per penkerius savo gyvavimo metus ansamblis nuėjo ieškojimų, daug darbo, energijos pareikalavusį kūrybinį kelią. Šiuo metu kolektyvo sudėtyje yra 140 jaunų būsimųjų mokytojų, liaudies meno vystytojų.

Pirmą kartą ansamblis pasirodė scenoje 1954 m. balandžio mėnesį. Tai buvo jo gimimo diena. Paskui ansamblis išaugo, jį papildė nauji studentai, atėję iš vidurinių mokyklų meno ir saviveiklos ratelių, iš įmonių ir gamyklų.

1957 m. gegužės mėnesį aplankėme Leningradą, Taliną, Rygą. Koncertavome pedagoginių institutų salėse, pajutome šiltą, draugišką broliškojo Leningrado, latvių, estų būsimųjų pedagogų ir jaunimo priėmimą.

Mūsų ansamblių dalyvavo ir Pasauliniame VI studentų ir jaunimo festivalyje. O štai praėjusią vasarą mūsų koledžas dainavo ir šoko II Pabaltijo studentų šventėje Rygoje.

Atsiliepdamas į istorinius TSKP XXI suvažiavimo nutarimus, siekdamas prisidėti prie liaudies meno dar platesnio išvystymo ir populiarinimo, mūsų dainų ir šokių liaudies ansamblis žymiai suaktyvino veiklą. Jau paruošėme naują programą, į kurios sudėtį įeina ir rusų liaudies dainos, ir liaudies demokratinių šalių dainos bei šokiai. Su šia programa jau buvome išvykę į kelionę po Lietuvą. Mus šiltai sutiko Kėdainių, Dotnuvos, Šeduvos, Kapsuko, Kupiškio mokyklos bei darbo žmonės.

Dabar mes ruošiamės artimiausiomis dienomis išvykti į broliškąją Ukrainą.

Mūsų ansamblis, nuėjęs penkerių metų gyvavimo kelią, į respublikos mokyklas išleido visą būrį jaunų, gabių mokytojų, kurie toliau tęsia institute pradėtas tradicijas: kuria mokyklose liaudies šokių ratelius, instrumentines grupes. Tai ir yra vienas iš daugelio uždavinių, kuriuos mes keliamo instituto studentams – ansamblių dalyviams, išeinantiems į mokyklas dirbti pedagoginio darbo.

S. Skomskis

VPI ansamblio tarybos

pirmininkas

(„Tarybinis mokytojas“, 1959 m. balandžio 16 d.)

Į Kremlių koncertuoti

Vilniaus Pedagoginio instituto studentai vakar išlydėjo į Maskvą savo draugus – liaudies dainų ir šokių ansamblio šokėjus. Keturiolika instituto saviveiklininkų, kurių tarpe muzikos fakul-

teto IV kurso studentė, mokslo pirmūnė ir aktyvi visuomenininkė E. Baniulytė, fizikos – matematikos fakulteto trečiakursis R. Tarabilda, užsienio kalbų fakulteto trečiojo kurso anglistė, mokslo pirmūnė J. Žalvytė ir kiti, koncertuos Kremliaus Suvažiavimų rūmuose. Iškilmingam jubiliejui koncertui studentai paruošė tris lietuvių liaudies šokius – „Rugučius“, „Blezdingėlę“ ir „Klumpakojį“.

Kartu su studentais išvyko ansamblio vadovas A. Vyžintas ir baletmeisteriai Zita ir Leonas Duobos.

(„Vakarinės naujienos“, 1962 m. spalio 27 d.)

Kolektyvas stiprėja

Interviu su ansamblio vadovu A. Vyžintu

– Ką jūs galėtumėt pasakyti mūsų skaitytojams apie instituto dainų ir šokių ansamblio kolektyvą?

– Pirmiausia norėčiau pasidžiaugti ansamblių nuoširdžiu darbu. VVPI liaudies dainų ir šokių ansamblis respublikos aukštųjų mokyklų tarpe užima gana reikšmingą vietą. Bet juk ir su tokiu kolektyvu, kuriame yra 121 žmogus, galima ir būtina nuveikti daug daugiau, negu ligi šiol nuveikėme. Tiesa, nuveikta nemažai: pernai buvo surengta daugiau kaip 30 koncertų, tam skaičių ne tik respublikoj, bet ir už jos ribų. Mūsų koncertų klausėsi Kijevas, Odesa, Kišiniovas ir kt. miestai. Nuoširdus vadovų Z. Duobienės, K. Kepenio, P. Budriaus darbas nenuėjo veltui. Ansamblių pamėgo daugelis respublikos darbo žmonių. Žinoma, nėra namų be dūmų. Galėčiau padaryti ir kai kurių priekaištų kai kuriems studentams dėl drausmės. Kaip būna skaudu, kai iš 60 choristų repeticijoje dalyvauja tik 20. Praėjusiais metais po gastrolių į Odesą, Kijevą labai susilpnėjo lankomumas, sumažėjo optimizmas ir užsidegimas. Žinoma, tai laikinas reiškinys.

Aplamai, kolektyvas geras...

V. Ilonis

(„Tarybinis pedagogas“, 1962 m. lapkričio 30 d.)

Tėvų ir brolių keliais

<...>Tūkstantinė minia nulenkia galvas kritusiems didvyriams. Pagerbiami žuvę kariai. Mirtina tylą. Nei kurtinančių kanonadų, nei bombų sproгимų, nei tankų, nei gaisrų pašvaisčių. Ir štai šią tylą suvirpina lietuvių liaudies instrumentų akordai. Tai simboliška: mirusieji, jūs gyvi mūsų širdyse ir mūsų dainoj . . .

*Oriolo ir Nemuno žemėj
Mūs laisvė, taika apginta.
Prisiekiam, žmonijos sargyboj
Budėsim šventai visada!*

Tai Vytauto Laurušio daina, jau spėjusi pasklisti Tarybų Lietuvoje. Aleksiejevkos vadovams jos rusišką tekstą įteikia pats kūrinio autorius.

– Ši puiki daina netrukus skambės ir Aleksiejevkoje, ir visame rajone, ir visoje Oriolo žemėj, – pasakė kolūkio partinės organizacijos sekretorius. – Tai bus bendras mūsų visų himnas draugystei.<...>

A. Vabalas

(„Valstiečių laikraštis“, 1963 m. spalio 2 d.)

Pas draugus su daina

Į VDR išvyksta Valstybinio pedagoginio instituto studentų dainų ir šokių ansamblis. Ta proga spausdiname reportažą apie šį kolektyvą.

Kartą Algirdas Vyžintas, ansamblio vadovas, užsiminė kompozitoriui Vytautui Laurušui:

– Neturime dainos apie Lietuviškosios divizijos karius. O gaila, ruošiamės kelionėn mūsų šauniųjų karių maršrutais.

– Davei man auksinę mintį, – pasakė kompozitorius.

Po mėnesio V. Laurušas nudžiugino ansamblių daina „Oriolo ir Nemuno žemėj“. Ji netrukus gavo pirmąjį krikštą. Su nauja daina ansamblis išvyko į Oriolą, kur 1943 metais kovos kelią pradėjo Lietuviškoji divizija.

Tarytum atgijo senoji Oriolo žemė, išgirdusi dainą apie save. Paplito daina. Su pakilimu ji nuskambėjo 1963 metais pirmajame respublikiniame vyrų chorų sąskrydyje. Tais pačiais metais dainos kūrėjams kompozitoriui V. Laurušui ir poetui E. Matuzevičiui buvo paskirta pirmojo laipsnio Stasio Šimkaus vardo premija.

Repertuaro atnaujinimas, savitas kolektyvo veidas, – štai klausimai, kurie nė minutei nedavė ramybės tiek Algirdui Vyžintui, tiek kiekvienam ansamblio nariui . . . Mažai dar mūsų kompozitoriai sukūrė muzikinių kūrinių apie žmones, kuriems patikėta mokyti jaunąją kartą. Ir vėl saviveiklininkai kreipėsi į dainų kūrėjus.

– Pagaliau mes turime tai, ko ieškojome, – atėjęs į eilinę repeticiją, nudžiugino ansamblių vadovas, – kompozitorius Rimvydas Žigaitis parašė „Jaunųjų mokytojų dainą“.

Nuolatinis glaudus bendradarbiavimas su kompozitoriais davė naujų vaisių. Po kelių savaičių į ansamblio repertuarą įtraukiama dar viena tik ką sukurta jaunojo kompozitoriaus Algi-

manto Raudonikio daina „Mokytojai“.

Siekiant naujų kūrybinių laimėjimų dirbo visas kolektyvas. Šiltu žodžiu atsiliepia vadovas apie ansamblį, kuriame 120 studentų, susirinkusių iš įvairių fakultetų. Tarybos pirmininkas P. Mažeika, V. Kužytė, O. Zaukevičius, A. Kulnickas ne tik gražiai dainuoja ir šoka, bet ir geri studentai. Instituto studentų dainų ir šokių ansamblis – rimta kolektyviškumo, visuomeninio darbo mokykla. Šiandien įvairiose respublikos mokyklose sutiksi nemažą būrį ansamblio auklėtinių, sėkmingai vadovaujančių saviveiklos rateliams, perduodančių moksleiviams įgytus saviveiklinio darbo įgūdžius<...>

T. Sviderskis, „Komj. tiesos“ neetat. koresp.

(„Komjaunimo tiesa“, 1964 m. spalio 17 d.)

Atsivežėme draugystės dainą . . .

YPAČ gyva ir judru buvo Vilniaus geležinkelio stoties perone. Pasitikti Vilniaus Valstybinio pedagoginio instituto studentų dainų ir šokių ansamblio, grįžusio iš kelionės po Vokietijos Demokratinę Respubliką, susirinko draugai, šimtai vilniečių. „Komjaunimo tiesos“ neetatinis korespondentas paprašė atsakyti į keletą klausimų ansamblio meno vadovą ir dirigentą Algirdą Vyžintą:

– Dviejų savaičių kelionė svetingoje vokiečių žemėje paliko paliko mummyse neišdildomus įspūdžius, visam laikui atmintinus susitikimus su VDR darbo žmonėmis, – pasakė A. Vyžintas.

Pirmasis koncertas įvyko Potsdamo universitete dalyvaujant gausiai žiūrovų auditorijai. Reikia pasakyti, kad tokio šilto ir nuoširdaus sutikimo nesitikėjome.

Iš viso Vokietijoje suruošėme keturis didelius koncertus. Tačiau lietuvių liaudies dainos ir muzika skambėjo ne tik koncertų metu. Apie mūsų sėkmingus pasirodymus buvo kalbama per radiją, laikraščių puslapiuose.

(„Komjaunimo tiesa“, 1964 m. lapkričio 7 d.)

Ansambličiai pasakoja

. . . aplankėme Berlyną, Karlmarksštata, Drezdeną, Leipcigą, Diobelną ir kt. miestus. O iš viso VDR pravažiavome 2500 km.

Nė vienas ansamblietis neužmiršo šiltų susitikimų su VDR jaunimu, darbininkais, moksleiviais. Ilgai išliks puikieji Saksonijos „Šveicarijos“ vaizdai, garsioji Drezdeno galerija.

VDR darbo žmonės mūsų koncertus sutikdavo šiltai. Ypatingai vokiečiams patiko lietuvių liaudies šokis „Klumpakojis“, kurį mūsų šokėjams tekdavo ne kartą kartoti.

A. Bubnys

Ansamblio šokėjas

. . . kada stovi prie valstybinės Vakarų Berlyno sienos, kažkaip nejaukiai jauties. Kaip skaudu, kad miestą, sostinę reikia dalinti pusiau! Bevažinėdami po periferiją, mes pamatėme tikrąją, demokratinę Vokietiją. Naujos gamyklos, nauji miestai, nauji keliai, nauji žmonės – visa tai rodo, kad vokiečių liaudis savo protingu, kūrybingu darbu stato socializmą.

*A. Kulnickas
Ansamblio choristas*

. . . kai kuriems iš mūsų vokiečių kalbos nebuvo tekę mokytis. Važiuodami juokavome, kad jausimės kaip turkiškam pamoksle: žiūrėsime ir girdėsime, o patys nieko nei paklausti, nei papasakoti negalėsime. Bet jau pirmasis susitikimas su vokiečiais parodė, kad moki nemoki, o šnekėtis teks. Ir, pasakysiu, įmanoma. Kalbėdavomės trimis kalbomis: vieną sakinio žodį vokiškai, vieną rusiškai, o ko mes nežinojome vokiškai, o vokiečiai nesuprato rusiškai – gestais. Jei ir jais nebuvo galima išreikšti minties – piešdavome ant servetėlių ar cigarečių dėžučių. Ir jei per 5 minutes vieni kitus suprasdavome, abi pusės džiaugdavosi.

*J. Augulytė, LKLF III k.
Ansamblio choristė*

. . . mes parsivežėme daug gražių dovanų, kurias įteikdavo vokiečių jaunimas mūsų draugystės prisiminimui.

Bet ne tik didžiulė meška, vėliavos, suvenyrai mums primins šią draugystę . . .

*V. Davainytė
Ansamblietė*

. . . nors šaukštai po pietų, kaip sakoma, bet, grįžęs iš kelionės, ryžausi šiek tiek geriau pramokti vokiečių kalbą. O kas žino, gal parašys šviesiaplaukė bičiulė iš Drezdeno. Be abejonės, kur kas maloniau tokius laiškus skaityti ir rašyti be vertėjų.

*A. Ramaneckas
Ansamblio šokėjas*

. . . kaip gaila, kad viskas truko taip trumpai!

*V. Ilonis
Ansamblio šokėjas*

(„Tarybinis pedagogas“, 1964 m. lapkričio 19 d.)

Švietė draugystės saulė

Didelis „Draugystės traukinys“ spalio 21 d. vakare, aidint sveikinimo maršui, sustojo Berlyno stotyje. Tarp tarybinės delegacijos atstovų – ukrainiečių, armėnų, baltarusių – daugiausia buvo jaunuolių su studentiškomis kepuraitėmis. Tai būsimoji mokytojai – Vilniaus Valstybinio pedagoginio instituto ansambliciai. Jie atvyko lietuviška daina ir šokiu pasveikinti VDR jaunimą, švenčiantį savo respublikos jubiliejų.

Jau pirmieji žingsniai VDR žemėje – Frankfurto stotyje – tarybinius jaunuolius maloniai nustebino. Priartėjus traukiniui, peronas sumėlynavo Laisvojo Vokietijos jaunimo sąjungos uniformomis, suskardeno šauksmai: „Draugystė“, „Froindšaft“, „Družba“! Po visą draugystės traukinį pasklido Laisvojo jaunimo sąjungos atstovai.

– Nenusiminkit, draugai, kad lynoja. Pas mus vis tiek jums bus gegužis!

Ir tikrai: švietė draugystės saulė. Nebuvo laiko žiūrėti rudens darganos, skaičiuoti lietaus lašelius. Nebuvo laiko nei pavargti, nei . . . miegoti.

Pirmąją viešnagės dieną Berlynas atskleidė savo skaudžiausią žaizdą: VDR sostinė padalinta į dvi dalis – širdis perskelta pusiau. Nuolat drumsčiama statančių socializmą taikingų demokratinio Berlyno gyventojų ramybė. Jau įvyko daugybė įvairiausių provokacijų. Mes patys girdėjome, kaip prie Brandenburgo vartų užgauliojančiai ir kvailai šūkavo Vakarų Vokietijos „veikėjai“, ir įsitikinome, koks didelis, atsakingas sargybinių darbas saugant taiką.

Apie taiką galvojome ir parimę prie tarybinių karių kapo Treptovo parke. Tarybinio kario išvadotojo monumentas, jaudinančiai šviesus ir didingas, rodos, spindi jėga ir ramybe, gaubia miestą kaip mažytę mergytę taikia, galinga ranka. Buvo vidurdienis. Lipteliais prie tarybinių karių kapo kopė su kuprinėmis ant pečių moksleiviai, tur būt, tiesiai iš pamokų. Sena vokiečių, atsivedusi savo anūkėlius, kažką sujaudintai pasakojo. Gal apie tai, kaip šis karys išgelbėjo vokiečių mergaitę.

Susipažinę su Berlyno įžymybėmis, draugystės traukinio keleiviai lankėsi Vokietijos Liaudies pasiekimų parodoje. Labai susidomėję studentai stebėjo naujausius technikos laimėjimus, sudėtingus mikroskopus, dailius buitinių gaminių pavyzdžius, žavėjosi ne tik eksponatais, bet ir sugebėjimu skoningai, patraukliai juos eksponuoti.

Nepamirštamą įspūdį paliko susitikimas Potsdamo pedagoginiame institute. Šeiminingai savo kolegas – Vilniaus pedagoginio instituto studentus sutiko nuoširdžiai. Parodė rūmus, kur buvo pasirašytas Potsdamo susitarimas, išvedžiojo po nuostabius parkus ir muziejus. O vakare pedagoginio instituto salėje susirinko šimtai studentų ir Potsdamo jaunimo atstovų. Čia įvyko abiejų institutų ansamblių koncertas. Potsdamo pedagoginio instituto liaudies dainų ir šokių ansamblis didelis keliautojas: jo koncertai skambėjo Vienoje, Helsinkyje, Bukarešte. Gražios ir jo tradicijos: buvę ansambliciai, dabar mokytojai kasmet susirenka pasitarti, kaip geriau skleisti liaudies meną savo respublikoje.

Koncerto sąlygos mūsų ansambliui čia buvo labai neįprastos – publika sėdėjo prie staliukų, koncertas vyko laisvesniame salės gale. Pirmiausia pasirodė šeiminkai. Bet, nu-skambėjus mūsų ansamblių pirmosioms dainoms, salės vaizdas visai pasikeitė: prie staliukų liko tuščia, visi susibūrė aplink ir su dideliu entuziazmu stebėjo mūsų ansamblių pasirodymą. Ypač daug plojo „Klumpakojai“, „Rezginėlei“, vokiškai atliekamai liaudies dainai<...>

A. Akstinienė

(„Tarybinis pedagogas“, 1964 m. lapkričio 19 d.)

„Klumpakojis“ turi kojas . . .

Į Naujuosius – jubiliejinius metus mes žengiame su naujomis svajonėmis. 1964-ieji ansamblio istorijoje – draugystės metai. Kulminacija – nepamirštama kelionė po VDR. Bet tai ne taškas. Tai tik didelės draugystės pradžia. Saviveiklos kolektyvų veikla niekada neturi taškų. Atvirkščiai. Saviveikloje visada būna tik pradžia.

Štai krūva laiškų rusų, vokiečių, lietuvių kalbomis. Rašo Tarybinės Armijos kariai, Vokietijos šachtininkai, studentai. Rašome ir mes, niekada nepamiršdami didžiojo žodžio „Draugystė“. Su šiuo žodžiu mes pasirodėme per Visasąjunginę ir Lietuvos televiziją, su juo atšventėme studentiškas vestuves, jis lydėjo mus susitikimuose su Universiteto ir Kauno PI dainų ir šokių ansambliais. Visa tai buvo.

O bus? . . .

Bus ir toliau draugystė, koncertai, išvykos, susitikimai. Bus nauja kryptinga ansamblio programa. Mūsų laukia rimtas jėgų išbandymas respublikiniuose jubiliejiniuose šventiniuose koncertuose. O kas gali žinoti apie netikėtas staigmenas, kurios gali aplankyti kolektyvą? Visada reikia būti pakeltais sparnais. Visada svajoti ir siekti. Teisingai sakoma – kas nedega, tas smilksta. O kas gi turi degti, jei ne mes? Ką tai reiškia gerai mokytis? Tai reiškia degti. Dainuoti – taip pat reiškia degti. Ir, bro! nenusimink, jei kartais ir nepasiseka. Pasitempk ir su dvigubu ryžtu pasirodyk, kad gali, kad reikia. Tada neišvengiamai pasieksi savo. Tik nepamiršk sąlygos: žodis turi būti darbas!

Mano didžiausia svajonė 1965-aisiais – pasiekti, kad ansamblis su savo draugystės daina, su klumpakoju, su margaspalviais liaudies instrumentų garsais padėtų mokytis, praturtintų mokytojų profesiją ir duotų kuo daugiau naudos būsimų pedagogų darbe.

Niekada nepamirškime, kad klumpakojis turi kojas . . .

A. Vyžintas

Ansamblio vadovas

(„Tarybinis pedagogas“, 1964 m. gruodžio 31 d.)

Jubiliejui – puikių dainų puokštę

Jau girdisi Respublikinės Dainų šventės trimitų garsai. Atplaukia jie iš tolimiausių respublikos kampelių, miestų ir kolūkių, fabrių ir mokyklų. Senasis Vilnius vėl aidės daugiataūkstantinio choro akordais, naujai sužėrės margaspalvių liaudies Ŗokių gėlėmis. Nauja, pakili, neregėto masto, įvairumo ir meistriškumo Ŗventė!

Kiekvienas meninis kolektyvas rūpestingai ruošiasi ne tik Dainų Ŗventės masiniams pasirodymams, bet ir konkursams, kurie vyks įvairiose koncertinėse salėse Ŗventės išvakarėse. Čia bus išaiškinti pajėgiausi įvairių žanrų kolektyvai, suvedami jų kūrybinio darbo rezultatai. Dėl to Ŗiems konkursams skiriamas ypatingas dėmesys. Todėl kiekvienas meninis kolektyvas ieško naujų pasirodymo formų, siekia aukšto meninio lygio, savitumo, originalumo. Tai istorinės, jubiliejinės varžybos, nuo kurių, gal būt, priklausys ir tolimesnio kūrybinio kelio sėkmė. Tačiau aišku viena – gerų norų ir gražių žodžių neužtenka. Reikia kruopštaus, kantraus kūrybinio darbo, susiklausymo, atsakomybės jausmo. Pagaliau – pasiaukojimo, ugnies! Gerai išlaikyti kolektyvinį egzaminą visos respublikos akivaizdoje – ne juokai! Todėl centriniai kolektyvai nuo pat liepos 1 d. įsijungs į kruopštų kasdieninį darbą.

Dainų ir Ŗokių ansamblių koncertuose pastaruoju metu pastebime naujus ieškojimus. Kiekvienas ansamblis siekia originalumo tiek repertuaro, tiek atlikimo manieros atžvilgiu. Ir suprantama. Negali būti 20 ansamblių, kurie kartotų tą patį repertuarą, būtų panašūs savo dainomis, Ŗokiais, drabužiais.

Esu įsitikinę, jog mūsų ansambliai nėra gražesnės temos už mokytoją. Tiesa, kompozitoriai ir poetai dar labai maža posmų mokytojui paskyrė. Bet mes pasiryžome bendradarbiauti su dainų kūrėjais ir jų naujus posmus įvesti į sceną.

Taip vieni po kitų gimsta nauji kūriniai. Iš jų mes suriŖime gražią puokštę ir įteiksime mokytojui jubiliejaus progą.

Neiškenčiu nepacitavęs poeto Br. Mackevičiaus mūsų ansamblio pasirodymui skirtų žodžių, kuriuos tik ką pasiėmiau nuo poeto stalo.

Kadaise nedrąsiai

Į pirmąją klasę

Mes ėjom mokyklon gelsvu takeliu

Ir nešėm, ir nešėm

Per žėrinčią rasą

Po margąją puokštę gėlių.

*Gėlės! Žydėkite, gėlės!
Žėrėkit kaip žvaigždės po aukštu dangum.
Dėkokite, gėlės, visiems, kurie ruošė
Mus būti tikruoju žmogum!*

*Mokyklos varpeliai
Nutilo. Į kelią
Mus šaukia troškimas darbų didelių.
Ir vėlei kaip tąsyk
Mes nešam į klasę
Po kvepiančią puokštę gėlių.*

Gėlės! Ir t. t.

*Prieš žygį kiekvieną,
Kai lydome plieną
Ar kylame skristi žvaigždynų keliu, –
Už įkveptą drąsą
Mokyklon mes nešam
Po žėrinčią puokštę gėlių.*

Gėlės! ir t. t.

*Jaunystei praskridus
Ir galvai pražydus,
Apžvelgę daugybę savųjų kelių.
Mes norime vėl
Kaip kadaise nedrąsiai
Atnešti į klasę gėlių.*

Gėlės! ir t. t.

Argi ši daina neturi sparnų! Kompozitorius V. Kairiūkštis, atidėjęs kitus darbus, ėmėsi rašyti muziką.

Dabar svarbiausias klausimas kolektyvui – ar sugebėsime tinkamai ją perteikti klausytojui, įpinti ją į mūsų pasirodymo vainiką?

Ši daina – mūsų pasirodymo devizas. Man atrodo, kad ji – mūsų ansamblio sparnai.

Tegu skamba jubiliejinė daina, darbo, mokslo, džiaugsmo daina!

A. Vyžintas

*Dainų ir šokių ansamblio
meno vadovas, Respublikinės dainų šventės dirigentas*

(„Tarybinis pedagogas“, 1965 m. birželio 24 d.)

Ir sumainė aukso žiedelius . . .

NEDAŽNAI pasitaiko, kad trys didžiulės šventės ateitų kartu. Ir ne vienam žmogui, o visam kolektyvui.

Beveik vienmečiai su Tarybų Lietuva Vilniaus valstybinio pedagoginio instituto dainų ir šokių liaudies ansamblio dalyviai respublikos klestėjimo ir jaunystės šventę sutiko ypač pakiliai. Antra šventinė žinia – ansamblis respublikinėje apžiūroje iškovojė laureato vardą. O trečioji šventė? . . .

Praeitą rudenį Pedagoginio instituto ansambliciai viešėjo demokratinėje Vokietijoje, draugiško susitikimo metu Berlyno Humbolto vardo universiteto užsienio kalbų specialybės studentas Fridrichas Cimeris susipažino su vilniete ansamblio dainininke Gertrūda Audickaitė. Ansambliciai vėliau dažnai matydavo savo tarpe Fridrichą. Ir vis greta Gertrūdos. O atsisveikinant Berlyno stotyje linksmuolė Audickaitė jau ir ašarėlę braukė . . .

Bet išsiskyrė neilgam. Netrukus F. Cimeris lankėsi Vilniuje. Skriejo laišakai į abi puses.

. . . Ir štai – vestuvės.

Rūtų šakelėmis padabinta Gertrūda ir iškilmingas Fridrichas su ansamblicių palyda žengia į Vilniaus civilinės metrikacijos skyrių. Studentiškoje šeimoje švenčia visi ansambliciai.

Su duona, druska ir lietuviško vyno taurelėm pasitiko jaunavedžius draugai prie savo bendrabučio. Čia buvo Gertrūdos namai. O greta Pedagoginis institutas – tarsi jos kraitis: šiemet Gertrūda Audickaitė išlaikė valstybinius egzaminus, baigė muzikos specialybę.

Vakare, kai „Žalgirio“ stadione nubangavo įvairiaspalvė šokėjų jūra, gėlėm iškaišytoje bendrabučio salėje prasidėjo studentiškos vestuvės.

– Fridrichas dabar viso mūsų ansamblio žentas ir visada bus mūsų brangus draugas ir laukiamas svečias. Ir už Gertrūdos laimę mums visiems atsakingas! – sveikindama kalbėjo ansamblio tarybos pirmininkė N. Gruodienė.

Piršlys, ansamblio vadovas A. Vyžintas, eidamas savo pareigas, visaip gražbyliavo. Bet piršlys – ne melagis. Ir jaunoji tokia, kad paieškot reikia, ir meninė šeima, iš kurios ji išeina, verta didžiausių pagyrimų . . .

Tik senukai jaunosios tėvai, Pandėlio rajono kolūkiečiai, tyliai braukė ašarą. Prisiminė savąją dalią, gaudu su dukra išsiskirti. Juk visi penki vaikai jau kaip paukščiai iš namų išskrido.

Fridricho tėvas žuvo prie Staliningrado, motina gyvena Drezdene. Nenujautė senasis Cimeris, priverstas kovoti hitlerininkų kariaunoje, kad jo sūnus sumainys aukso žiedus su lietuvaite, kurios artimieji kovėsi Tarybinės Armijos gretose. Išaugo nauja karta. Ir Fridrichas Cimeris – demokratinės Vokietijos jaunimo atstovas, mūsų šalies svečias ir nuoširdus draugas. O dabar jis ir savotiškas Vilniaus studentų ansamblio giminaitis.

Daug buvo sušokta šokių, išdainuota dainų. Daug skambėjo gražių tostų, nuoširdžiausių linkėjimų. Jaunuosius apjuosė tautiškomis juostomis, atminimui įteikė dovanas. Albume su

Vilniaus vaidais ir nuotraukomis iš ansamblio gyvenimo įrašyta:

„Išleidžiant už mylimo bernelio, linkime daug laimės! Ansambliciai“.

A. Akstinienė

(„Tiesa“, 1965 m. liepos 22 d.)

Keliu į meistriškumą

Nepaprastai džiugios šiemet Spalio šventės buvo Vilniaus valstybinio pedagoginio instituto liaudies dainų ir šokių ansamblio dalyviams. Švenčių išvakarėse Respublikinėje Profsąjungų tarybos prezidiumo ir Kultūros ministerijos kolegijos nutarimu šiam plačiai respublikoje ir už jos ribų žinomam meno saviveiklininkų būriui suteiktas pavyzdinio kolektyvo vardas<...>

<...>Pavyzdinio meno kolektyvo vardo suteikimas Pedagoginio instituto ansambliui – didelis kūrybingo ir veiklaus meno vadovo A. Vyžinto nuopelnas. Reikia pasakyti, kad, pradėjęs vadovauti šiam kolektyvui, jis užsibrėžė ne tik siekti aukšto meistriškumo, bet ir duoti ansambliui meninį kryptingumą. Juk institute ruošiami būsimieji jaunosios kartos auklėtojai, mokytojai, todėl ir ansamblio repertuaras turi atspindėti mokytojo darbą, jo džiaugsmus bei rūpesčius. Bet iš kur gauti šia tema kūriniai, jei dainelių apie mokytoją visoje respublikoje vos keletą tesurasi? A. Vyžintas kreipiasi į poetus ir kompozitorius, kviesdamas parašyti ką nors studentų ansambliui. Kūrybiško bendradarbiavimo dėka gimsta V. Laurušio daina E. Matuzevičiaus žodžiais „Oriolo ir Nemuno žemėj“, R. Žygaičio (V. Reimerio žodžiai) „Jaunųjų mokytojų daina“, A. Raudonikio (A. Sabonytės žodžiai) „Mokytojai“, B. Gorbulskio pjesė liaudies instrumentų orkestrui „Mokinukų išdaigos“, V. Kairiūkščio (Br. Mackevičiaus žodžiai) daina „Gėlės mokytojui“. Šis bendradarbiavimas nenutrūko ir dabar. O kaip parodyti mokytoją choreografijoje? Čia į talką ansambliciai laukia ateinant choreografinio meno kūrėjų.

Šalia pedagogo temos, instituto ansamblis toliau žada apdainuoti ir artimiausią vaikui, mokiniiui asmenį – mamą. Šiuo metu jau turima repertuare V. Paketuro „Lopšinė“ darniai įsipina į ansamblio atliekamą programą.

Kalbant apie studentų ansamblio sparčiai kylantį meistriškumą, negalima užmiršti ir šokių vadovės Z. Duobienės, choro vadovo A. Lopo, orkestro vadovų E. Pundžio ir M. Gasčiauskaitės įdėto triūso. Už kūrybingumą, už nepailstamą energiją juos gerbia ir myli visa darni 140 ansamblicių šeima.

Kolektyvas yra sukūręs gražias tradicijas: kasmet rengiamos kūrybinės darbo ir poilsio stovyklos, susitikimai su mokytojais, kompozitoriais, kitų aukštųjų mokyklų ansambliais bei baigusiais institutą ansambliciais. Labai įspūdingai švenčiamos ir „ansamblietiškos“ vestuvės.

Garbingo vardo suteikimo proga daugelis „Šviesos“ pavyzdinio ansamblio dalyvių apdovanojama Liaudies meno rūmų, komjaunimo miesto komiteto bei vykdomojo komiteto kultūros sky-

riaus Garbės raštais. Už pasiektus laimėjimus meno saviveikloje instituto rektoriui V. Uogintui, šokių vadovei Z. Duobienei, estetinio lavinimo katedros vedėjui S. Ylai ir kultūros klubo pirminkui A. Piličiauskui įteikti meno saviveiklos žymūno ženkleliai. Šie apdovanojimai skatina studentus – meno saviveiklininkus dar sparčiau žengti keliu į meistriškumą.

S. Januškevičiūtė

(„Tarybinis mokytojas“, 1965 m. lapkričio 14 d.)

Pagal ansamblių tradiciją

...Ant pakylos užkopia žynys. Senas senutėlis, žilais, sniego baltumo ūsais ir tokia pat barzda. Aplink jį išsirikiuoja naujokai, ką tik priimti į ansamblį. Kaire ranka jie laiko spinduliu ištiestas tautines juostas, o dešinioji – prie kaktos: kiekvienas giliai mąsto. To reikalauja rūstusis žynys.

– Aš, jaunasis ansamblietis, šią iškilmingą minutę tvirtai prisiekiu branginti ir pateisinti ansamblio vardą, – lėtai taria žynys, o naujieji ansambliciai chorą kartuoja jo žodžius. Jie prižada niekada nesiskirti su gera nuotaika, būti vieningais, draugiškais.

Priesaikos sutvirtinimui pirmiausia žynys, o paskui ir studentai „bučiuoja“ žemaitišką klumpę ir deda pirštu „antspaudą“ ant lapo. Po to senas ansamblietis prisega visiems naujokams po rūtų šakelę.

Gimsta ir prigyja naujos VVP instituto „Šviesos“ ansamblio tradicijos. Ir šis vakaras buvo tradicinis. Džiaugsmas švietė kiekvieno pirmakursio akyse.

– Aš dar nesu matęs tokios džiugios šventės. Kokie čia visi smagūs, draugiški, – sako jaunasis ansamblio kolektyvo narys, istorijos- fizinio auklėjimo specialybės I kurso studentas, buvęs Troškūnų vidurinės mokyklos abiturientas, birbynininkas Antanas Žemaitis.

Jaunųjų ansamblių tarpe sutikome buvusią Respublikinio Radijo ir televizijos komiteto vaikų choro dalyvę, užsienio kalbų fakulteto studentę A. Butaitę, aukso medalininką, muzikos specialybės studentą orkestrantą J. Tamulionį, tos pat specialybės studentą birbynininką R. Ra-gucką ir kitus.

– Šiais metais ansamblį papildė 70 naujų vaikinų ir merginų, – sako ansamblio vadovas A. Vyžintas.

Prie vaisiais, sausainiais ir kava padengto stalo susėda 160 jaunųjų ir senųjų ansamblio narių, jo vadovai<...>

S.Pupelytė

(„Tarybinis mokytojas“, 1966 m. rugsėjo 17 d.)

Dainą ir šokį – dovanų!

Beveik kiekvieną vakarą ansamblio „Šviesa“ dalyviai renkasi į būrį. Prisipildo klegesio visas institutas. Choristai dainą traukia, šokėjai mokosi naują šokį, o muzikantai jiems į taktą groja.

Vyksta repeticijos. Ansamblis ruošiasi kelionei į Vokietijos Demokratinę Respubliką, į Potsdamo Aukštąją pedagoginę mokyklą atsakomajam vizitui<...>

Ansamblio meno vadovą Algirdą Vyžintą labiausiai jaudina programos klausimas.

– Mes atstovaujame lietuvių liaudies menui, todėl mums tenka labai didelė atsakomybė. Mes turime nuvežti draugams vokiečiams pačius geriausius kūrinius iš savo repertuaro, – pasakoja A.Vyžintas ansambliciams.

Repeticija tęsiasi. Vėl kyla vadovo ranka, ir skambiais akordais nuaidi lietuvių liaudies daina „Bijūnėlis žalias“. Po to girdime „Oi, laukiau, laukiau“, „Bernužėli, nesvoliok“. Šokėjai braukia prakaitą, trypdami „Malūnėlį“. Ansamblio kamerinė grupė repetuoja Rachmaninovo „Polką“. Nuskamba švelnus, lyrinis akordas. Vokiečių kalba atliekama Šuberto daina „Liepa“<...>

– Ši kelionė teikia man daug vilčių. Mes vėl galėsime ne tik populiarinti meną, bet ir susitikti su tais draugais, kuriuos įsigijome 1964 m. kelionės „Draugystės“ traukiniu po VDR metu. Drauge su vokiečių jaunuoliais Christel Schneider, Margarit Kriuger ir Bernard Schutver, su kuriais susirašinėju ir kurie mūsų labai laukia, galėsime spręsti bendrus mūsų jaunimą liečiančius uždavinius, toliau stiprinti draugystę tarp VDR ir mūsų šalies jaunimo. (A. Kulnickas, ansamblio tarybos narys).

(„Tarybinis pedagogas“, 1966 m. spalio 14 d.)

Draugai vėl susitinka

Nuoširdžiai sutiko Vilniaus Valstybinio pedagoginio instituto studentus ir dėstytojus Potsdamo Aukštosios pedagoginės mokyklos kolektyvas. Dar Berlyno stotyje su gėlėmis savo bičiulius iš Lietuvos pasitiko potsdamiečiai<...>

<...>Pirmasis vilniečių pavyzdinio kolektyvo „Šviesos“ ansamblio koncertas – Granze. Čia į kultūros salę susipažinti su Tarybų Lietuvos menu susirinko labai daug žiūrovų. Lietuvišką „Klumpakojį“ pakeičia lyrinė Šuberto daina „Liepa“, atliekama vokiečių kalba. Ypač karštų plojimų susilaukia „Liuoksinis“, „Kalvelis“.

Parodyta dviejų dalių programa, susidedanti iš 27 numerių. Daugelį šokių ir dainų teko kartoti net po du kartus. Smagu, kad „Šviesos“ dalyviai, rengdamiesi šiai išvykai nepagailėjo jėgų. Iki išnaktų užtrukusios repeticijos atneša džiaugsmą. Ansambliciams nuoširdžiai dėkojo už turiningą koncertą rajono švietimo atstovai, mokytojai.

Vilniaus studentai, malonių šeiminių lydimi, aplankė San-Susi parką, VDR armijos muziejų, Politechnikos muziejų, kitas įžymias Potsdamo vietas.

Stefa Ražukienė

(„Tiesa“, 1966 m. spalio 26 d.)

Studentišką dainą - prie Volgos

Šiandien į 16-osios Lietuviškosios šaulių divizijos kūrimosi vietas Gorkio srityje išvyksta respublikos pavyzdinis meno saviveiklos kolektyvas „Šviesa“, vadovaujamas A. Vyžinto, o taip pat grupė buvusių divizijos kovotojų. Vilniaus Valstybinio pedagoginio instituto rektorius V. Uogintas apie šią kelionę papasakojo:

– Mūsų aukštosios mokyklos studentų dainų ir šokių liaudies ansamblis ankstesniais metais aplankė Oriolo žemę, Aleksiejevką, kur kadaise kovėsi Lietuviškosios divizijos narsuoliai. Pernai Pergalės dienos proga studentai surengė žygį partizanų kovų keliais po Baltarusijos teritoriją, susitiko su vietos gyventojais, buvusiais kovotojais, surengė ten draugystės koncertus. O šiemet sutikti Pergalės dienos ansamblių išvyksta į Gorkio sritį.

Prieš 25 metus lietuviškus karius šiltai priėmė gorkiečiai, suteikė jiems didelę pagalbą, ruošiantis tolimesniems ir svarbiems žygiams. Ten prasidėjo ir Lietuvos tarybinių partizanų judėjimų ištakos.

Išvykos dalyviai aplankys Gorkį, Balachną, Gorodecą, surengs susitikimus su tų vietovių gyventojais, padėkos jiems už žvarbiais karo metais sušildytą ir išpuoselėtą tautų draugystę, už brolišką nuoširdumą. Ansamblių su savim kelionėn išsiveža skambia dainą, linksmą šokį – jie paruošė naują specialią meninę programą.

(„Tiesa“, 1967 m., gegužės 9 d.)

Aukštas įvertinimas

Už nuopelnus vystant ir populiarinant lietuvių liaudies meną bei aktyvų dalyvavimą, patriotiškai auklėjant studentus ir gyventojus, Vilniaus Valstybinio pedagoginio instituto studentų pavyzdinis dainų ir šokių liaudies ansamblis „Šviesa“ apdovanotas Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Garbės raštu.

Už nuopelnus vystant ir populiarinant lietuvių liaudies dainų, muzikos ir šokių meną suteiktas Lietuvos TSR nusipelnusio artisto garbės vardas Vilniaus Valstybinio pedagoginio instituto studentų pavyzdinio dainų ir šokių liaudies ansamblio „Šviesa“ meno vadovams Zitai Duobienei ir Algirdui Vyžintui.

(„Komjaunimo tiesa“, 1967 m. birželio 10 d.)

Daina apie mokytoją

Studentų ansamblui „Šviesa“ – 15 metų

Liko savaitė iki ansamblio jubiliejaus. Reikėtų susitvarkyti, gražiau atrodyti per savo šventę. Bet ansamblį kvietė Kapsuko žemės ūkio technikumai. Ir ansamblečiai sutiko. Prie instituto stovi keletas autobusų. Vėl įprastas skubėjimas, nervavimasis, kad tik ko neužmirštum, nepavėluotum. Koncertas ar repeticija – viską į šalį.

Kiek ansamblečiams užima laiko repeticijos, pasirodymai scenoje? Daug. Ir, žinoma, egzaminų metu dėstytojai neklausia – ansamblietis tu ar ne? Mokėk, ir viskas.

Bet, baigę institutą, jie vis rašo laiškus: „Ansamblis – tai pats maloniausias studijų dienų atminimas“. Rašo buvusi šokėja D. Mikštaitė, mokytoja iš Palangos, buvęs choristas St. Balčiūnas, mokytojas iš Molėtų rajono, buvęs birbynininkas A. Želvys irgi iš Palangos... Apie 300 studentų ansamblečių jau baigė institutą. Į ansamblio jubiliejinį koncertą juos ne tik pakvietė, bet davė ir pasirodyti – ar neužmiršo dainos, šokio ir birbynės, ar prireikė viso to mokykloje? <...>

<...> Per penkiolika metų „Šviesa“ surengė 500 koncertų. Beveik nėra Lietuvos rajono, kuriame nebūtų koncertavęs ansamblis. Būta Rygoje, Taline, Leningrade, Minske, Molodečne, du kartus Vokietijos Demokratinėje Respublikoje. Ansamblis kviečiamas į mokyklas, į mokytojų konferencijas.

„Mes norime dainuoti apie mokytoją ir tuo norime išsiskirti iš kitų“, – sako ansamblečiai.

„Šviesos“ programos dalis – apie mokytoją. Čia ir žodis, ir muzika, ir daina. Čia „Kalvelis“ – darbo simbolis, vaikų šokis „Pūkelis“, „Abiturientų daina“ ir „Gėlės mokytojui“. Tai simbolizuoja tris neišskiriamas kartas – vaikas, moksleivis, mokytojas.

Ansamblio vadovas Algirdas Vyžintas sako:

– Koks mokytojas? Kiek nėra dainų apie mokytoją – vis ilgesingos, švelnios, liūdno valso ritmu. Bet iš tikrųjų juk mokytojas yra didingas, optimistas, kilnus, visai ne toks, kokį mes dažnai jį apdainuojame. Todėl sudaryti gerą programą – ne vienerių metų darbas.

Dainas užsako. Užpuls savo šefą, poetą ar kompozitorių, susės už vieno stalo, siūlys, prašys. Taip buvo sukurtos dainos V. Kairiūkščio ir Br. Mackevičiaus „Gėlės mokytojui“, „Sakmė apie moterį, budėjusią prie revoliucijos lopšio“, skirta N. Krupskajai atminti. Tai gilūs, pedagogiški kūriniai. Mėgstama R. Žigaičio ir V. Reimerio „Jaunųjų mokytojų daina“.

Dainų apie mokytoją prasigyvena. Galvoja net išleisti rinkinuką „Gėlės mokytojui“. O šokių?

– Šokių apie mokytoją? Nebent pasijuokiant? – sako kai kurie šokio meistrai.

– Bet nejaugi mokinio ir mokytojo santykiuose nėra poezijos? – nenusileidžia ansamblečiai.

A. Staponkus

(„Komjaunimo tiesa“, 1968 m. kovo 3 d.)

Kalba buvę ansambliciai

A. Želvys, LTSR meno saviveiklos žymūnas, buvęs ansamblio birbynininkas, Palangos vid. mokyklos mokytojas

Ansamblis manyje sužadino meilę liaudies muzikai, dainai ir šokiui. Ansamblis išmokė teisingai suprasti ir įvertinti liaudies kūrybos ir meno lobius. Nuolatiniai koncertai, susitikimai bei išvykos įgalino giliau pažinti plačiąją mūsų Tėvynę ir brangiausią jos turtą – žmones.

Nelengvi buvo pirmieji ansamblio žingsniai: neturėjome tokių tobulų instrumentų, kuklesnė buvo ir koncertinė apranga. Tačiau jaunystė, darbas ir entuziazmas įveikdavo visas kliūtis.

Šiandien dirbdami periferijoje, mes dar labiau branginame ir vertiname Jūsų pasiekimus ir dėmesingai sekame kiekvieną Jūsų žingsnį, draugai ansambliciai. Mums malonu mokytis iš Jūsų, taikyti Jūsų patirtį savo darbe.

S. Balčiūnas, LTSR meno saviveiklos žymūnas, buvęs ansamblio choristas, Molėtų raj. Suginėčių vidurinės mokyklos direktorius

Džiaugiuosi, kad buvau šio kolektyvo nariu, kad galėjau semtis meno ir pats nors maža dalelyte prisidėjau prie ansamblio kūrybinio darbo.

Kiekviena paprasčiausia repeticija labai daug naudingo duoda būsimajam mokytojui. Suprasti meną, gyventi menui – nelengva, tačiau menas formuoja pačius tauriausius jausmus, kurių kiekvienam mokytojui reikia kaip duonos, kaip oro, kaip vandens. Mokytojas, kokį dalyką bedėstytų mokykloje, nepažįstantis savo liaudies meno, lieka nepilnavertis. Juk mokytojo veikla neapsiriboja vien pamokomis. Ansamblyje galima gauti tai, kas mokytojui būtina užklasinėje veikloje. Ne paslaptis, kad dar daugelyje respublikos mokyklų žemas muzikinis lavinimas – trūksta specialistų. Žinoma, negalima teigti, kad buvę ansambliciai pilnai pakeistų kvalifikuotus specialistus, tačiau jie gali daug padėti organizuojant mokykloje meno saviveiklą.

(„Tarybinis pedagogas“, 1968 m. balandžio 8d.)

Reportažas

<...>O kokia ji, Kazanė, miestas, susijęs su V. Lenino studijomis, jo revoliucinės veiklos pradžia?.. Studentų užrašų knygelės papildė brangiais įspūdžiais apie šį seną miestą prie nuostabios dainose apdainuotos Volgos... Nuoširdžių Kazanės universiteto studentų globojami, ansambliciai aplankė miesto istorines revoliucines vietas, senąjį Kremlių, nusifotografavo prie lietuvių tautosakininko J. Juškos, mokytojavusio Kazanėje, kapo... Kazanės universitetas draugiškai atvėrė duris mūsų jauniems mokslininkams: čia aspirantūrą baigė A. Urbonas, G. Juodeikytė, A. Kriščiūnaitė. O Kazanės geometrijos mokyklos atstovai su pagarba taria Fizikos-matemati-

kos fakulteto dekanas einančio profesoriaus pareigas V. Blizniko vardą. Savo mokslinius tyrinėjimus su Kazanės universitetu sieja prorektorius mokymo reikalams docentas V. Drotvinas.

– Mes norime, kad mūsų mieste, universitete jūs jaustumėtės puikiai, – kalbėjo studentai... Dėkingi ansamblių kazaniečiui totoriui Geologijos fakulteto V kurso studentui Fanziliui Gabduliniui, kuris viešnagės dienomis nuoširdžiai rūpinosi, kad kiekvienas mūsiškis gerai įsikurtų bendrabučiuose, sočiai pavalgytų ir gerai pailsėtų. Asia Samilova, Andrejus Busyginas, Tagiras Tagirovas, Tamara Mizgiriova – tai draugai, daug įdomaus papasakoję apie savo Kazanės studentą Vladimirą Uljanovą...

(„Tarybinis pedagogas“, 1969 m. lapkričio 28 d.)

Be ugnelės nebus šviesos!

<...>Entuziastas niekada nebūna pasyvus. Jis laužia ledus. O aktyvistas vertinamas pagal tai, kiek širdies ir energijos jis negailėjo savo kolektyvo labui, jo rūpesčiams ir siekiams. Verta kartais ir galvą pakelti. „Šviesa“ bene vienintelis respublikos kolektyvas, praėjęs legendarinius Didžiojo Tėvynės karo kelius nuo Oriolo iki Berlyno, aplankęs baltarusių ir lietuvių partizanų bendrų kovų vietas, V. Lenino jaunystės vietas. Iš visur parsivežta žodžiais nenusakomo jausmo, taip reikalingo būsimam pedagogui. Iš šių metų absolventų – ansamblių moksleiviai išgirs gyvus įspūdžius iš kelionių po VDR, Suomiją, Viduržemio jūros šalis. Šios išvykos – ne paprastas turizmas. Tai gilus ir atsakingas darbas, pareikalavęs iš kiekvieno kolektyvo nario nemaža pastangų, valios, meninio pasiruošimo. Centrinis meninis kolektyvas, anaipol, ne pramogai sukurtas. Ir tą jautė kiekvienas absolventas, iki diplomo nepalikęs kolektyvo.

A. Vyžintas

„Šviesos“ meno vadovas

(„Tarybinis pedagogas“, 1970 m. birželio 26 d.)

“Gaudeamus – 5”.

Respublikos aukštųjų mokyklų studentų šventę pasitinkant.

Tikime – šventė bus spalvinga.

(Pasakoja Algirdas Vyžintas, LTSR nusipelnęs artistas, Vilniaus Valstybinio pedagoginio instituto pavyzdinio liaudies dainų ir šokių ansamblio “Šviesa” meno vadovas, studentų šventės “Gaudeamus – 5” jungtinio dainų ir šokių liaudies ansamblio vyr. dirigentas)

– Kalbant apie pasiruošimą studentų šventei Šiauliuose, reikia pirmiausia pasakyti, jog

pirmosios dienos praėjo tvarkingai. Buvome šiltai sutikti, neturime jokių priekaištų organizacijai komisijai. Dabar vyksta repeticijos, taip sakant, tas juodas darbas, be kurio neįmanomas pasiruošimas bet kuriai didelei saviveiklininkų šventei. Mano nuomone, saviveiklininkų pasiruošimo lygis yra neblogas, tačiau, suprantama, mums visiems labai norėtūsi, kad ansamblio pasirodymas būtų labiausiai spalvinga puokštė visoje šventėje – tiek Šiauliuose, tiek paskui Latvijoje <...>

(“Raudonoji vėliava”, 1971 m. liepos 3 d.)

Ir džiaugsmas, ir nerimas

Gaudeamus igitur,

luvenes dum sumus

Taigi džiaukimės, kol esame jauni...

Šiuos žodžius nuo seno dainuoja visų kraštų studentai. Ši daina – tarsi himnas studentiškam optimizmui, ryžtui, siekiamams.

Negaliu žiūrėti į dvasia suglebusį studentą, negaliu apkęsti abejingo, nors jis ir gerai mokytųsi, atlikdamas savo siaurą pareigą. Jis ir gyvenime bus siauras žmogus.

Nors gėda ir nejauku prisiminti, bet taip tikrai buvo – studentas, įžengęs į ketvirtuosius studijų metus, nežinojo, kur stovi Operos ir baletu teatras. Nes šis studentas niekuo, išskyrus paskaitas, nesidomėjo. O juk verda taip vadinamas “užpaskaitinis” gyvenimas. Papildėjo ir bibliotekų, ir kinų, ir pasilinksminimų, ir repeticijų salės. Visur reikia pabūti, reikia surasti laiko viskam.

Jau nebe pirmus metus tenka stebėti “Šviesos” ansamblio dalyvius. Puikių žmonių būrys! Kitokie šiame kolektyve ir neišsilaikytų. Kasmet išlydime pačius geriausius, priimame naujus, dar neaiškius, bet kilniai nusiteikusius “pirmokus”. Visokių pasitaiko. Kiti ateina ieškoti pramogų ir lengvų įspūdžių. Nusivilia pamatę, kad pirmiausia – darbas. Taip, ansamblis yra darbo vakarai. Nemaža prakaito tenka išlieti, kol prieinama iki koncertinės formos, iki to minimumo lygio, kuris šiais laikais keliamas aukštosios mokyklos kolektyvui. Tik po to – koncertai, išvykos ir kitos priemonės, kurias mes vadiname “kompensacija už triūsą.”

Nesinori dabar skaičiuoti, kiek dienų ir valandų ansamblietis praleidžia kolektyve. Juk ir be repeticijų – planuoti bei neplanuoti koncertai, įvairių delegacijų sutikimai, nuolatinė kolonos pradžia demonstracijose, dainų šventės, konkursai... Žmonės ne kartą buvo kiaurai sulyti, sušalę, ne iš savo kaltės pavėlavę arba neatvykę į paskaitas. Kartais net iš paskaitų “ištraukiame” būrį ansamblicius, įpareigojame per 10 minučių apsirengti tautiniais rūbais; sodiname į mašiną ir tik pakeliui, lyg kareiviams paaiškiname tikslą. Nieko nepadarysi. Ansamblis yra organizuotas, reprezentacinis kolektyvas. Vardan jo gana dažnai tenka atsisakyti ir kino, ir šokių

vakaro, ir kavinės. Galima būtų surašyti nemaža atsidavusio kolektyviškumo, pareigingumo, kartais tiesiog pasiaukojimo pavyzdžių. Jais yra turtinamos ansamblio, o kartu ir viso instituto tradicijos.

Deja, labai apmaudu, kai šie aktyvūs žmonės būna nesuprasti, kai jiems neskiriamas bendrabutis, kai vienas kitas dėstytojas ir vis dar pareiškia: “Atvykai mokytis, o ne šokti, pasirink mokslą, arba ansamblį!” Gaila, kad su būsimaisiais pedagogais taip “pedagogiškai” samprotaujama. Net labai silpnas studentas organizuoja sau vienokį ar kitokį laisvalaikį. Kas gi gali pasakyti: tu neik į ansamblį, eik į kiną?

Gal ir netaktiška polemizuoti šia tema, bet vis dėlto drįstu pridurti: seminare, egzamine ar įskaitoje patikriname studento žinias, o repeticijoje, koncerte arba gastrolių traukiny patikriname visas kitas žmogaus savybes. Ir vienu, ir kitu atveju privalome būti auklėtojai <...>

A. Vyžintas

„Šviesos“ ansamblio vadovas

(“Tarybinis pedagogas”, 1973 m. rugsėjo 13 diena.)

Gėlės – mokytojui, daina – visiems

Vilniaus Valstybinio pedagoginio instituto studentai pastarosiomis dienomis vis dažniau apie pavyzdinį dainų ir šokių ansamblį “Šviesa” šnekėjo. Kolektyvui šventė – pažymi kūrybinės veiklos dvidešimtmetį. Todėl ir suvirto, sugužėjo iš visų Lietuvos kampelių patys linksmiausi, patys dainingiausi mokytojai į savo Alma Mater.

Niekas nenustebdavo, kai dabartinis studentas į ansamblio veteraną kreipdavosi: “Tamsta, mokytojau!”. Pasirodo, ansamblečiai, baigę studijas ir išvažiavę į mokyklas, nepamiršo savo kolektyvo, savo dainų, šokių – skiepijo mokiniams meilę liaudies menui.

Dalia Trinkauskienė, buvusi “Šviesos” ansamblio šokėja, Palangos vidurinėje mokykloje šokio meno moko pionierius. Matyt, neatsitiktinai jos buvusi mokinė Nijolė Gabrilaitytė dabar “Šviesos” ansamblietė. Vilniaus Salomėjos Nėries vidurinės mokyklos mokytojos Irenos Vaitkevičiūtės pasekėja Meilutė Žilevičiūtė taip pat dabar šoka ansamblyje, o Vilniaus 7-oje vidurinėje mokykloje dirba visas “Šviesos” veteranų penketukas. Mokytojas Juozas Buliuolis vadovauja moksleivių šokių rateliui, kuris neseniai Vilniaus miesto mokyklų meno saviveiklos apžiūroje užėmė antrąją vietą.

Dvidešimtmetė “Šviesos” ansamblio istorija mena gražias kolektyvo bendravimo su poetais ir kompozitoriais tradicijas. Jubiliejinio koncerto programoje buvo pirmą kartą atlikta A.Bražinsko ir V.Bložės poema “Knygnešiai”, kurios klausėsi ir jos autoriai.

Ne vieną veteraną nustebino išaugęs ansamblio meninis lygis, turininga, liaudiška programa, originalios sceninės kompozicijos.

... Į sceną pakilo veteranai. Dar galingiau suskambėjo R. Žigalčio daina “Gėlės mokytoju”. Scenoje sužydėjo didžiulės tulpių rožių puokštės. Dvidešimtmetę šviesą sveikino daugelis respublikos meno saviveiklos kolektyvų.

Stanislovas Balčiūnas

LTSR meno saviveiklos žymūnas

(“Komjaunimo tiesa”, 1974 m. gegužės 2 d.)

Viešnage VDR

Šiais metais Vokietijos Demokratinė Respublika pažymi savo dvidešimtpenkmetį. Savo socialistinės tėvynės pirmąjį amžiaus ketvirtį VDR darbo žmonės pasitinka puikiais laimėjimais visose politinio, ekonominio ir kultūrinio gyvenimo srityse, kurdami išsivysčiusią socialistinę visuomenę savo šalyje. Tuo mes įsitikinome būdami Erfurto T. Noibauerio v. Aukštosios pedagoginės mokyklos svečiais. Čia mūsų instituto liaudies dainų ir šokių ansamblio kamerinė grupė dalyvavo labai gražioje ir didingoje internacionalinėje šventėje, kurią surengė mūsų šeimininkai, dideli mūsų draugai erfurtiečiai. Čia gegužės 23 d. įvyko “Tautų draugystės” koncertas-festivalis. Jame dalyvavo 5 socialistinių respublikų broliaujančių pedagoginių institutų meno saviveiklos kolektyvai: be šeimininkų choro ir estradinės grupės čia pasirodė Čekoslovakijos būsimumų pedagogų chorai (Banska Bystricos ir Ostravos), Vengrijos Egerio nuostabiai aukštos muzikinės kultūros merginų choras, Lenkijos Katovicų universiteto liaudies dainų ir šokių ansamblis. Mūsų instituto ansamblis “Šviesa” atstovavo Tarybų Sąjungą. Šis plataus masto internacionalinis renginys – Erfurto aukštosios pedagoginės mokyklos “Studentų dienų”, skirtų VDR 25-mečiui, atidarymas. Ši socialistinių šalių bendradarbiaujančių pedagoginio profilio aukštųjų mokyklų, meno saviveiklos kolektyvų apžiūra visiems paliko neišdildomą įspūdį. Buvo miela malonu žiūrėti į skirtingų tautų kolektyvus, darniomis, įvairiaspalvėmis eilutėmis tvarkingai išsirikiavusius scenoje, papuoštoje VDR, TSRS, ČSSR, Lenkijos ir Vengrijos valstybinėmis vėliavomis. O kada vienu ritmu vokiečių, čekų, slovakų, lenkų, vengrų ir lietuvių kalbomis suskambo pasaulio demokratinio jaunimo bei studentų himnai, kada atsivėrus scenai po visą didžiulę Aktų salę iš jaunų krūtinų pasklido skirtingų tautų liaudies ir klasikinių dainų melodijos, kada žavėjomės įvairaus temperamento čekoslovakų, lenkų, lietuvių liaudies šokiais ir kada finale vėl galingai nuskambėjo daugiakalbė internacionalo melodija – visą tą laiką mūsų širdyse vis augo, vis audringiau bangavo iki tol taip apčiuopiamai nepergyventas tautų draugystės jausmas <...>

L. Budrys

(“Tarybinis pedagogas”, 1974 m. gegužės 31 d.)

Šauni dainos tradicija

Kiekviename iškilmingame studentų susibūrimo suskamba sena, gili tarptautinė tradicija turinti daina „Gaudeamus igitur“. Šios dainos vardu studentai pavadino ir savo dainų šventes, tapusias plataus masto ir nepaprasto grožio renginiu. Dabar šios šventės tapo tarprespublikine tradicija – didžios tautų draugystės, gilių emocijų dienomis, rimtu studentų meno forumu, kuriam ruošiamasi iš anksto ir planingai. Tradicija turi istoriją. Idėja surengti šventę kilo bendradarbiaujant koncertinių išvykų metu tarp Tartu studentų vyrų ir Vilniaus studentų akademinio choro. Pirmąją šventę organizavo estai.

Kiekvieną kartą, prieš išvykstant į tarprespublikinę „Gaudeamus“, yra rengiamos respublikinės studentų dainų šventės. Tai generalinis jungtinis jėgų patikrinimas, o kartu ir didelis koncertas respublikos auditorijoje. Šiais metais pakeliui į Tartu respublikinė šventė įvyko Panevėžyje.

Taigi, visais keliais į Panevėžį sudundėjo 1500 Lietuvos studentų – „Gaudeamus-6“ dalyvių. Pasipylė į repeticijas salėse ir stadionuose. Pražydo miestas. Svetingi panevėžiečiai išvydo gražiausių respublikos studentų būrį. Liepos 2 d. stadione įvyko didelis šventinis koncertas, skirtas Tarybų Lietuvos išlaisvinimo trisdešimtmečiui ir V. I. Lenino komjaunimo penkiasdešimtmečiui. Akademiniai chorai, pučiamųjų orkestrai, dainų ir šokių ansambliai, atlikę savo jungtinius pasirodymus, specialiu traukiniu išvyko į pagrindinį tikslą.

Tartu – žilasis kultūros ir mokslo centras. Jo garsusis universitetas atliko didžiulį vaidmenį tarybinių tautų kultūros istorijoje. Iš esmės jis buvo ir yra internacionalinė aukštoji mokykla su senomis ir giliomis revoliucinėmis tradicijomis. Prasminga, jog čia jau trečią kartą susirinko geriausiai tarybinių tautų studentų meno kolektyvai. Švenčių išvakarėse universiteto aktų salėje turėjome progos išklausti Maskvos, Leningrado, Kijevo, Minsko, Kuibyševo ir kitų aukštųjų mokyklų geriausių akademinių chorus, stebėti kitų delegacijų jungtines repeticijas. Nepaprastas darnumas, meninis meistriškumas, niuansai, nuotaikos ir spalvos akivaizdžiai įrodė, kiek nuoširdaus darbo ruošiantis šiai šventei įdėjo kiekvienas kolektyvas. O jų neišvardinsi. Penki tūkstančiai geriausiųjų tarybinės studentijos pasiuntinių!

Negali nesijaudinti, būdamas dalyviu nepakartojamų studentiškų eitynių Tartu gatvėmis liepos 6-ąją, prasidedant „Gaudeamus-6“ šventei. Tai ne paprasta eisena, o didinga, užkrečianti meninė manifestacija su kiekvienos tautos koloritu ir su viena bendra neišardomos tautų draugystės liepsna.

Pirmąją šventės dieną aikštėje tarsi pražydo akį veriančios atskirų respublikų šokių masinės kompozicijos. Antroji diena priklausė akademiniams chorams ir pučiamųjų orkestrams. Didelis meninis meistriškumas, tikras atsidavimas dainai – taip trumpai galima nusakyti jungtinių choro pasirodymą. O apskritai, įspūdzio neaprašysi, nes sunku surasti tokių emocionalių žodžių, kurie tiksliai išreikštų pergyventas valandas. Tik šventės dalyvis galėjo pajusti šį didingą grožį.

Nuskamba paskutiniai šventės akordai. Lietuvos TSR Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo

ministras H. Zabulis nuoširdžiai pakviečia visus į būsimą tradicinę studentų šventę “Gaudeamus-7” Lietuvoje 1978 metais. Nuo didžiulio draugystės aukuro mūsų respublikos delegacija uždegė fakelą ir, audringiems plojimams lydint, išnešė jį iš šventės aikštės. Iki pasimatymo Lietuvoje!

Reikia pažymėti, jog gausios mūsų respublikos delegacijos sudėtyje labai tvarkingai pasirodė abu centriniai mūsų instituto meno kolektyvai – LTSR pavyzdinis dainų ir šokių ansamblis “Šviesa” ir akademinis choras. Jų meninę drausmę, darnumą, susiklausymą, punktualumą atžymėjo šventės organizacinis komitetas. Ačiū Jums, mieli dainininkai, šokėjai ir muzikantai, už didelį visuomeninį triūsą, už prasmingas darbo valandas ruošiantis šiai nepamirštamai šventei. Nuoširdžiai kviečiame visus, ypač I kursą, įsijungti į šiuos centrinius meno kolektyvus. Jų darbe, koncertuose ir išvykose rasite nemaža gėrio ir grožio, reikalingo būsimai profesijai.

*“Gaudeamus-6” dirigentai: Margarita Gedvilaitė
Akademinio choro vadovė,
Algirdas Vyžintas
“Šviesos” ansamblio vadovas*
(“Tarybinis pedagogas”, 1974 m. rugsėjo 27 d.)

Šokio ir dainos sparnais

Vis plačiau driekiasi mūsų instituto centrinio meno saviveiklos kolektyvo – pavyzdinio studentų liaudies dainų ir šokių ansamblio „Šviesa“ koncertinių-turistinių gastrolių maršrutai. O šių mokslo metų pradžioje mūsų instituto dėstytojai ir studentai atstovavo Tarybų Lietuvos ir visos šalies menui Jugoslavijos Socialistinėje Federatynėje Respublikoje, kur 16 dienų viešnagės bėgyje buvo suorganizuoti 8 koncertai: 3 Jugoslavijos SFR (o kartu ir Serbijos Socialistinės Respublikos) sostinėje Belgrade, 4 tarptautinėje mugėje, Chorvatijos Socialistinės Respublikos sostinėje Zagrebe ir vienas Adrijos jūros pakrantės kurortiniame miestelyje – Selcėje <...>

<...> Ypač šiltų aplodismentų sulaukė mūsų šokiai: “Pakeltkojis”, “Klumpakojis”, “Rezginėlė”, solisto R. Daunoro atliekamos lietuvių liaudies dainos “Oi, laukiau laukiau”, “Šią naktelę”, J.Frenkelio “Gervės”. Iš instrumentinės muzikos labiausiai patiko LTSR Valstybinė konservatorijos absolvento V. Tetensko solo birbyne (pritariant trio), skudučių ir birbynių ansambliai ir FMF III k. stud. R.Jakubausko solo skrabalais atliekama B. Dvariono pjesė “Medinis žirgelis”.

Šitaip (scenine prasme) užsigrūdinę, patraukėme link Zagrebo, kur mūsų laukė pagrindinis propagandinis kelionės tikslas – koncertai tarptautinėje mugėje. Čia dalyvavom TSRS paviljono atidaryme, Tarybų Lietuvos dienoje, kur demonstravome dainą, šokį ir puikius nacionalinius rūbus. Po to susipažinome su Adrijos jūros akmenuotu paplūdimiu. Pakeliui gėrėjomės Balkanų kalnais, ežerais, upėmis ir slėniais. Nemažai teigiamų emocijų sukėlė vingiuotas kalnų kelias, statūs skar-

džiai ir prarajos. Vienas iš įdomiausių šios kelionės atsiminimų – tai improvizuotas koncertėlis Postojanska Jama groty “koncertų salėje”, kur visi užtraukėme senovinę daugiabalsę liaudies dainelę ir paskudučiavome sutartinę “Untytė”. Žinoma, čia nemažą vaidmenį suvaidino natūrali groty akustika. Kulminacinis ir kartu paskutinis mūsų koncertas buvo susitikime su Belgrado universiteto studentais, kuriame išryškėjo sveika jaunuomenės pagarba liaudies menui.

V.Raudonius

WPI estetinio lav. katedros vyr. dėstytojas

(“Tarybinis pedagogas”, 1975 m. spalio 3 d.)

“Šviesos” daina ir šokis Jugoslavijoje

<...> Yra tokia vietovė – Postoina su garsiaisiais požemio labirintais. Bet kas per labirintai! Nepamatyti jų negalima. Giliai po žeme tarytum antroji miniatiūrinė Jugoslavija su kalnais ir slėniais, muziejais ir pilimis, upeliais ir ežerais. Vargu ar galima žodžiais nupasakoti tas tūkstantmečiais natūraliai gamtos sukurtas požemio galerijas. 25 kilometrai požemių! Keliaujame miniatiūriniu traukinuku ir pėsčiomis. Didžiulėse tuštumose įvairiaspalvės įvairiausių formų stalaktito kolonos. Čia įžiūrėsi visokiausių figūrų – Naujųjų metų Senj, žvakes ir žvakides, kaktusus, gėles, vargonus, pilis, Čiurlionio paveikslus... Tuneliai jungia vis kitokios formos sales. Ne šiaip sales – į jas tilptų daugiaaukščiai namai. Čia pamatysi visas meno kryptis. O štai “koncertų salė”, talpinanti kelis tūstančius žiūrovų. Uždainavome daugiabalsę liaudies dainą, paskudučiavome sutartinę. Atrodo, koncertuotų tūkstantinis kolektyvas. Nutilus akordui, jį dar girdi 10-15 sekundžių. Neteko klausytis tokios skudučių muzikos, tokio derėjimo, tokio stebuklingo orkestro... O štai juodosios salės. Karo metais hitlerininkai jose saugojo tūkstančius tonų degalų. Neišsaugojo. Nežinomais tuneliais partizanai pasiekė ir susprogdino. Gaisras nujuodino šias sales.

Pasisvečiavę Liublijoje, o taip pat prie kalnų apsupto gražuolio Bledo ežero, apžvelgę Alpių kalnyno panoramą, vėl pasukome į šalies sostinę Belgradą. Čia įvyko kulminacinis ir paskutinis mūsų koncertas-susitikimas su universiteto studentais. Čia išryškėjo sveika jaunimo pagarba liaudies menui. Tai liudija karšti, beveik kiekvienam kūriniiui skirti aplodismentai, bisai, nuoširdūs pokalbiai.

“Kokiais keliais bekeliausi,

Tėviškėn mintys nuves,”

– simboliškai skamba ši lyriška jugoslavų daina. Pasiilgom saviškių, žilojo Vilniaus.

Nuoširdžiai sutinku su visų vadovų bendra mintimi, kad “Šviesos” kamerinė koncertinė grupė išlaikė dar vieną nelengvą tarptautinį egzaminą. 8 koncertai – 8-9 tūkstančiai žiūrovų, malonūs atsiliepimai. Tur būt nereikia įrodinėti, kokią reikšmę turi aktyvus turizmas, kada ne

tik imama, bet ir duodama, kada praturtėja jaunimo akiratis, o tuo pačiu atverčiamas dar vienas prasmingas tautų draugystės puslapis.

A. Vyžintas

LTSR nusipelnęs artistas

(„Komjaunimo tiesa“, 1975 m. gruodžio 16 d.)

Cikadoms pritariant

Prie Adrijos, kaip ir kituose pietų kraštuose, sutemsta staiga. Tik prieš pusvalandį regėjai besileidžiančią saulę, o štai jau visai tamsu, bematai tik salų ar praplaukiančių toluoj laivų žiburėlius. Viršum galvos sužimba ryškios žvaigždės. Ore tvyro aštroki nepažįstamų augalų kvapai, ir netrukus patamsėjusioje žalumoje pasigirsta garsūs uriūū, uriūū. Lyg dešimteriopai sustiprintas svirplių čirpimas. A, tai cikados. Taip jos čiurliuoja iki gerokai po vidurnakčio.

Bet vieną vakarą nedidelio kurortinio Selco miestelio cikadinę idilę sutrukdė neįprasti garsai. Lyg suraliavo kalniečių piemenų ragai, lyg suskambo gitarų stygos, lyg nuvilnijo pažįstama šiems kraštams daina „Kampeli, širdžiai brangus“. Taip, ši melodija iš tiesų gimusi Adrijos pajūry. Tik mes ją taip jau pamėgom, kad dažnai manom esant tik Palangai skirtą. Ne, tiesa, daina dainuojama ne chorvatų kalba, ir raliuoja ne kalniečių, o lietuviški lumzdeliai, ir skamba kanklių stygos. Tai atviroje aikštelėje prie „Marino“ viešbučio pasirodo Vilniaus Pedagoginio instituto studentų ansamblio „Šviesa“ (vadovas A. Vyžintas) koncertinė grupė. Po nelengvos kelionės (ir daug nuvažiuota, ir nemažai koncertuota) ji atvyko keletui dienų atsipūsti prie mėlynosios Adrijos. Bet ir čia, maloniai viešbučio direkcijos paprašyti, mūsų studentai per daug nesibrangino. Už tai žiūrovai jiems atsilygina karštomis katutėmis. Ypač po „Kampelio širdžiai brangaus“. Taip buvo visur. Ir čia, mažame Selce, ir oficialiajame Belgrade, ir triukšmingame Zagrebe, kuriame teko daugiausia paplušėti. Nenuostabu: ten šviesiečiai pataikė į patį tarptautinės rudens mugės atidarymą. Mugėje veikė ir specialus Tarybų Lietuvos skyrius. Pirmąjį koncertą Zagrebe studentai surengė ant nedidelės pakylos aikštelėje priešais mūsų šalies paviljoną. Kartu su gausiais žiūrovais koncertą stebėjo Jugoslavijos Socialistinės Federatyvinės Respublikos sąjunginės vykdomosios viečės pirmininkas D. Bijedičius, Tarybų Sąjungos pasiuntinys Jugoslavijoje V. Stepakovas, mūsų respublikos delegacijos vadovas LTSR Mėsos ir pieno pramonės ministras M. Buklys.

Baigėsi dar vienas Vilniaus studentų pasirodymas, o žiūrovai neskuba skirstytis. Jie domisi mūsų liaudies instrumentais, šnekina po paskutinio šokio dar neatvėsusius, žemaitiškom medinukėm avinčius šokėjus. Mezgasi pažintys, keičiamasi adresais. Tarp naujų pažįstamų nemaža ir studijuojančio jaunimo <...>

Sigitas Krivickas,

(„Jaunimo gretos“, 1976 m. Nr.1)

LTSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Įsakas

Dėl Lietuvos TSR nusipelnusio kolektyvo garbės vardo suteikimo ansambliai „Šviesa“

Už aktyvų lietuvių liaudies ir tarybinio meno propagavimą bei didelius kūrybinius laimėjimus suteikti Vilniaus Valstybinio pedagoginio instituto liaudies dainų ir šokių ansambliai „Šviesa“ Lietuvos TSR nusipelnusio kolektyvo garbės vardą.

Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Pirmininkas A. Barkauskas

Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Sekretorius S. Naujalis

Vilnius, 1976 m. balandžio 9 d.

Skambėk, „Šviesos“ daina, galingai!

Beveik kiekvieną vakarą institute ilgai nenutyla daina, skamba kanklės, trepsi šokėjų poros. Ir tik tada, kai Studentų gatve nuvilnija lyriškas „Eisim, broleliai, namo“, galima suprasti, jog iš repeticijos po du, būreliais ir po vieną traukia ansambliciai. Vadovai lieka valandėlę aptarti ką tik praėjusios repeticijos. Grįžtame linksmi, tik kai kurių mintis temdo debesėliai: ir vėl dėl repeticijos paaukotas filmas, nepamatytas spektaklis, neišgirstas koncertas. O kitiems – dar liūdniau: kaip suderinti meilės dalykus su negailestinga repeticija? Tikriausia, pasimatymus reikės skirti saulei tekant, nes visi vakarai paaukoti ant „Šviesos“ aukuro.

Nors ir daug laisvalaikio atima ansamblis, tačiau su juo skirtis būtų sunku, o gal ir neįmanoma. Nė nepajunti, kaip įaugi į draugišką kolektyvą, įsijungi į veržlų ansamblio gyvenimą. Repetacijų metu pamažu nyksta rūpesčių raukšlės, pamiršti, kad rytoj laukia kontrolinis darbas. Juk neveltui sakoma: „Su daina linksmiau gyventi“. Tad entuziastingai traukiame naują ansamblio vadovo A. Raudoniaus dainą:

Skambėk, „Šviesos“ daina, galingai,

Tegu ją širdys atkartos!

O žodžiai, gilūs ir prasmingi,

Ilgai skambėję nenustos

Visados besišypsanti, visų choristų mylima vadovė J. Čiurilaitė kantriai moko „švariai“ dainuoti, šlifuoja kiekvieną žodį, kiekvieną sakinį. Gerbiame vadovės reiklumą, jos didžiulį atsidavimą dainai.

O prie aktų salės „linksta grindys, dreba sienos“. Tai LTSRS nusipelnusio artistė Z. Duobienė miklina šokėjus. Su muzikantais prakaituoja O. Jankauskienė A. Puodžiukas.

Ypač daug dirbti tenka dabar, kai laukia atsakingas koncertas apžiūroje. Mes labai džiaugiamės, kad ansambliai suteiktas garbingas nusipelnusio ansamblio vardas. Juk ir dainuoti

dabar reikia taip, kad visiems būtų aišku – ne veltui „Šviesa“ apdovanota. Ši diena įeis į ansamblio istoriją kaip viena įspūdingiausių švenčių: susirinko ansamblio veteranai, buvę vadovai, žymūs kultūros veikėjai, gausus ansamblių būrys kartu pasidžiaugti „Šviesos“ pasiekimais. Juk šį vardą pelnėme ne vien mes: tai daugelio metų „Šviesos“ darbo įvertinimas.

Jaučiamės kaip viena didelė šeima, kurią jungia meilė dainai, šokiui, bendras koncertų nerimas, rūpesčiai, svajonės.

Nė vienas ansamblietis nepamirš repeticijų, kurios atėmė nemažai saulėtų popiečių, kantrybės ir energijos: ruošėmės dainų šventei. Bet su kaupu atmokėjo šventės metu patirtas džiaugsmas: mūsų daina reikalinga žmonėms, jos visi su malonumu klauso. Ir geriausia dovana ansambličiui – besišypsantis žiūrovas, dėkojantis už įdomų koncertą.

Gavę nusipelnusio ansamblio vardą, nežadame sudėti rankų. Ir vėl „juodas darbas“, ir vėl repeticijos vakarais. Tikime, kad mūsų daina, šokis bus reikalingi ne tik Vilniuje, kad išsipildys bendra ansamblių svajonė – daugiau keliauti.

Į repeticiją skubės jau nusipelnusio ansamblio „Šviesa“ muzikantai, šokėjai, dainininkai. Instituto languose ilgai neges šviesa, netils muzika, dainos.

Ansamblietės V. Kuprytė ir K. Lukoševičiūtė

(„Tarybinis pedagogas“, 1976 m. balandžio 16 d.)

Smagu būti kartu

Kas susitiko su šokiu ar daina būdamas studentu, pačiais gražiausiais savo gyvenimo metais, tas jau niekada negalės gyventi ramiai ir abejingai. Tarp darbų, rūpesčių, nesėkmių ir pasisekimų, šuoliais prabėgusių dienų kažkuriame širdies kampelyje visuomet lieka tai, kas nuveja kasdienybės pilkumą, neleidžia susmulkėti, pakelia, pažadina gerą kūrybinę mintį, be kurios labai sunku mokytojo darbe.

Mes, buvusieji ansambličiai, vis dar nepastebime metų virtinės, prabėgusios mūsų gyvenimo keliu, ir tebedainuojame savo išvykų dainas, tarsi vakar būtume išsiskyrę po repeticijos.

Visko buvo mūsų ansamblietiškame gyvenime. Tai sunkūs savo stiliaus ieškojimo metai, labai geros ir įdomios stovyklos Druskininkuose ir Trakuose, pirmosios išvykos į užsienį. Vienodai dainuodavom, linksmi važiuodami VDR keliais ir pakeliui į Ukmergę ar Troškūnus, nes mums labai gera būdavo būti kartu. Ir dabar mes, buvusieji ansambličiai, susitinkame visada kaip patys artimiausi žmonės.

Išmokome ansambly ištvėmės, išmokome taupyti laiką, nepavargti, būti geros nuotaikos ir tada, kai nelabai linksmi, suprasti vienas kitą. Ir labai pamilome dainą ir šokį. Ansamblis – tai dar vienas fakultetas, be kurio nebeįsivaizduoju darbo mokykloje. Daugumas buvusiųjų ansamblio dalyvių vadovauja mokyklos saviveiklai, vienokiu ar kitokiu būdu moko vaikus to, ką patiems davė ansamblis.

Visada jaudina „Šviesos“ koncertai. Stebi ir tarsi susitinki su savo jaunyste. Džiugu matyti tokį pajėgų, tokį išaugusį mūsų ansamblį.

Noriu palinkėti dar didesnių kūrybinių laimėjimų. Tegul kiekvienas koncertas būna šventė ir dalyviui, ir žiūrovui. Tegul jungia jus, mieli ansambleičiai, didelė draugystė, praturtinanti ir tau-
rinanti žmogų.

Salomėja Tamoševičiūtė

Vilniaus 34 vid. mokyklos mokytoja

(„Tarybinis pedagogas“, 1976 m. balandžio 16 d.)

„Šviesos“ – šviesi daina

<...> Ansamblio vadovas A. Raudonius nusišypsojo. Daina ir šokiu gyvenam, pasakė. Ir kas-
dieniais savo rūpesčiais, kurių dabar, kai ansamblui suteiktas toks vardas, rodos, keleriopai
daugiau.

Iš tikrųjų, kad pateisintum šį vardą, reikia dar kantriau brandinti dainą, dar ryžtingiau dirbti.
Tik tada daina bus sparnuota. Ir džiugu, kad ji iš tikrųjų tokia. Kad ji iš dainininkų lūpų sklinda
šviesiais, niekuo neužtemdomais spinduliais. Džiugu, kad „Šviesos“ – šviesi daina.

Ansamblio vadovas A. Raudonius norėtų, kad „Šviesa“ glaudžiau bendradarbiautų su mo-
kyklom. Tačiau šitie norai ne visada galimi įgyvendinti – mažos mokyklų scenos. O ansamblyje
– per 100 dainininkų ir šokėjų <...>

<...> Ne taip seniai koncertuota I Respublikiniam pionierių vadovų sąskrydžiui, aidėjo „Šviesos“
daina ir Kalnų parke dainų šventės „Skamba, skamba kankliai“ metu. O kiek dar švenčių priešaky,
kiek scenų laukia! <...>

V. Rašickas

(„Tarybinis mokytojas“, 1976 m. birželio 18 d.)

Liaudies dainai ir muzikai gimęs

<...> – Trys penkmečiai parduotų vakarų „Šviesoje“, – šypsosi maestro. – Bet tai ne parduo-
tos vasaros. Oi, ne! Tai buvo ieškojimų, kūrybos, didelio darbo ir nedidelio džiaugsmo vakarai,
dienos, metai.

Penkiolika metų Algirdas Vyžintas vadovauja Vilniaus pedagoginio instituto dainų ir šokių
liaudies ansamblui „Šviesa“. Jo dėka „Šviesa“ suformuoja savo veidą kaip pedagoginis ansam-
blis. Daug respublikos kompozitorių ima rašyti dainas specialiai „Šviesai“: čia pirmą kartą su-
skambėjo „Baladė apie Krupskąją“, „Gėlės mokytoju“, „Knygnešiai“ ir kitos dainos. Per penkio-
lika metų suruošta apie 500 koncertų, išvažinėta visa Lietuva, koncertuota Baltarusijoje, dau-

gelyje Rusijos federacijos miestų, keturis kartus skambėjo „Šviesos“ dainos VDR, du kartus Suomijoje, nepamirštama kelionė po Viduržemio jūros šalis, į tarptautinę Zagrebo mugę... Visko ir nesuskaičiuosi. Tačiau, maestro žodžiais, giliausią įspūdį ir jam, ir studentams paliko koncertinės kelionės 16-osios Lietuviškosios divizijos kovų ir pergalių keliais.

Sunkiai skyrėsi maestro su „Šviesa“. Viliojo Klaipėda, viliojo perspektyva kurti liaudies muzikos katedrą, vystyti liaudies muziką, ugdyti vadovus liaudies ansambliams ir orkestrams, įgyvendinti didžiąją profesoriaus Jono Švedo svajonę – puoselėti ir vystyti liaudies meną ne tarp vienos mokyklos sienų, o prisidėti prie jo vystymo visoje respublikoje, bet trijų penkmečių ryšius su „Šviesa“ irgi buvo sunku nutraukti. Prisimenu tų dienų maestro: susirūpinusi, kažko pikta, nepatenkinta. Ne kartą jis gailėjosi palikęs „Šviesą“, atvažiavęs į Klaipėdą, kur bibliotekose nėra net tarybinio laikotarpio periodikos, kur sunku rasti mokslinę knygą, jau nekalbant apie archyvinę medžiagą <...>

Pranas Martinkus

(„Tarybinė Klaipėda“, 1979 m. liepos 29 d.)

„Šviesos“ tūkstantasis

Vilniaus pedagoginio instituto nusipelnęs dainų ir šokių ansamblis „Šviesa“ praėjusią savaitę palydėjo dviguba švente: instituto aktų salėje įvyko premjera „Parvažiavo saulė“ ir tūkstantasis šio kolektyvo koncertas. Programai postūmį davė pavasario darbų ir su jais susijusių apeigų tautosakinė medžiaga. Darbu žmogus išreiškia savo gyvenimo prasmę, meilę Tėvynei. Šios gražios šventės „kaltininkai“, specialiai rašę ir ruošę kūriniai studentų ansambliui, – kompozitoriai V. Juozapaitis, V. Montvila, L. Povilaitis ir kiti, choreografas respublikos nusipelnęs artistas V. Buterlevičius, kuris kaip baletmeisteris – statytojas drauge su „Šviesos“ ansamblio meno vadovu J. Jauniškiu, choro vadovu, respublikos nusipelnusiu kultūros švietimo darbuotoju J. Žitkevičium, baletmeisterė nusipelnusia artiste Z. Duobiene ir kitais talkininkais išvedė juos scenon.

(„Vakarinės naujienos“, 1981 m. kovo 23 d.)

Šviesūs „Šviesos“ keliai

<...> Palaikytinas ansamblio meno vadovo Juozo Jauniškio meninio mąstymo konceptualumas ruošiant ir naująją programą „Parvažiavo saulė“. Meno vadovas laikosi patikrintos kūrybinės tendencijos – demonstruoti ne pabirą, „numerinį“ koncertą, bet stilistiškai ir tematiškai vieningą pasirodymą – spektaklį. Jo supratimu, jau patsai dainų ir šokių ansamblio žanras kelia specifinius reikalavimus. Tai pirmiausia tvirta visų ansamblio grupių – segmentų kryptinga veikla ir tarpusavio sąveika, būtina įgyvendinant bet kurią kolektyvui keliamą meninę užduo-

tį. Liaudies ansamblis – muzikos, dainos, šokio, dailės sintezė. Pavyzdžiui, ne kiekviena daina, tinkanti akademinio choro repertuarui, esti tinkama ansamblio programai. Todėl, kad iš dainos ansamblyje daugiau reikalaujama, ji čia turi atlikti daugiau funkcijų, kitaip tarus, universaliau „gyventi“ scenoje. „Juk scena – tai tas pats gyvenimas, - teigia J. Jauniškis, - į ją mes perkeliame tuos pačius žmonių jausmus, įvykius, tik transformuodami juos pagal meninius principus. Visi žavimės tauria, apibendrinta, ryškiai metaforizuota lietuvių liaudies meno simbolika. O juk jos šaknys labai socialios, realios, gyvenimiškos“.

Vadovas dar palyginti jaunas – ir savo amžiumi, ir vadovavimo šiam kolektyvui stažu. Bet džiugina ir kelia pasitikėjimą jo reiklumas sau ir kitiems, susikaupimas mąstant apie „Šviesos“ ansamblio individualaus veido formavimą. Vadovo kūrybinius principus, be abejo, įtakojo ilgametis darbas „Lietuvos“ ansamblyje orkestro artistu bei kapelos vadovu. Beje, verta pastebėti, kad dauguma „Šviesos“ ansamblio vadovų praėję gerą „Lietuvos“ mokyklą. Įtaka pastebima „Šviesos“ ansamblio grupių judrume, dinamiškume: perėjimai iš vieno koncerto numerio į kitą motyvuojami plastiškai bei muzikaliai. Šitame sceninio gyvenimo tolydumo ir nenutrūkstamumo iliuzijos siekime slypi bendroji gyvenimo ir meno koncepcija, kurią pastaruoju metu sėkmingai realizuoja naujos programos kūrėjai. Suprantama, kad aukštus meninius uždavinius tegali įvykdyti aukšto meistriškumo kolektyvas. Šiuo metu „Šviesoje“ itin stiprus orkestras (vadovai – O. Jankauskienė, A. Puodžiukas), profesionalia kryptimi dirba šokių grupė (baletmeisteriai – r. n. a. V. Buterlevičius ir B. Navickaitė, šokių grupės vadovė r. n. a. Z. Duobienė), išaugo, sustiprėjo choras (vadovas LTSR n. kultūros švietimo darbuotojas J. Žitkevičius).

Tobulumui, kaip žinoma, ribų nėra. Tačiau yra kai kurių objektyvių priežasčių, vienaip ar kitaip ribojančių ansamblio veiklą. Ne, ansamblių entuziazmu, aktyvumu, repeticijų lankomumu kolektyvo vadovai nesiskundžia. Moraline ir menine atsakomybe „šviesiečiai“ lemiamais momentais dalijasi kartu su jais. Tikriausiai visų ansamblio dalyvių mintis ir jausmus, užplūdusius prieš 1000-ąjį koncertą, išreiškė kanklininkė Danutė Malč: „Šiam koncertui ruošėmės, suprasdami visą atsakomybę. Siekėme, kad koncerto metu nenuskambėtų nė viena netiksliai gaida, nebūtų nė vieno netikslaus judesio“. Taigi sunkumai kitur – jie iškyla formuojant ansamblio kontingentą. „Šviesai“ toli iki to komforto – norinčiųjų dainuoti ir šokti konkurencijos, – kurį turi, pavyzdžiui, kitų respublikos aukštųjų mokyklų liaudies meno kolektyvai.

Recenzuodamas 1000-ąjį koncertą, kompozitorius A. Lapinskas, beje, ir pats prisidedantis prie „Šviesos“ ansamblio repertuaro turbinimo, akcentavo ne vieną pavykusio bendradarbiavimo su autoriais momentą, pavyzdžiui, su kompozitoriais L. Povilaičiu, sukūrusiu muziką šokiams „Paruginis“, „Piemenių šokis“ ir kitus, V. Juozapaičiu, kurio muzika šokiui „Gailingis“, dainos „Tėvynė“ (ž. S. Žlibino), „Saulė sodą pasodins“ (ž. P. Gaulės) ir kitos, susilaukė itin didelio pasisekimo. „V. Juozapaitis moka paimti klausytoją į savo rankas. Įsimenanti melodika kartu su atidžiai parinktais tekstais skamba klausytojų lūpose jau einant iš koncerto. Vien tai rodo tiek ansamblio žanro,

ties kompozitoriaus kūrybos demokratiškumą“, – rašo A. Lapinskas („Literatūra ir menas“, 1981. IV. 3). Būtent šis giliai suvoktas demokratiškumas būdingas visai naujosios „Šviesos“ ansamblio programos režisūrinei minčiai. Bet, kaip minėta, laimėjimai ateina nelengvai; kas vyksta užkulisuose, to žiūrovai nemato, o ten – ir „devintasis prakaitas“, ir nemigos naktys.

Liaudies dainų ir šokių ansamblis – karšta kūrybinė laboratorija, kurioje nemažai kas surandama, apbruojama, bet dar daugiau lieka nežinomųjų, paslapčių. Galbūt šitie „ikšai“ ir tampa pagrindiniu kūrybiniu stimulu vadovams bei visam kolektyvui, „amžinuoją“ nepasitenkinimo jausmu, niekada neleidžiančiu nurimti, dvasiškai pasenti. Tuo labiau dabar, kai tarp folkloro, tradicijų, liaudies meno ir šiandieninės visuomenės psichologijos, jos dvasinių poreikių klostosi subtilūs, sudėtingi santykiai. Ko gero, šitie santykiai dar sudėtingesni jaunosios kartos gyvenime. Čia daug neaiškumų, problemų. Ne veltui baiminamasi, ar liaudies meno neištums įvairiausi „diskai“, „rokai“, etc. Jaunimas pats nepajėgus suvokti, kaip jį niveliuoja, standartizuoja bei unifikuoja tos visos naujosios muzikos srovės. Liaudies menas – puiki „užuovėja“ nuo trumpalaikių madų vėjo.

Tad belieka džiaugtis, kad mūsų akademinis jaunimas myli ir gerbia liaudies meną, puoselėja jį. Šiam menui perteikti yra daugybė būdų. „Šviesos“ pasirinktasis – perspektyvus. Kaip minėta, ansamblis siekia visuomeninių ir estetinių pradų vienybės. Čia nedaromos nuolaidos tematiniam aktualumui meniškumo sąskaita. Gal todėl „Šviesa“ kilnią patriotinę bei visuomeninę misiją vykdo aukštu meniniu lygiu. Gal todėl tokie puikūs atsiliepimai apie šio ansamblio koncertus ir namuose, ir svetur. Gal todėl tokie aukšti įvertinimai.

Išvažinėta daug kelių, aplankyta daug miestų, kraštų. Tikime, kad jų bus dar daugiau, dar įvairesnių.

Alfredas Guščius,

(„Komjaunimo tiesa“, 1981 m. balandžio 16 d.)

Ispanijoje – lietuviškas „Klumpakojis“

Akį verianti dangaus mėlynė, rūsti laužyta kalnų linija ir raudonų aguonų gaisras po besileidžiančio lėktuvo sparnais – tokią Ispaniją pirmą akimirką išvydo Vilniaus valstybinio pedagoginio instituto studentų nusipelnusio dainų ir šokių ansamblio „Šviesa“ koncertinė grupė. Tokią, kontrastų kupiną, tebeprisimena ir dabar.

– Lengva nebuvo, bet įdomu – nepaprastai! – prisimena ansamblio meno vadovas J. Jau-niškis. – Mums, saviveikliniam kolektyvui, buvo patikėtas atsakingas uždavinys reprezentuoti Ispanijoje tarybinį meną, išraiškinga liaudies dainos ir šokio kalba pristatyti ispanams mažai pažįstamą Lietuvą, nutiesti dar vieną TSRS ir Ispanijos draugystės giją.

– Iš pradžių jautėmės kiek nedrąsiai, – įsiterpia „Šviesos“ šokėjų grupės vadovė A. Kirvaitienė. – Neįsivaizduodami, kokį „bagažą“ atsivežėme, šeiminkai numatė tik du koncertus. Juos

viešnagės pradžioje gidas atsargiai pavadino „pasirodymais“, tačiau jau po pirmojo tokio „pasirodymo“ – nepasitikėjimo kaip nebūta! Pirmieji žiūrovai kurortinėje Lamangoje, firmų, organizuojančių koncertines keliones, atstovai, atrodo, buvo maloniai nustebinti. Iš miesto į miestą, pralenkdami mūsų autobusą, sklido telefonu pranešimai apie savitą, įdomų kolektyvą iš Lietuvos. Koncertuoti teko pačiose įvairiausiose vietose, kuo skirtingiausiai publikai. Bet visur juto me didžiulį susidomėjimą ir dėmesingumą. Išraiškingais, temperamentingais šokiais garsėjančios ispanai, labai gerbiantys savąjį liaudies meną, su tokia pat pagarba priėmė visai jiems naują mūsų, lietuviškąjį. Juos jaudino ir lietuviškų melodijų lyrizmas, ir šokių žaismingumas. Plojimų audra lydėdavo ypač patikusius šokius ir dainas.

– Kartą, koncertui įpusėjus, teko net mikrofonus pasitelkti. Mat žiūrovų entuziazmas beveik nustelbė mūsų pasirodymą, – tęsia J. Jauniškis. – Jėgų įtempimas didžiulis, bet, nepaisydami prie žemės lenkiančio nuovargio, dar dešimtį kartų (o taip! reikalavau 8 – 12 bisų!) išeidavome į sceną. Juk pasižiūrėti mūsų, užmiršę koridą ir pasiruošimą artėjančiam pasaulio futbolo čempionatui, susirinkdavo tūkstančiai ispanų.

– Mes labai dėkingi operos solistei S. Jonaitytei, kurios atliekamos lietuvių liaudies dainos praturtino ansamblio pasirodymus, sulaukė didžiulio pasisekimo ir daug prisidėjo prie mūsų koncertų sėkmės, – sako A. Kirvaitienė.

Šilčiausiai prisimena ansambliciai paskutinįjį koncertą Madrido priemiestyje Leganese, darbininkų gyvenvietėje, kur keturi su puse tūkstančio žiūrovų ilgai nepaleido šokėjų, negalėjo atsistebėti lietuviškų tautinių drabužių spalvingumu. Po koncerto ištisa minia apspito ansamblio autobusą, senas ir jaunas spaudė rankas, tapšnojo per pečius, dalijo suvenyrus.

– Atskubėjo prie manęs pagyvenusi moteriškė, triukšmingai sveikino, apgailestavo, kad ne visi galėję pamatyti tokį reginį, o jos palydovas svariai pridūrė: „Aš tau sakiau, einam. „Sovietico“ – visada įdomu!“ – šventiškas akimirkas prisimena A. Kirvaitienė.

– Per dešimtį kelionės dienų autobusu įveikėme daugiau nei 2000 km, susitikome su Ispanijos miestų ir miestelių jaunimu, studentais, profsąjungų lyderiais, išdalijome pluoštą knygų, albumų apie Lietuvą, – baigia J. Jauniškis.

Sugrįžus iš šios įdomios kelionės, iškart egzaminų įkarštis, tačiau nenutrūko repeticijos, didžiulį koncertą „Šviesa“ surengė savajame institute.

Jūratė Mikalopaitė,

(„Gimtasis kraštas“, 1982 m. liepos 1 d.)

Oriolo ir Nemuno žemėj

<...> INGA PETRUŠKAITĖ, Vilniaus 43-osios vidurinės mokyklos istorijos mokytoja, ansamblio šokėja:

– Pirmą mano kelionė buvo į Tulą. Suartėjome, susibičiuliavome ir tarpusavy, ir su Tulos studentais, kurie mus labai šiltai sutiko. Kelionės į miestus didvyrius – tai tiltas tarp praeities ir dabarties. Pamatai tą baisią karo tikrovę – mes juk karta, išaugusi jau po karo. Volgograde prie motinos, ant kurios kelių ilsisi kario galva, uždengta vėliava, paminklo, merginos verkė: kiekviena motina galvoja, kad čia jos sūnus, tas kuris negrįžo. Ir iš viso – didžiulis monumentas ir mažas žmogus.

Minskas, Chatynė. Minske, koncertuojant parke, prapliupo lietus. Mes šokam, dainuojam, ir žiūrovai sėdi. Neišsibėgiojo. Į Mažąją žemę su mumis važiuo generolas-majoras P. Petronis.

1979 metais Taškente sąjunginiame festivalyje „Tautų draugystė“ „Šviesai“ buvo pripažinta I vieta. 1980 metais už aktyvų jaunimo patriotinį auklėjimą ansamblis pelnė IX sąjunginio komjaunimo ir jaunimo žygio tarybinės liaudies šlovės vietomis nugalėtojo vardą. Aplankyti Maskva, Oriolas, Brestas, Odesa, Tula, Volgogradas, Novorosijskas, Uljanovskas, Minskas ir kiti miestai. Gegužės 9-ąją – Pergalės dieną, „Šviesa“ beveik kasmet koncertuoja naujiems bičiuliams, kurie vėliau rašo laiškus, važiuoja ir patys kviečia į svečius. Ansamblyje šoku 8 metai, negaliu atsiskirti ir pabaigusi institutą.

Rūta Bernotėnienė

(„Tarybinė moteris“, 1983, Nr. 8)

Parvažiuo saulė...

<...> Tarp praėjusių metų respublikinės komjaunimo premijos laureatų – Vilniaus valstybinio pedagoginio instituto nusipelnęs liaudies dainų ir šokių ansamblis „Šviesa“. Tad šiandien ir pakalbėsime apie šį kolektyvą.

O kuo gyvena ansamblis šiandien? Su šiuo klausimu kreipiausi į kolektyvo meno vadovą ir vyriausiąjį dirigentą Juozą Jauniškį.

– Taip pat intensyviai dirbam koncertuojam, – pasakė vadovas. – Juk reikia visada išlaikyti gerą formą. O tai padaryti nėra lengva. Visų pirma, sumažėjo vyrų. O kitas dalykas – studentų tekamumas. Žiūrėkite, tik atėjo pas mus, apsiprato, susigyveno, o jau laikas skirtis. Lengviau su tais, kurie ankščiau, mokykloje, šoko, dainavo, grojo. Tačiau jų mažuma. Daugiausia studentų susiduria su šiais dalykais pirmą kartą. Taigi, tenka kantriai aiškinti, mokyti. Geru žodžiu noriu paminėti veteranus, kurie, nors ir baigė institutą, bet mūsų nepalieka. Tai Vilniaus kultūros mokyklos komjaunimo sekretorius, birbynininkas R. Bartaška, Lietuvos respublikinių prof-techninio mokymo kultūros namų darbuotojas, šokėjas A. Šimaitis, mokytojos – ansamblio

„siela“, šokėjos I. Petruškaitė bei R. Stebrytė, V. Vilipas ir kiti.

Tuo pačiu paliesiu dar vieną problemą. Šiandien studentai nesiveržia į saviveiklą, kaip anksčiau. Nėra vidinio poreikio. O jį pirmiausia formuoja šeima, mokykla. Pasitaiko jaunuolių, kurie, ir atėję į saviveiklinius kolektyvus, ieško tik naudos sau. Negalvoja apie tai, kad pirma kažką reikia duoti kitiems. Kaip įveikti šitą tam tikros jaunimo grupės inertiškumą, reikia pagalvoti ir tėvams, ir pedagogams, ir meno saviveiklos kolektyvų vadovams <...>

R. Sartatavičius

(„Vakarinės naujienos“, 1984 m. balandžio 21 d.)

Šlovingųjų divizijos žygių keliais

<...> Sukame į Liepoją. Mus svetingai sutinka Liepojos V. Lacio pedagoginis institutas. „Šviesos“ ansambliui teko garbė koncertuoti broliško instituto kolektyvui. Būsimieji Latvijos mokytojai labai šiltai sutiko lietuvišką dainą ir šokį. <...>

(„Tarybinis pedagogas“, 1985 m. gegužės mėn. 5 d.)

Skambūs „Šviesos“ akordai

Ištark „Šviesos“ vardą kuriam tik nori Lietuvos mokytojui, saugančiam Vilniaus pedagoginio instituto baigimo diplomą, ir jis nesutrikdamas patikslins: Lietuvos TSR nusipelnęs dainų ir šokių liaudies ansamblis.

Vyresnės kartos pedagogai prisimins pirmąjį ansamblio koncertą, surengtą 1954 m. balandžio 4 dieną. Kiek vėliau baigę institutą papasakos apie pirmuosius ansamblio pasirodymus už respublikos ribų – prieš 26 metus „Šviesa“ koncertavo Kijeve, Kišiniove, Odesoje. Pasakui buvo pirmosios gastrolės užsienyje – 1964 m. Vokietijos Demokratinėje Respublikoje, pasakui išvykos į šią šalį taps ilgalaike ansamblio tradicija.

Kolektyvas augo, kilo jo meninis lygis ir ansamblio vardas sklido vis plačiau ir toliau: gastrolės Suomijoje, koncertai Bulgarijoje, Graikijoje, Italijoje, Prancūzijoje. Atėjo pripažinimas, „Šviesos“ tapo nusipelnusiu respublikos kolektyvu.

Mano kartos instituto diplomantai gerai prisimena, su kokia sėkme „Šviesa“ pasirodė Portugalijoje ir Ispanijoje. Studentų ansamblis iš Vilniaus pedagoginio instituto pirmasis atstovavo Lietuvos menui šiose šalyse. Ir, žinoma, kiekvienas gražiu žodžiu paminėtų tikrą ansamblio mecenatą, buvusį instituto rektorių, docentą Vytautą Uogintą. Jo pastangomis „Šviesos“ žiedas dar plačiau išsiskleidė, ansamblis surengė daug įspūdingų koncertinių kelionių. Žinoma, dabar net ir labai norėdamas, visų susitikimų, koncertų – nei surašysi, nei išvardinsi.

– Jau koncertavome visuose Lietuvos miestuose, – girdžiu ansamblio meno vadovo ir vyr.

dirigento Juozo Jauniškio žodžius. – Prieš penkerius metus įvyko „Šviesos“ tūkstantasis koncertas, o prieš porą metų mūsų ansamblis gavo Lietuvos komjaunimo premiją, kurią paskyrėme Taikos fondui.

Taigi manau, kad nereikia klausti, ar populiarus šiandien „Šviesos“ ansamblis institute. Rudenį į jį nori patekti dešimtys vakarykščių moksleivių, tapusių studentais. Tenka net konkursą surengti – ir niekas tuo nebesistebi. Būsimieji mokytojai, liaudies dainos ir šokio mylėtojai, „Šviesoje“ mato dalies savo lūkesčių išsipildymą. Parašęs šiuos žodžius, prisiminiau praėjusios Respublikinės dainų šventės Ansamblių vakarą. Tuoj po paskutinio šokio užkalbinau dvi gražiai pasidabinusias merginas, kurios pasirodė besančios „Šviesos“ šokėjos. Mano reporteriškame diktofone išliko įrašyti jų skambūs balsai:

– Mes laimingos, kad galėjome šokti Ansamblių vakare, – kalbėjo instituto antrakursės, būsimosios chemijos mokytojos Gailė Vaičkutė ir Loreta Šalkauskaitė. – Už tai esame dėkingos „Šviesai“.

– Vis dėlto dainų ir šokių liaudies ansamblis – tai ne vien tik koncertai, gastrolės ir dainų šventės, bet ir daug kantrybės bei laiko reikalaujančios repeticijos. Tad kodėl studentai noriai lanko ansamblį? – galvojau, klausydamasis Juozo Jauniškio pasakojamų įspūdžių iš paskutinės ansamblio kelionės į Vengriją. Rūpėjo šį klausimą užduoti pačiam vadovui, kuris štai jau devinti metai – tuoj po to, kai atsisveikino su „Lietuvos“ ansambliu, kur pūtė birbynę, sieja savo gyvenimą su „Šviesa“.

– Kas yra mūsų ansamblis studentui? – iš lėto pertaria Juozas Jauniškis ir truputį pamąstęs prisimena, kaip praėjusiais metais po Dainų šventės visu ansambliu išlydėjo baigusius institutą savo šokėjus, muzikantus ir dainininkus. Prie išleistuvių laužo ne viena ašara buvo nubraukta. Ansamblis jo dalyviams – savotiškas savojo „aš“ įtvirtinimas, tad nenuostabu buvusiems ansamblečiams „Šviesos“ visada trūks, kaip, beje, ir jų „Šviesai“. Juk čia jie rasdavo ne tik įdomų užsiėmimą, bet ir draugų, bendraminčių.

Daugelis norėtų likti „Šviesoje“ net ir įgiję mokytojo kvalifikaciją. Ansamblio vadovai gali išvardyti daug gražių ansamblio ir jo dalyvių draugystės pavyzdžių. Štai buvęs instituto studentas, dabar Trakų rajoninio laikraščio žurnalistas Kazimieras Šliužas sugrįžo į „Šviesą“ po šešerių metų pertraukos! Nesiskiria su „Šviesa“ Ramunė Stebrytė, Arūnas Bučnys, Audrius Pivorius. Po dvejų metų pertraukos į ansamblį sugrįžo instituto darbuotojas Jonas Kriščiūnas, kuris ansamblyje ir žmoną sau susirado. Beje, Inga Kriščiūnienė net devynerius metus šoko „Šviesoje“.

– Na, o tie, kurie gauna paskyrimus toliau nuo Vilniaus, netrunka įsijungti į miestų ir gamyklų dainų ir šokių liaudies ansamblius arba patys suburia apie save naujus saviveiklos kolektyvus, – pasakoja Juozas Jauniškis. – Štai Dainų šventėje beveik nebuvo ansamblio, kuriame nebūtų buvusių šviesiečių.

Triskart per savaitę 120 merginų ir vaikų renkasi instituto repeticijų salėse. Dainininkų

repeticijoms vadovauja Lietuvos TSR nusipelnęs liaudies kultūros švietimo darbuotojas Jeronimas Žitkevičius. Su trisdešimt muzikantų dirba vadovai menotyros mokslų kandidatė Marija Baltrėnienė, Vida Palubinskienė ir Vladas Černiauskas.

– O kokios specialybės populiariausios ansamblyje?

– Bene daugiausia istorikų, na, o tarp vaikinių populiariausia fizikos specialybė. Jeigu kalbėtume daugiau apie šviesiečių studijas, tai galiu pasakyti: daug daugiau tokių, kurie mokosi tik gerais ir labai gerais pažymiais, – atsakė meno vadovas.

Respublikinės dainų šventės konkursui „Šviesa“ buvo pateikusi įdomią ir, pasakyčiau, šviežią programą „Ir vakar, ir šiandien“, kuri iškart įsiminė visiems žiūrovams, tačiau Juozas Jauniškis jau galvoja apie ateitį:

– Tuoj po išvykos į Vengriją, kur mūsų „Gailingj“, „Kūlimo šokj“ ir skambia dainą matė ir girdėjo Debreceno, Kapošvaro ir kitų miestų žiūrovai (dar viena šviesiečių grupė, kurią paruošė vadovė Marija Baltrėnienė, tuo pat metu lankėsi Lenkijoje, Bialystoko vaivadijoje), prasidėjo egzaminų sesija. Esame numatę kiek atnaujinti savo programą.

Rimvydas Valatka

(„Gimtasis kraštas“, 1986 m. kovo 13 d.)

„Draugystės dienos-88“

Rytoj Vilniaus pedagoginiame institute prasideda tradicinis internacionalinis draugystės festivalis „Draugystės dienos-88“.

Į Vilnių suvažiuos studentai ir dėstytojai iš įvairių mūsų šalies pedagoginių institutų, taip pat kitų aukštųjų mokyklų. Laukiama svečių ir iš Lenkijos Silezijos universiteto Katovicuose, su kuriais bus pasirašyta sutartis dėl studentų statybos būrių pasikeitimo.

Festivalio programoje: įvairių tautybių studentų vakaronė, kurioje dalyvaus respublikos nusipelnęs kolektyvas Pedagoginio instituto dainų ir šokių ansamblis „Šviesa“. Svečiai antrąją festivalio dieną lankysis sostinės vidurinėse mokyklose, o vakare įvyks pilietinės dainos konkursas. Pabaigtuvėms rengiama tradicinė vakaronė „Dainuojame liaudies dainas“.

(„Vakarinės naujienos“, 1988 m. balandžio 21 d.)

Koncertas New Havene, atlikėjai ir rengėjai

Vilniaus Pedagoginio instituto liaudies dainų ir šokių ansamblis „Šviesa“ pagaliau atvyksta (nebuvo išleistas pavasarį) į Ameriką ir koncertuos keliose vietovėse, kuriose gyvena didesni skaičiai lietuvių ar lietuviškos kilmės amerikiečių. Ansamblis, įkurtas 1954 m., lietuviška daina ir šokiais

skatino lietuvius išlikti lietuviais visais priespaudos ir lietuviškos kultūros žlugdymo laikais. Ansamblio nariai, kurių yra daugiau kaip šimtinė, buvo ir beveik yra studentai, besirengią tapti mokytojais. Dėl to ansamblio nariai nuolat keičiasi. Amerikon jų atvyksta 48 asmenys.

Ansamblis dėl įdomios ir gerai atliekamos programos plačiai žinomas Lietuvoje, nes turėjo koncertus daugelyje vietovių. Taip pat koncertavo ir buvo gerai įvertintas daugelyje valstybių, pvz. Vokietijoje, Suomijoje, Italijoje, Graikijoje, Lenkijoje, Vengrijoje, Prancūzijoje, Ispanijoje, Turkijoje ir kai kuriose kitose valstybėse. Dabar ansamblui vadovauja meno vadovas Juozas Jauniškis, chorui – Jeronimas Žitkevičius ir Vilius Tavoras, orkestrui – Vida Palubinskienė ir Vladas Černiauskas, šokėjams – Vaclovas Paukštė ir Violeta Likšienė, šokėjams akompanuoja Juozas Žilyš <...>

Juozas Kriaučiūnas

(„Draugas“, 1990 m. rugsėjo mėn. 18 d.)

„Šviesos“ koncertai Amerikoje

Spalio 4 d. į JAV atvyko Vilniaus pedagoginio instituto liaudies dainų ir šokių ansamblis „Šviesa“, vadovaujamas J. Jauniškio. Jį kvietė Chicagos tautinių šokių ansamblis „Grandis“, kelionę surengė „Tėviškės“ draugija. Jau antroji viešnagės pas Amerikos lietuvius diena buvo labai užimta. JAV sostinėje ansamblių nariai buvo pakviesti į National Geographic žurnalo redakciją, apsilankė Lietuvos pasiuntinybėje, kur juos priėmė Lietuvos atstovas Vashingtone ir prie Šv. Sosto S. Lozoraitis, koncertavo amerikiečių vaikams katalikų mokykloje. Jos salėje vakare ir įvyko pirmasis „Šviesos“ koncertas tautiečiams. Susirinkę iš Vashingtono ir jo apylinkių, iš Baltimorės ir kitų vietų bemaž 300 lietuvių žiūrėjo studentų ansamblio programą – sveikinimą iš Lietuvos. Koncertą rengė ir kolektyvą globojo LB Vashingtono apylinkės taryba, vadovaujama A. Pakštienės. „Keliaukite laimingai toliau, rodydami lietuvių folkloro ir sielos grožį, keldami žmones į paramą Lietuvai motinai, kurios ji reikalinga“, - palinkėjo ansamblių nariams S. Lozoraitis.

Iš Vashingtono „Šviesa“ atvyko į New Haveną. Čia spalio 7 d. ansamblis giedojo mišiose šv. Kazimiero bažnyčioje, o vakare surengė koncertą, į kurį susirinko 600 lietuvių iš įvairių Connecticut valstijos vietų. New Havene ansamblių globojo tautinių šokių grupė „Vėtra“, o labiausiai – jos nepailstantys vadovai V. Vėbraitė ir J. Karmuza.

Spalio 13 d. „Šviesos“ koncertai Detroite, 14 ir 15 d. – Chicagos Jaunimo centre.

Rytinėje Amerikos pakrantėje ruduo vos prasidėjo, dienos šiltos ir saulėtos. Tokia nuotaika lydi ir ansamblių susitikimus su Amerikos lietuviais.

Algis Kusta

(„Gimtas kraštas“, 1990 m. spalio 18-24 d.)

„Šviesa“ Washingtone

Penktadienio rytą visi „Šviesos“ ansamblio dalyviai buvo suvežti į Washingtono senamiestį – Georgetown, kuriame yra ne tik garsus Georgetown universitetas, bet ir viena iš seniausių Amerikoje mergaičių katalikiška gimnazija – Georgetown Visitation and Preparatory School, įkurta 1799 m. Šiuo laiku joje mokosi arti 450 mergaičių. Šią gimnaziją administruoja seselės – The Order of Visitation. Vienas iš gimnazijos tikslų – įdiegti jaunai gimnazistei saleziečių idealus – dvasios švelnumą. Tad šioje dvasioje ir tokioje aplinkoje „Šviesos“ ansamblis pradėjo pirmą savo išvykos į Ameriką dieną.

Pirmas „Šviesos“ koncertas įvyko 11:00 val. ryto šioje gimnazijoje. Koncertų salė iškilminga, su atidaryta kelių pakopų scena. Langai – vitražai. Viduryje salės nepaprasto dydžio senove dvelkiantis kandelabras, primenąs senos pilies interjerą. Scenos apšvietimai ir garso sistema – moderniška. 10:45 val. ryto prigužėjo pilna salė klegančių gimnazisčių, seselių, mokytojų. Koncertas buvo vienos pamokos ilgumo. Gimnazistės atidžiai klausėsi dainų, liaudies instrumentų orkestro, apie kuriuos vaizdžiai papasakojo su pavyzdžiais muzikologė Sakadolskienė, bei entuziastingai stebėjo tautinius šokius. Gimnazistės baigiantis programai ansamblį pagerbė atsistojimu.

Po koncerto LB pirmininkė Audronė Pakštienė padėjo visi mokyklai už suteiktą galimybę koncertuoti šioje istorinėje katalikiškoje gimnazijoje. Taip pat paaiškino simbolinių dovanų reikšmę, kurios buvo įteiktos ansamblio narių mokyklos bei vienuolyno motinėlei Phillmenai Tisinger, Tai buvo lininis rankšluostis, ant kurio buvo padėta lietuviška duona, knyga ir ansambliečio Egidijaus Impolio meniškai ir labai kruopščiai išdrožinėtas rūpintojėlis. Koncertą baigė muziko J. Arkadelta Ave Maria. Ši giesmė ir dovanos sujaudino visą gimnaziją, ypač motinėlę Phillmeną <...>

<...> Ansamblio vadovai, atsidėkodami įteikė Lietuvos žemėlapi. Užsibuvę šioje įspūdingoje aplinkoje, skubėjome 16-tąja gatve toliau į Lietuvos Pasiuntinybę, kurioje ansamblį pasitiko Margarita Samatienė. Pasveikino ir nuvedė į antrą aukštą, kur ansamblių laukė Lietuvos atstovas Stasys Lozoraitis <...>

<...> Skubom važiuojame atgal į Georgetown Visitation gimnaziją, kurioje ta patį vakarą 7:30 val. buvo ruošiamas koncertas Washingtono bei apylinkių visuomenei. Priėmimas, pietos pietūs – beveik stačiomis, tačiau viskas suspėta.

Dideliam džiaugsmui, dėka geros reklamos „Washington Post“, „Washington Times“, „Catholic Standart“ bei „Arlington Herald“ laikraščiuose, salė buvo beveik pilna. Susirinko ne tik Washingtono ir apylinkių lietuviai, bet ir didelė dalis baltimoriečių, o, be to, dar ir gimnazijos mokinių tėvai ir seselės. Džiugu buvo matyti vėl gimnazijos motinėlę seselę Phillmeną, kuri net savo 93 metų motiną atvežė ratukuose. Ji tą patį vakarą įteikė ansamblui piniginę auką vienuolyno vardu.

Šiame koncerte ansamblis atliko beveik 2 val. programą, kurią žiūrovai šiltai sutiko. Programos pabaigoje Washingtono LB pirmininkė Audronė Pakštienė pristatė salėje esančius ameri-

kiečius svečius: senatoriaus Durbin motiną Anną Durbin ir p. Zerol (su ponija), buvusį Baltų skyriaus vedėją Valstybės Departamente. Dar syki padėjo motinėlei Phillmenai ir pakvietė Lietuvos atstovą Stasį Lozoraitį tarti žodį. Savo trumpoje kalboje S. Lozoraitis vėl sveikino ansamblį ir teigė, kad jie yra geriausi reprezentantai skleisti Lietuvos vardui per muziką, dainą ir šokį. Sakė visiems, o ypač amerikiečiams, kad Lietuva yra gyva ir reikalinga jų ir mūsų visų dėmesio ir pagalbos. Kiekvienam ansambliui jaunimas įteikė po gėlę. Koncertą baigė „Lietuva brangi“. Įsijungė ir publika atsistojimu ir ilgais plojimais pagerbdama „Šviesos“ ansamblį <...>

Elvyra Vodopaliene

(„Draugas“, 1990 m. spalio 27 d.)

„Šviesos“ ansamblio koncertas Chicagoje

1990 m. spalio 14 d. (sekmadienį) 3 val. p. p. įvykęs Jaunimo centre Vilniaus Pedagoginio instituto lietuvių liaudies dainų ir šokių ansamblio „Šviesa“ koncertas, suruoštas „Grandies“ ansamblio ir jo vadovės Irenos Smieliauskienės iniciatyva, praėjo su dideliu pasisekimu. Kiekvieną pasirodymo numerį lydėjo ne tik būsimųjų Lietuvos mokytojų skaidri jaunystė, bet ir elegancija, ir darnus bendravimas su publika. Tai buvo tvirtos rankos režisuotas, lietuviškus jausmus ir estetinį pasigėrėjimą sukėlęs, stiprus ir neužmirštamas spektaklis. (Jis buvo rytojaus dieną ten pat pakartotas).

Anot pranešėjos, ansamblis įsteigtas 1954 metais ir turi tarp 100 ir 110 narių. Galime tik įsivaizduoti sunkumus, darant atranką dėl šių gastrolių. Ir chorelis, kurį sudarė tik 13 – 14 dainininkų, būtų gal kitaip skambėjęs, jei gastrolėse būtų galėję visi dalyvauti. Ansamblio meno vadovas – Juozas Jauniškis, orkestro vadovė – Vida Palubinskienė, choreografas – Vaclovas Paukštė, chormeisteris – Vilius Tavoras, choro vadovas – Jeronimas Žitkevičius ir koncertmeisteris – Juozas Žilys.

Muziku būdamas, daugiau sustosiu prie muzikinių aspektų. Vieną iš giliausių įspūdžių padarė kanklėmis atlikta Jono Švedo pjesė „Svajonėlė“. Visų keturių kanklininkų ansamblinis susigrojimas aukšto meninio lygio; visos 4 užsitarnauja bent pavardžių paminėjimo, deja, programose pavardės nepažymėtos. Nemažiau muzikalus buvo Juozo Gruodžio – Jono Švedo „Pie menėlio raliavimas“, perduotas birbyne paties ansamblio meno vadovo Juozo Jauniškio. Tokio švaraus liaudies instrumento intonavimo galėtų ne vienas birbynininkas jam pavydėti <...>

<...> A capella sudainuotoj Stasio Šimkaus dainoj „Vai žydėk, žydėk“ choras parodė ne tik dinamišką susidainavimą ir dėmesio vertą menišką lygį, bet ir meilę, ir prisirišimą prie to krašto, kur žmonės kalbasi su medeliais, visa augmenija ir gyvūnija, upėmis ir upeliais, net ir su laukų akmenėliais. Neatsiliko ir orkestro palydėta Vytauto Klovos harmonizuota liaudies daina

„Tylūs, tylūs vakarėliai“. Patraukliai sudainuota ir Valentino Bagdono harmonizuota daina „Žemaitiška polkutė“, tik gaila, kad išdavė publikai tuos balsus, kurie savo balsine medžiaga buvo silpnesni <...>

<...> Vyskupo Antano Baranausko žodžiams Jono Švedo parašyta daina „Giedu dainelę“ mums žinoma kiek pakitusia melodija: pradžia – skirtinga, pabaiga – ta pati. Choras dainavo dviem balsais, kur vieni vedė, o kiti „tūravojo“. Šia daina choras mumyse sukėlė sentimentą, bet nepadėjo programos lygiui. Turbūt mažai suklysiu, ta patį pasakydamas apie „Pjaun broliukai“, „Užaugau Lietuvoj“ ir „Saulei tekant“: visos skambėjo švariai, užtikrintai, bet vietomis forsuočiai ir turėjo daugiau folklorinę, nei meninę vertę. Ir, nežiūrint to, tas ansambliuko dainavimas žadino publikos pasigėrėjimą ir mūsų sąžinę, kad mes per tiek metų nepriauginome dainuojančio jaunimo.

Prie meniškiau atliktų dainų reikia dar priskirti A. Savinos dainą „Vienas žodis“ (žodžiai Justino Marcinkevičiaus) su smuiko solo ir kanklių palyda, o taip pat ir V. Juozapaičio harmonizuotą „Cykiai, cykiai“, kur kanklės lyg ir imituoja Nemunėlio sruvenimo ir teškėjimo garsus. <...>

<...> Justino Marcinkevičiaus žodžiams parašyta Algio Bražinsko daina „I Lietuvą“ tiko netoli programos pabaigos, kur sugestijuojama, kad mes visada, veidu į ją atsigrižę, ir „einam ir eisim“. Patriotiškas žodinis įvadas, gražus kūrinio apipavidalinimas. Taip ir skamba ausyse, „kokia Lietuva vėl karališkai didi, kaip ant karalių delno“. Po paskutinio programos punkto, Eduardo Pilypaičio „Šventinės polkos“, kur visas ansamblis ir šoka, ir groja, ir dainuoja, labai nostalgiskai sudainuota Maironio „Lietuva brangi“, prisilaikant originalios Juozo Naujalio ritminės versijos, o ne kaip liaudis yra suprastinusi ir gaidų trukmę kur ne kur yra pakeitusi. Publika bandė įsijungti, bet prisibijoję sugadinti, tai dainavo labai atsargiai, daugiau iš širdies, negu iš krūtinės <...>

<...> Iš orkestrinių numerių šalia „Svajonėlės“ ir „Piemenėlio raliavimo“ dar išskirtinai reikia paminėti J. Dvariono sukurtą pjesę skrabalams, pareikalavusią iš solisto Egidijaus Impolio virtuozinių sugebėjimų. Kūrinys kilstelėjo ir skrabalų, kaip instrumento, vertę. Patrauklus, kone impresionistiškas, įvadas liaudies pučiamiesiems. Kitas skrabalams A. Lapinsko parašytas bravūrinis numeris su choriniais intarpais buvo irgi imponuojančiai geras, nors gal ir nepasiekė pirmesnio solo muzikinio lygio. Stebėtinai švariai buvo sugrota skudučiais Jono Švedo pjesė „Kiškėlis“, į vienetą įjungus daugiau ansamblio narių. Instrumentinės grupės atliekamas „Šalabanas“ buvo geras, tik liaudiškasis būgnelis skambėjo taip aukštai, kad atrodė, lyg jis nebūtų tinkamo tono (nors iš tikrųjų mušamieji instrumentai, išskyrus timpanus, nėra derinami instrumentai).

Šokiai visi scenoje buvo estetiškai išbaigti, tik gal vienas (pats šokis) turėjo kiek grubumo. Tai vyrų šokis „Slinkis“ su klumpių taukšėjimu, bernišku šūkavimu ir kiek vulgariu rankų susikabinimu. Vyrų „Oželis“ įspūdingai pradėtas, „skerdžiu“ skardenančiu ragu sušaukus ožius į būrį <...>

<...> V. Juozapaičio „Gailingis“ (choreografija V. Buterlevičiaus) buvo kitas šokis su varpeliais, kur daugiau ritminio įvairumo. Nors vidurinė dalis liaudiškai skambanti, pradžia gerokai

tarptautinė, net kiek primenanti Ponchielli „Valandų šokį“.

Prie koncerto pasisekimo daug prisidėjo apgalvotai sudaryta programos tėkmė. Pavyzdžiui, pirmoji dalis baigta su humoristiniu „Klumpakaju“, antroji pradėta su iškilmingu aplinkiniu. Vyrų „Slinkis“ buvo geras kontrastas prieš taiėjusiam švelniam mergaičių „Sesylio“ šokiui ir po joėjusiai, bene aukščiausią meninį lygį turėjusiai, „Svajonėlei“. Išdėstymas skirtingų temų ir nuotaikų, įvairumas dainų, šokių, muzikinių intarpų, etnografinio stiliaus ir meniškai išbaigto chorinio dainavimo, o taip pat ir tautinių drabužių rūšių ir spalvų kaitaliojimas buvo neabejotini plusai <...>

Faustas Strolia

(„Draugas“, 1990 m. lapkričio 3 d.)

„Šviesa“ buvo Clevelande

Iš anksto nelaukus ir neplanavus, tik pro šalį važiuosiančiam Vilniaus Pedagoginio Instituto lietuvių liaudies dainų ir šokių ansamblui „Šviesa“ pareiškus norą stabtelėti Clevelande – Grandinėlės ir Čiurlionio ansamblių mieste, – burtas krito Clevelando Skautijai būti jų viešnagės šeiminkais. Kaip galėjo būti kitaip, kada tiek daug mūsų jaunimo (ir visų kitų!) esame patyrę tikrai lietuvišką, neprašytą vaišingumą viešėdami Tėvynėje?!

Nors buvo pirmadienis, eilinė savaitės diena, atrodė tik natūralu sujungti artėjančią metinę šventę, Skautijos įkūrimo Lietuvoje sukaktį, su Vilniaus – kur sužibo pirmieji skautiški laužai! – ansamblio viešnage Clevelande.

Iš tikro nebuvo sunku, nes Dievo Motinos parapijos klebonas nemokamai davė salę koncertui, clevelandiečiai nakvynei atvėrė duris, savųjų rankose išsiskirstė kiti reikalingi rūpesčiai ir darbai. Surasti mecenatai padengė išlaidas, tad visos prie įėjimo gautos lėšos galėjo būti skirtos svečiams.

Neišsakyta baimė – kiek gi žmonių susirinks pirmadienio vakarą?!? – pasirodė be pagrindo, nes didžiulė parapijos auditorija buvo beveik pilnutėlė. Uždanga pakilo...

Jau pirmaisiais dainų tonais palietę klausytojus, jauni ansambliciai jų ir nebepaleido. Lyg magiška lazdele valdomas vienetas darniai ir sklandžiai sukosi, dainavo, šoko su šypsena ir kalnų stirnų-ožių liauniu grakštumu. Dingo laikas. Trumputė pertrauka atrodė ilgesnė negu buvusi programos dalis!

Nenuvylė ir sekąs jų pasirodymas. Be jokios abejonės esame jautrūs beveik visa kam, ką siunčia Tėvynė, bet čia buvo dovana jaunystėj „įvyniota“, taip nuoširdžiai paprasta ir žaisminga (taip pat be abejonės – ne vienos dienos darbu atsiekta!), kartu užtikrinta ir meiliai išdidi. Gabalėlis Tėvynės tą vakarą buvo taip arti...

Per greit pasibaigė pilna jų programa. Net ir su pakartojimais, publikai prašant, jei ne

reikalaujant.

Puikiai atlikusį savo programą ansamblį Skautijos vardu pasveikino v.s. Jadvyga Budrienė, Grandinėlės vadovė Renė Booth ir Čiurlionio pirm. Vladas Plečkaitis. Žodį tarė ir pats klebonas, kun. Gediminas Kijauskas, S. J. Svečiai, kartu su savo padėka, namų šeimininkui-klebonui įteikė lietuviškos juodos duonos kepalą.

Kavutė svetainėje užbaigė prisimintiną vakarą, išskirtiną Skautijos šventę. Jau sekantį rytą svečiai buvo išlydėti, vėl grįžtant į iš anksto numatytos kelionės maršrutą.

Tikime ir linkime, kad jų visa kelionė bus sėkminga ir jie grįš namo kupini gražiausių įspūdžių, naujos patirties ir draugų – tik geriausios kloties!

Kad trumpas „Šviesos“ stabelėjimas Clevelande galėjo virsti prisimintina švente, esame dėkingi visiems prisidėjusiems ir talkinusiems, parėmusiems. Esame dėkingi visiems atsilankiusiems – pasidalintas džiaugsmas auga ir išlieka ilgiau. Džiaugiamės ir savo narių kiekviena prisidėjusia ranka! Tad ačiū visiems kartu!

(„Dirva“, 1990 m. lapkričio 8 d.)

„Šviesos“ jaunimo koncertas

Vilniaus Pedagoginio instituto ansamblis žavėjo tautiečius Klivlande

Nors 1990 m. spalio 22 buvo pirmadienis, bet vakare Klivlando Dievo Motinos parapijos auditorijoje pristigo sėdimų vietų, susirinkus didelei žiūrovų miniai į Vilniaus Pedagoginio instituto lietuvių liaudies ansamblio „Šviesos“ spektaklį, kurį surengė vietinė skautija. Vartydami dailiai išleistas programas, susipažinome su ilgoku repertuaru – „Lietuviais esame mes gimę“.

Atitraukus uždangą, scenoje sėdėjo liaudies instrumentų orkestras su kanklėmis ir lumzdėliais. Scenon įbėgo šauniai apsirengę „bajoraičiai“ ir tautiniais drabužiais pasipuošusios ilgakasės merginos. Nuostabiai suderinti spalvų kontrastai tarp vyrų ir merginų drabužių vertė vėrė akis. Suskambėjus „Lietuviais esame mes gimę“ pirmiems akordams, publika sustojo, o giesmė nuaidėjo kaip galingas maršas. Ansamblio vadovas Juozas Jauniškis pasveikino publiką ir paaiškino, kad ansamblio narių amžiaus vidurkis esąs 21 metai, jų dauguma aukštaičiai, bet esama žemaičių ir suvalkiečių.

Prasideda folklorinių šokių ir dainų pynė. Puikios režisūros dėka scenovaizdis buvo kaip spalvingas kaleidoskopas, netrukdomas nei bereikalingų pranešėjų, nei įėjimų ar išėjimų. Stebino žiūrovus ne vien režisūra, bet ir pati ansamblio išvaizda. Ir kaip jie suspėjo kas keletą minučių kaitalioti aprangą, kurios spalvingumas buvo nepaprastai patrauklus ir harmoningas? Net ir įvairios skrybėlės buvo pritaikytos šokių nuotakai ir stiliui. Šokėjai ir šokėjos buvo grakštūs, vos kojomis lieté žemę, skrajojo kaip drugiai ir plaštakės.

Iš muzikantų dėmesį patraukė ypač virtuozas-skrabalnikas Egidijus Impolis. Žavėjo žiūrovus ir šokių įvairumas. Šalia „Klumpakajo“, „Kepurinės“, „Oželio“ ir „Kadriliaus“ matėme originalų „Gailingį“ – šokį su varpeliais. Ypatingai įdomus buvo „Kūlimo šokis“ su spragilų ir kūlimo judesių imitacija. Ne visada buvo apsirengta tautiniais drabužiais, prisiderinus prie šokio nuotakos, keičiant sijonėlių ilgį ir vyrų apdaro stilių.

Repertuaras buvo įvairus tiek savo turiniu, tiek nuotaika, nuo triukšmingo ir linksmo iki sentimentalaus ir rimto. Nestigo ir akrobatiško elemento, mikliai jaunikaičiams mergaites iškeliant į viršų, jas permetant iš rankų į rankas...

13 asmenų choras (7 merginos, 6 vyrai) atliko eilę gan sudėtingų dainų. Nors choras nedidelis, bet chormeisterio Jeronimo Žitkevičiaus puikiai paruoštas. Originaliai vien merginos atliko liaudies dainą „Ir atlėkė paukštutė“, balsais ir instrumentais imituodamos paukščių balsus.

Sužavėta publika net kelis kartus prašė kai kurių programos numerių pakartojimo, o į pabaigą sustojo ir sukėlė triukšmingas ovacijas. Programa buvo baigta „Lietuva brangi“ giesme. Nors repertuarą sudarė per 30 atskirų numerių, bet žiūrovams neprailgo <...>

Aurelija M. Balašaitienė

(„Tėviškės žiburiai“, 1990 m. lapkričio 13 d.)

Ar lengva nuvažiuoti į Ispaniją?

Ispanijoje, Katalonijoje, buvo ypač karšta, plieskė vidurvasario saulė... Po kaitra alsuojančiu Ispanijos dangumi Vilniaus pedagoginio universiteto dainų ir šokių ansamblis „Šviesa“, pasipuošęs vilnoniais tautiškais rūbais, jautėsi ne tik šauniai, bet ir garsino Lietuvą daina bei šokiu...

1994 metų pirmasis pusmetis VPU ansamblui „Šviesa“, vadovaujamam V. Tavoro, V. Paukštės ir V. Palubinskienės, buvo labai karštas. Gegužę šventėme ansamblio keturiasdešimtmetį. Keliavome į Lenkijoje surengtą folklorinių ansamblių festivalį. Birželį ir liepos pradžią leidome repetuodami, juk buvome Pasaulio lietuvių dainų šventės Ansamblių vakaro dalyviai...

Saulė, jaunystė, muzika ir šokis taip suvienijo mus, ansamblečius, jog tolimesnė kelionė ir studentui nemenkos išlaidos – 228Lt. (te nesišaipto turtingieji) nebuvo kliūtis nuvykti į Ispaniją ir dalyvauti XII tarptautiniame ansamblių ir chorų festivalyje-konkurse.

Konkursas vyko kalnuose, Kantonigros miestelyje, kur termometro stulpelis žemiau 42 laipsnių karščio nenusileisdavo... Į festivalį atvyko 45 kolektyvai iš įvairiausių pasaulio šalių. Balso galias jame bandė vyrų, moterų, vaikų ir mišrūs chorai, o kojų stiprumą – šokių kolektyvai. Nejprasti, sakyčiau, „sportiški“ buvo konkurso nuostatai: ansamblis galėjo atlikti du šokius, kurių trukmė – lygiai 5 minutės. Kiekvieno šokio pradžią skelbdavo gongas.

Vertinimo komisijai ir gausiai susirinkusiems žiūrovams sušokome „Klumpakojį“ (choreo-

grafija J. Gudavičiaus) ir „Gyvatarą“ (choreografija mūsų vadovo V. Paukštės). Po pasirodymo kiek „atvėsomė“, suabejoję savo pasirodymo tobulumu. O vis dėlto! Laimėjome antrąją vietą: diplomą ir 25000 pesetų premiją (apie 187 JAV dolerius), pirmąją vietą užleisdami šeimininkams kataloniečiams. Už premiją, deja, pirkome ne šampano, bet benzino kelionei atgal. O mums lyg premija buvo 12 valandų, praleistų Barselonoje, ir 24 valandos Paryžiuje!

Ar lengva studentams nuvažiuoti į Ispaniją? Lengva, jei moki šokti, groti ir dainuoti, jei nebijai karštos saulės, jei sutinki 8 naktis susirietęs praleisti autobuse, jei tave veža geri vairuotojai ir jei turi nuostabius vadovus! Ačiū jiems!

Jūratė Samuilytė

„Šviesos“ šokėja

(„Vakarinės naujienos“, 1994 m. rugpjūčio 1 d.)

Vydūnas Karaliaučiaus krašte

Šiandien Karaliaučiaus krašte prasideda tris dienas vyksiantys Vydūno 130-ųjų gimimo metinių renginiai.

Įsruityje (Černiachovske), Karaliaučiuje, Ragainėje (Nemane) apie pasaulinio masto filosofą rašytoją Vydūną (V. Storostą) pasakos filologijos mokslų daktaras R. Tamošaitis, koncertuos Vilniaus pedagoginio universiteto dainų ir šokių ansamblis „Šviesa“.

Renginius organizuoja ir finansuoja Regioninis problemų ir tautinių mažumų departamentas.

Kaliningrade su Lietuvos konsulato atstovais bus aptartos artimiausio susitikimo su Kaliningrado krašto lietuvių draugijomis detalės, draugijų veiklos kryptys.

Alfonsas Kairys

(„Lietuvos aidas“, 1998 m. gegužės 7 d.)

„Šviesa“: „Dainuojame iš kraičio skrynių...“

Redakcijos viešnia – dainų ir šokių ansamblio meno vadovė Jolanta Kisielytė.

– Šiomet „Šviesa“ koncertavo Maskvoje, lietuvių vidurinės mokyklos Vasario 16-osios minėjime.

Tik ką grįžo iš Kaliningrado srities Černiachovsko miesto. Koncertavo pedagoginėje kolegijoje. Dainavo Kaliningrado universitete bei Nemano (Ragainės) lietuviams.

Gyvybės ir Motinos dienos minėjime „Šviesa“ koncertavo mūsų Aktų salėje.

Kitais metais ansamblis pažymės savo 45-mečio jubiliejų.

Jolanta Kisielytė. Keli žodžiai apie save:

– Esu panevėžietė. Baigiau Jono Švedo muzikos technikumą (dabar konservatorija). Įgijau choro dirigavimo specialybę. Atvykusi į Vilnių, studijavau Muzikos akademijoje chorinį dirigavimą.

Būdama penktame kurse, atėjau į VPU „Šviesos“ ansamblių dirbti chormeistere. Nuolat stebėjau visų repeticijų darbą, repertuaro parinkimą. Netrukus man pasiūlė tapti meno vadove. Pradžioje galvojau, kad nesugebėsiu. Bet apsisprendžiau ir dirbu...

Dainavau televizijos ir radijo kameriniame, „Vilniaus“ bei „Jaunos muzikos“ choruose. Visuomet buvau apsupta organizuotų žmonių.

Kas „Šviesoje“ dainuoja, šoka, groja?

– „Šviesoje“ iš viso apie 100 įvairių specialybių studentų. Dažniausiai ateina jau mokęsi muzikos. Ypač tai jaučiame orkestre. Turime ir veteranų – daug metų ištikimų „Šviesos“ ansambliui. Tai Saulius Kazlauskas, Valdas Kazlauskas, Artūras Navikas...

Lietuvoje beliko 9 dainų ir šokių ansambliai. Užpernai jų buvo 18. Kodėl?

Sudėtinga surinkti muzikos entuziastus į chorą, orkestrą ir šokių grupes. Lemia ir menki finansai. O iš studentišκών kolektyvų beliko tik „Šviesa“, „Nemunas“ (KTI) ir Vido Aleksandravičiaus VU ansamblis. Deja, jį jau penkerius metus retai beišgirsi... Taigi, aktyvūs likome tik mes ir „Nemunas“. Mūsų universitetui didelė garbė turėti tokį kolektyvą!

Repertuaras

– Mus šiek tiek primiršo senesnio amžiaus kompozitoriai. Dėl to tenka propaguoti senus, bet niekada nenusibostančius kūrinius iš sukaupto „aukso fondo“. Šią vasarą vyksiančios Pasaulio lietuvių dainų šventės mūsų repertuaras irgi sudarytas iš šio fondo. Ten dalyvaus visi Lietuvos dainų ir šokių ansambliai. Tačiau prieš šią dainų šventę bus dar dvi repeticijos. Tai dainų šventė Tauragėje gegužės 22-23 d. ir Švenčionyse. Ten dalyvaus tik 3 kolektyvai: „Šviesa“, „Lietuva“ ir „Aukštaitija“.

Kelionės

– Man dar dirbant chormeistere, „Šviesa“ daug važinėjo po Vokietiją, Lenkiją. Ten vyko tarptautiniai dainų ir šokių festivaliai. Buvome Ispanijoje Kantonigros mieste. Dalyvavome šokių konkurse. Užėmėme antrą vietą. Dalyvauta daugelyje folkloro festivalių, kuriuose labai sėkmingai pasirodydavome. Mūsų kolektyvas 1993 metais priimtas į CIIOF (Tarptautinę folkloro festivalių ir liaudies meno organizaciją). Dažniausiai važiuojame į festivalius su šios tarptautinės organizacijos rekomendacijomis.

Viltys

– Labai norėjome nuvykti į tarptautinį festivalį Izraelyje. Nepavyko, kadangi ten buvo didelis valstybės jubiliejus. Paaukota daug lėšų, todėl svečių šalis negalėjo priimti. Mėginsime laimėti kitais metais. Ketvirtus metus iš eilės viliamės nuvykti į Italiją. Bet vis pritrūksta kažkokios laimės...

Sambūris...

– Kasmet spalio pabaigoje lapkričio pradžioje vyksta pirmakursių (fuksų) krikštynos. Ir tai būna po kokio nors didelio koncerto. Dalyvauja visi: ir senbuviai, ir naujokai. Tai yra sezono atidarymas. Vėliau – po visų koncertų, egzaminų – kartais gamtoje surengiame audringą sezono uždarymą...

Kitais metais minėsime 45-uosius „Šviesos“ gyvavimo metus. Ta proga planuojame surengti didžiulį koncertą. Mėginu kalbėtis su kompozitoriais, kad mūsų jubiliejui parašytų naują kūrinį.

Parengė „Šviesos“ korespondentas Tomas Skomskis

(„Šviesa“, 1998 m. gegužės 20 d.)

Dainų ir šokių ansamblis „ŠVIESA“

Svetur ir po savu stogu

Meno vadovė ir vyr. dirigentė Jolanta Kisielytė „Šviesos“ korespondentui sakė, kad rugsėjo mėn. buvo priimami nauji ansamblio dainininkai, šokėjai ir muzikantai.

Išvada: kolektyvą papildė keliolika neblogų ansamblių. Deja, daugiausia merginų. Priėmimas dar vyksta pirmadieniais ir ketvirtadieniais 19 val. Centr. rūmų A3.

Dabar dirbame su I kursu. Su senbuviais repetuojama nauja programa. Gegužės mėn. per ansamblio keturiasdešimtpenkmečio jubiliejų ketinama ją parodyti. Laukia ir studentų festivalis „Gaudeamus“.

O kas ypatinga įvyko šiemet vadovės gyvenime?

Jolanta Kisielytė dirigavo Pasaulio lietuvių dainų šventės Ansamblių vakaro koncerte. Tai didelis jaunos menininkės pasiekimas, įvertinimas ir ateitis.

Koks turėtų būti antras reikšmingas žingsnis?

Galbūt tokio pat įvertinimo sulauks ir „Gaudeamus“ koncertuose? Jolanta Kisielytė verta ir vyriausiosios dirigentės vainiko.

Kelionė į Hirapotamo festivalį

„Šviesa“ liepos mėn. keliavo į Graikiją. Įspūdžius aprašo ansamblietis, lietuvių kalbotyros magistrantas Alvydas Umbrasas.

Po trijų parų varginančios, bet linksmos kelionės atsiduriame prie Graikijos sienos. Jau nebetoli. Dar po kelių valandų kelio tikslą pasiekiame. Mus apgyvendina Kavaloje. Tai kurortinis miestas šiaurės rytų Graikijoje prie Egėjo jūros kranto. Pirmiausia, kas mus pasitinka, – tai didžiulis karštis. Dieną pavėsyje temperatūra artėja +40C, naktį apie +30C, kai tenka važiuoti autobusu, juokaujame – „lietuviai savo sultyse“.

Pirmą dieną pailsėję, kitą rytą važiuojame į Dramos miestą (35 km nuo Kavalos). Čia mus

pasitinka miesto meras. Apsikeičiame suvenyrais. Netrukus įvyksta folkloro grupių paradas. Taip reklamuojamas Hirapotamo festivalis, į kurį mes ir atvykome. Festivalis vyksta prie Dramos esančiame Hirapotamo miestelyje. Dalyvių nemažai – lietuviai, italai, vengrai, rumunai ir šeimininkai – graikai. Kadangi dieną labai karšta, koncertai vyksta vėlai vakare ir baigiasi jau po vidurnakčio. Viskas, žinoma, po atviru dangumi. Gal ir ne kuklu girtis, bet pasirodėme neblogai. Gauname atminimo medalį ir esame kviečiami atvykti į kitus festivalius. Pasak stebėtojų, daugiausia aplodismentų sulaukiame mes ir graikai. Tai galbūt nulemia mūsų šokių savitumas. Akivaizdžiai išsiskiriame iš kitų tautų folkloro stiliaus.

Per keturias dienas turime tris koncertus, todėl pasijuntame daugiau poilsiautojais nei koncertuotojais. O sąlygos geros: gyvename neblogame bendrabutyje, esame gerai pamaitinti ir kiekvieną dieną keliaujame prie jūros. Tokiame karštyje jūra – tikra atgaiva, nors vanduo ir labai šiltas. Nenuostabu, kad ir pakrantės smėlis taip įkaista, jog nuoga koja pastovėti neįmanoma, tenka kastis giliau į smėlį ar bristi į vandenį. Ten, beje, yra ir pavojų – dugne visur pilna jūros ežių.

Kelios dienos netrunka prabėgti. Važiuojame į Salonikus – antrą pagal dydį Graikijos miestą, esantį taip pat prie jūros. Apžiūrime keletą gatvių, aplankome šv. Dmitrijaus bažnyčią, bet daugiausia įspūdžių palieka Waterlandas. Malonu pabūti gana dideliu greičiu ir aukščio nešamam vandens, pajusti kritimo baimę ar išsimaudyti dirbtinėje jūroje. Gerą pusdienį praleidžiame tarp įvairiausių vandens atrakcionų. Iš čia toliau jau nebevažiuojame. Iki Vilniaus mūsų laukia daugiau nei 3 paros kelio.

Alvydas Umbrasas
(„Šviesa“, 1998m. spalio 5 d.)

„Šviesos“ ansambliui – 45-eri!

Jubiliejų mūsų dainininkai, šokėjai ir muzikantai pasitiks gegužės 14 d. rengdami koncertą savo gerbėjams.

Meno vadovė ir dirigentė Jolanta Kisielytė „Šviesos“ redaktoriui pasakoja:

– Jubiliejinį koncertą žiūrovai pamatys trijų dalių. Pirmoji – dabartinių ansamblių pasirodymas. Jie atliks visiems gerai žinomus, bet primirštus ir vėl atnaujintus kūrinius. Bus ir naujų, specialiai parašytų tryliktajai „Gaudeamus“ šventei.

Antra dalis – buvusių ansamblių – šokėjų, šokusių „Šviesoje“ prieš 15, 10, 6, 2 metus, choreografo V. Paukštės parengtas „Gyvaras“. Bus sušoktas ir „Lenciūgėlis“. Ves „Lenciūgėlis“ dabartinis šokėjas.

Žadame ir siurprizą: „Mergaite jaunoji“ dainuos buvusių ansamblių trio. Kas? Kol kas paslaptis...

Trečioji dalis – „aukso fondo“ daugelio ansamblių kūriniai, kurie „Šviesos“ atliekami dainų šventėse, ansamblių koncertuose – ir „Šventinė polka“, ir „Klumpakojis“, ir specialiai V. Juozapaičio ir V. Buterlevičiaus „Šviesos“ tūkstantajam koncertui parašytas „Gailingis“, be kurio neapseina nė viena mūsų šventė...

– Šventės ateina ir praeina, o kas laukia „Šviesos“ ansamblio šiemet?

– Birželio pabaigoje – tryliktoji „Gaudeamus“ studentiška šventė. Rengiamės liepos 4 d. vykti į tarptautinį folkloro festivalį Izraelyje, Karmiel mieste.

Tikimės aplankyti ir Kroatiją...

Kalbėjosi Juozas Skomskis

(„Šviesa“, 1999 m. gegužės 7 d.)

„Kaipgi gražus gražus...“

Visada jauni žmonės mėgdavo pašėlti. „Dainuok ir šok...“ – ausyse skamba senas A. Šabaniausko posmas. Iš įvairių Lietuvos kampelių miestan sugužėję jauni žmonės pirmąjį pokario dešimtmetį atsiveždavo ne brutalių keiksmažodžių gniūžtę ar rožinę svajonę apie gerovę, o lakią dainą ir norą mokytis, pažinti šviesesnio pasaulio, nei matė savo gryčioj, paslaptis. Šiandien galima minėti daug šviesuolių, baigusią Vilniaus pedagoginį institutą. Lituanistikos nesimokę, jie iki šiol eiluoja, daug sportavę – šiandien knygomis gali pasididžiuoti. Muzikos mokytojo specialybę įgiję – nūnai žinomi kompozitoriai, habilituoti daktarai, puikūs dirigentai, mokslininkai, pedagogai.

Vakarais klegėdavo jaunimo būriai: kas dūdą pūtė, kas solisto dainininko duoną bandė, būrėsi į ansamblius, chorą.

1953 metų lapkričio mėnesį prie centrinių Pedagoginio instituto rūmų pasirodė kuklus skelbimėlis, kviečiantis studentus burtis į dainų ir šokių ansamblį. Kolektyvą rinko chorų dirigentas, pedagogas Kazimieras Kruopis. Kilęs iš Pasvalio krašto, iki karo pulko orkestre grojęs, pokariu chorvedybos mokėsi Konservatorijoje profesoriaus K. Kavecko klasėje. Vadovavo fizikos-matematikos fakulteto mišriam chorui ir septynerius metus – dainų ir šokių ansambliui.

Kvietimą išgirdo neseniai susibūrusi šokėjų grupė, dainininkai, muzikantai. Menkučiam orkestrui, turėjusiam vos kelias diatonines birbynes, vadovauti pradėjo A. Balčiūnas, kanklių grupei – E. Krasauskaitė-Monkelevičienė, šokėjams – energija trykštantis A. Domeika.

Nepamirštama pirmoji koncerto data – 1954 metų balandžio 4-oji. Smagiai paplušėta! Koncertų – kaip iš gausybės rago: mokyklose, įmonėse. Kolektyvas tvirtėjo. Pasikeitė vadovai. Orkestrui pradėjo vadovauti J. Gylis, šokėjams – L. Duoba. Kūrybingas vadovas studentus mokė ir savo sukurtų šokių (čia galima būtų paminėti „Subatvakarį“, „Studentišką valsą“). L. Duoba statė ir savo kolegų kūrinius, – sceną išvydo 1958-1960 m. ansambliui vadovavusio V. Vilkončiaus „Susuktinis“.

Ansamblis pradėjo dalyvauti ne tik koncertuose Lietuvoje, bet ir įvairiuose festivaliuose. Atsira-

do ryškių atlikėjų. Lumzdelininkas J. Škėma pelnė pirmojo respublikinio festivalio laureato vardą.

Itin produktyvūs ansamblio metai sietini su A. Vyžinto asmenybe. 1960-1975 m. buvo ruošiamos naujos programos, daug koncertuojama. 1965-aisiais už kūrybinius laimėjimus kolektyvui buvo suteiktas pavyzdinio ansamblio vardas. Nuo tada jis vadinamas „Šviesa“.

A. Vyžintas – daugelio mokslinių, metodinių darbų autorius. Dar 1962-aisiais kartu su P. Samuščiu parengė vadovėlį birbynininkams. Sudarė ir repertuarinį-metodinį leidinį „Skudučiai“. Darbštus vadovas dėstė ir Vilniaus J. Tallat-Kelpšos aukštesniojoje mokykloje, kaupė patirtį aukštajai. Jo, pedagogo, talentas atsiskleidė Lietuvos konservatorijoje (dabar Muzikos akademija). Darbas su „Šviesos“ ansambliu nekludė A. Vyžintui tapti savitu, reikliu pedagogu, mokslininku. 1978-aisiais parengė monografiją apie Joną Švedą. Apginta disertacija. Net nuo 1960-ųjų A. Vyžintas buvo respublikinių dainų švenčių, studentų dainų švenčių „Gaudeamus“ vyriausiasis dirigentas. Jo paruoštos programos su „Šviesos“ ansambliu buvo įtaigos, išradingos, meniškos. Dalyvaudamas respublikiniuose renginiuose ir svetur organizuojamuose festivaliuose, laurų vainiką vis gaivino. 1976-aisiais „Šviesos“ ansambliui suteiktas nusipelnusio kolektyvo garbės vardas.

Suteikti vardai – tai didelio, nuoširdaus darbo įvertinimas. Tai studentų turiningam poilsiui atiduotos valandos. Ansamblio vadovai stengėsi kaupti kuo įdomesni atlikėjams ir žiūrovams repertuarą, padėjo studentams derinti mokslą ir veiklą ansamblyje. Greta šoko ir dainavo kitų aukštųjų mokyklų kolektyvai. Norėjosi būti šauniausiams. Visada ansambliciams talkindavo šios aukštosios mokyklos vadovybė. O kas kitas aprens, remis koncertines išvykas?

Nauju repertuaru rūpinosi ne viena institucija. Buvo skelbiami kūrybiniai konkursai, autoriams suteikiamos galimybės padirbėti su kolektyvais, „patikrinti“ savo kūrinį scenoje. Gal todėl daugelio kolektyvų repertuare iki šiol tebėra „aukso fondas“, džiuginantis žiūrovus ir atlikėjus išradingumu, profesionalumu, gyvybingumu.

1977-1991 m. „Šviesos“ ansambliui vadovavo J. Jauniškis. Sunkus buvo laikas. Trūkdavo aprangos, instrumentų, o svarbiausia – gero, jaunatviško, naujo repertuaro. Ansambliciai patys siuvo naujus kostiumus, kūrė ir repertuarą. Vadovui nepatiko rengiami dažni ansamblių konkursai. „Tai buvo ne kas kita kaip kolektyvų priešinimas. Visi pasišovė kurti temines programas, tačiau jose, net ir „Lietuvos“ ansamblio, dominavo tie patys elementai. Skyrėsi tik jų pavadinimai, o skambėjo ir meilės, ir darbo, ir pasilinksminimų, netgi karo motyvai. Žavėjo archaika, bet sunku buvo mėgėjams interpretuoti“, – prisimena J. Jauniškis.

Vienu metu buvo garsiai diskutuojama, ar reikalingi liaudies dainų ir šokių ansambliai. Tačiau kas, jeigu ne jie, po karo, pasinaudodami sovietine liaudiškos muzikos doktrina, padėjo Lietuvoje išlaikyti senuosius instrumentus, tobulinti, net išmokyti jais groti jaunuolius ir puoselėti studentų tautinę savivoką?

1981 metų kovo 21 dieną surengtas 1000-asis „Šviesos“ ansamblio koncertas. Premjerinės programos autorius buvo žinomas choreografijos ansambliams meistras V. Buterlevičius.

čius. Tautosakos klodai, pavasario darbai ir apeigos atsivėrė programoje „Parvažiavo saulė“.

1991-1996 m., vadovaujant V. Tavorui, kolektyvas tapo tarptautinio konkurso Ispanijoje laureatu. Dalyvavo pirmojoje pasaulio lietuvių dainų šventėje.

Nuo 1996-ųjų „Šviesos“ ansambliui vadovauja pedagogė Jolanta Kisielytė. Ansamblių sudaro maždaug šimtas įvairių specialybių Vilniaus pedagoginio universiteto studentų, būsimųjų mokytojų. Kolektyvo choreografas – V. Paukštė, orkestro vadovai – V. Palubinskienė ir D. Cibulskis, choro vadovas – V. Tavoras. Per metus būsimieji mokytojai, tikri šokio, dainos entuziastai, surengia apie 20 koncertų. Dabar jų kelionių maršrutai siekia ne tik įvairiuose kraštuose gyvenančius lietuvius. Klumpakojis, pasiutpulkės žavėjo Amerikos, Vokietijos, Italijos, Ispanijos žiūrovus. Daina ir šokis suartina įvairių aukštųjų mokyklų studentus Vilniuje ir Černiachovske, Vokietijoje ir Lenkijoje.

„Šviesos“ ansamblis puikiai įvertintas antrojoje pasaulio lietuvių dainų šventėje. O dabar laukia pavasario sesija ir pasirodymai XIII studentų festivalyje „Gaudeamus“, koncertai tarptautiniame folkloro festivalyje Izraelyje, išvyka į Kroatiją. „Kaipgi gražus gražus rūtelių darželis“, - skamba gerai visiems žinoma daina. Taip vadinasi ir nauja ansamblio jubiliejinė programa. Keičiasi gyvenimas, keičiasi mados, diskutuoja muzikologai, o scenoje jaunystė pasakoja apie savo kraštą: nuoširdžiai, šmaikščiai, spalvingai.

Rita Aleknaitė- Bieliauskienė

(„Literatūra ir menas“, 1999 m. gegužės 15 d.)

Tarptautinė studentų diena su „Šviesa“ ir „Vingiu“

Koncertavęs Vilniaus miesto ir rajono mokyklose, „Šviesos“ ansamblis lapkričio 17 d., minint Tarptautinę studentų dieną, į svečius pasikvietė VGTU tautinių šokių ansamblių „Vingis“.

Mūsų ansambliečiai jau antrus metus rengia susitikimus su kitų aukštųjų mokyklų šokėjais ir dainininkais. Taigi ir šiemet plojimų susilaukė „Šviesos“ aplinkinis „Žolynėlis“, „Gailingis“, o svečiai didžiavosi „Agotėle“ ir „Liuoksiniu“. Po koncerto bendra studentų vakaronė tęsėsi I bendrabučio salėje, kur abiejų aukštųjų ansambliečiai bendravo, šoko ir linksminosi.

L. Šliozytė

(„Šviesa“, 1999 m. lapkričio 26 d.)

Gaivi dainų versmė

Lietuvos vaikų ir jaunimo centre įvyko IV tarptautinis vaikų ir jaunimo choro festivalis-konkursas „Dainų versmė 2000“. Šiame konkurse dalyvavo ir mūsų ansamblio „Šviesa“ choro grupė. Tai buvo neeilinis įvykis ansamblio istorijoje, kai choras atskirai nuo ansamblio bandė laimėti konkurse, o tuo labiau tarptautiniame. Kolektyvas parengė savo žanrui visai nebūdingą konkursinių kūrinių progra-

mą. Pasirodyta labai sėkmingai – laimėtas III laipsnio diplomatas. Choro pasirodymas buvo labai artistiškas, atsakingas. Ypač publiką sužavėjo žaismingas N. Sinkevičiūtės kūrinys „Bildukas“.

Antroji vieta šioje konkurso kategorijoje nebuvo paskirta, o pirmoji vieta ir konkurso Grand Prix atiteko chorui „Daugava“ iš Daugpilio. Tą vakarą laureatai koncertavo mūsų universitete. Labai gaila, kad tokio puikaus, meistriško choro atėjo klausyti labai mažai klausytojų. Mūsų muzikos specialybės studentams tikrai būtų buvę pravartu įvertinti kolegų iš Latvijos pasirodymą.

Artūras Skorupskas

(„Šviesa“, 2000 m. gegužės 12 d.)

„Šviesa“ šviečia visiems

Daug ką pasakytų kiekvienas ansamblio „Šviesa“ dalyvis, paklaustas, kokią naudą jam teikia dalyvavimas ansamblio veikloje. Būtent čia puiki proga išreikšti savo meninius sugebėjimus, išmokti bendrauti, susirasti naujų draugų. Kadangi šiame ansamblyje dauguma būsimų mokytojų, tai ši meninė veikla jiems padeda tapti tobulais, visiškai pasiruošusiais mokytojais.

Ansamblis per 2000-ųjų sezoną surengė keletą koncertų vidurinėse mokyklose. Buvo malonu stebėti ir pajusti mokinių susidomėjimą tradicinėmis dainomis, šokiais, muzika. Kai kuriems mokiniams pasisėkė tarp koncertuojančių pamatyti ir savo mokytoją, pastarojo autoritetas po koncerto tik išaugo. Koncertuota ir Karo akademijos kariūnams. Šio koncerto metu mūsų šviesietės žydėjo kaip niekad.

Tikrais mokytojais ansamblečiai pasijuto dalyvaudami I mokytojų menų festivalyje „Polėkis“, kuris įvyko Vilniaus Rotušėje. Gerai norėta pasirodyti koncerte, surengtame Norvegijos mokytojams. Įvertinimas – esame pakviesti koncertuoti Norvegijoje.

Ansamblis nuolat kviečiamas koncertuoti įvairiose šventėse, minėjimuose, konferencijose. 2000-aisiais teko dalyvauti Kovo 11-osios minėjime, koncertuoti Pasaulio lietuvių mokslo ir kultūros simpoziumo dalyviams, tarptautinėje konferencijoje „Mokytojų rengimas ir švietimo reforma“.

„Šviesa“ niekada nepraleidžia progos dalyvauti kokiame nors konkurse. Pavasarį pirmą kartą ansamblio istorijoje atskirai išbandė jėgas choras, dalyvavęs vaikų ir jaunimo chorų festivalyje-konkurse „Dainų versmė-2000“. Šiame konkurse buvome pripažinti trečiais. Tikrą vasarą vildamasi pajusti „Šviesa“ dalyvavo tarptautiniame 18-ame festivalyje-konkurse Ispanijos Kantongros mieste. Iš šio konkurso parsivežtas diplomatas.

Ar vasaros, ar žiemos atostogos, ansamblis keliauja skleisdamas šviesą svetur. 2001-ųjų metų sausį „Šviesos“ choras su orkestru dalyvavo chorų festivalyje Daugpilio mieste. Buvo smagu pasimatyti su jau pažįstamu choru „Daugava“ ir pasveikinti jį, švenčiantį 45-erių metų jubiliejų.

Artūras Skorupskas

(„Šviesa“, 2001 m. vasario 16 d.)

Atšiaurioje Norvegijoje „Šviesa“ nesusalo

Norvegijoje šviesiečiai buvo sutikti itin šiltai. Praėjusiais metais Lietuvoje viešėję norvegų mokytojai šiemet su didžiausiu malonumu priėmė ansambliečius savo namuose. Nors ir kelionė į šią šalį buvo ilga ir varginanti, per savaitę Kristiansando mieste visiškai atsigavom. Kelionę organizavęs ponas R. Jorgensenas pasistengė, kad šiame mieste jaustumėmės kaip namuose. Jam tai puikiai pavyko!

Per visą laiką, kurį praleidom Kristiansande, surengėm tris koncertus. Koncertai vyko mokyklose. Mums, kaip pedagogams, buvo labai įdomu susipažinti su norvegiškos mokyklos sistema, pastaroji nuo lietuviškos labai skyrėsi. Paklausti „Šviesos“ ansamblio buvo atėję ne tik mokinukai, bet ir aplinkiniai gyventojai, žinoma, ir mūsų šeimininkai, taip pat mūsų garbei pats miesto meras. Koncertų metu visi buvo sužavėti „Žemaitiška daktaro daina“, o pats „Daktaras“ – Donatas Žukauskas buvo kone savaitės žmogus Kristiansande. Norvegus domino mūsų muzikos instrumentai, tautiniai drabužiai, tuo pačiu jie supažindino su savaisiais. Per paskutinį vakarą mokėm vieni kitus savo tautinių šokių.

Laisvalaikiu aplankėme kvapą gniaužiančias gamtos sukurtas vietas. Euforiją patyrė ne vienas. Ilgam atminty išliks aukštos, stačios uolos, iš aukštai krintantys kriokliai ir, žinoma, norvegų pasididžiavimas – fiordai.

Savaitė pralėkė bemat. Kai kurie neslėpė ašarų akyse... juk liūdna palikti šalį, žmones, kurie, būdami be galo rūpestingi, tapo artimaisiais. Išsiskyrėm „... palikdami širdies dalelę...“, gerą nuotaiką ir viltį, kad dar kada pasimatysim. Iš ten parsivežėm begales įspūdžių, molinių trolių, gero oro taip pat nepalikom.

Pagaliau vėl Lietuvos žemė! Visi kaip susitarę pripuolėm prie tik ką išdygusios žolės... yra ir Lietuvoje gražių dalykų!

Artūras Skorupskas

(„Šviesa“, 2001 m. birželio 8 d.)

Ansamblio metai pradėti svetur...

Ruduo – naujų mokslo metų, ieškojimų, kelionių metas. Universiteto dainų ir šokių ansamblis „Šviesa“ šių metų rugsėjo 22 dieną naują koncertinį sezoną pradėjo Latvijoje, Nicgalos miestelyje, prie didžiausiojo latvių akmens. Kasmetinėje folkloro šventėje dalyvavo šeši latvių kolektyvai. Šventinę nuotaiką praskaidrino ne tik besišypsanti saulė, bet ir dainos, šokiai.

Po šventės buvome pakviesti į Daugpilio vaikų ir jaunimo centrą, kuriame veikia daugybė įvairių būrelių. Vienas tokių – folkloro ansamblis „Zile“, kurio pasirodymą teko stebėti ir mums. Vaikų ir jaunimo centras – puiki vieta kiekvienam, norinčiam turiningai praleisti laiką, išmokti amato, sužinoti daugybę įdomių dalykų.

Kelionė kad ir į netolimą šalį paliko daug įspūdžių. Parodėme ne tik save, bet išgirdome kaimynų tradicinių liaudies dainų. Kitą dieną aplankėme rašytojo J. Rainio muziejų, grožėjomės Pilskalnės gamtos parku.

Akvilina Linkytė

(„Šviesa“, 2001 m. spalio 5 d.)

Lietuvos širdyje

Ne vienas sukdamas iš Gedimino prospekto pro Seimo rūmus mato buvusių barikadų užrašą: „Čia Lietuvos širdis“. Primiršome autentišką tų žodžių prasmę, tačiau prieš mūsų „Šviesos“ tautinio ansamblio koncertą Seimo rūmuose kažkas giliai viduje sukirbo – kaip gi ten viskas, kur dirba tautos išrinktieji... Neeilinė ir proga: buvome paprašyti koncertu pagerbti Nacionalinių premijų laureatus ir kartu paminėti Vasario 16-ąją.

Juokinga, bet užmiršti būsimą koncertą suspėjome jau patekę į rūmus: sargai taip stropiai tikrino mūsų instrumentus, tarytum mes į Ameriką skristume... Tačiau greitai nesmagumai baigėsi. Šokome, dainavome ir grojome bemaž valandą, bet niekam nepailgo. Puiki aplinka, skambi erdvė ir, žinoma, žiūrovai. Net mūsų toli gražu nebenauji drabužiai ten nuostabiai tiko... Išliko jauki šiluma, nes buvome kartu, stengėmės ir padarėme neblogą darbą.

Jolanta Sadauskienė

(„Šviesa“, 2002 m. kovo 8 d.)

„Mūsų dienos kaip šventė...“

Artėja „Šviesos ansamblio 50 metų jubiliejus

Neužmiršamos kelionės

<...> „Šviesa“ turi didelį pripažinimą ne tik gimtojoje Lietuvoje, bet ir užsienio šalyse. Juk tiek jau apkeliauta: Lenkija, Vokietija, Rumunija, Latvija, Norvegija, Izraelis, Graikija, o paskutiniąją kelionė buvo į Turkiją. Tai iš tiesų buvo puiki išvyka, trukusi net porą savaitių. Buvome sužavėti turkų vaišingumu, krašto gražumu. Kalnų gausa, dangaus mėlis, ošianti jūra ir senosios Romos imperijos griuvėsių didingumas. Koncertavome amfiteatre, statytame dar prieš Kristų, maždaug 6 – 7 tūkstančiams žiūrovų. Buvome pakylėti. Koncertą transliavo Turkijos televizijos. Vakarą vainikavo įspūdingi fejerverkai.

Nenutrūkstančios tradicijos

Kasmet spalio mėnesio pabaigoje vyksta ansamblio „fuksų“ krikštynos. Ir tai būna po koncerto, kuriame dalyvauja ir „seniai“, ir „jaunimas“. Tai – sezono atidarymas. Žinoma, niekada nepamirštame ir išėinančių iš kolektyvo. Sveikiname gavus diplomus ir verkiame, kad teks išsiskirti.

Bet nepaisant išliejamo prakaito bei ašarų, mes esame tarsi viena didelė šeima, kurios dienos lyg šventės, lyg žydėjimas vyšnios...

Jurgita Kvederavičiūtė

(„Magistre Vitae“, 2002 m. birželio mėn. Nr. 1)

„Šviesos“ ansamblio iniciatyva – skambusis kaleidoskopas

Bibliotekoje atidaryta dainų ir šokių ansamblio kelionės į Turkiją fotografijų paroda.

Meno vadovė Jolanta Sadauskienė mūsų korespondentui papasakojo, kad šio balandžio viešnagės į Turkiją foto ataskaitą galima vadinti kolektyvine, nes nuotraukų pateikė daugelis ansamblių, o atrinko įdomiausias ilgametis „Šviesos“ dalyvis Alvydas Umbrasas.

J. Sadauskienė teigia, kad ši paroda kol kas vienintelė iš visų universiteto meno kolektyvų gastrolių. Ateityje būtų įdomu matyti ir kitų kolektyvų kelionių bei konkursų parodas. O apie tarptautinį kultūros, meno ir turizmo festivalį Turkijos Sultanhisare „Šviesos“ vadovė pasakoja, jog ten koncertavę keturis kartus. Dainavo, šoko vyriausybės nariams, miestų, miestelių gyventojams. Baigiamajame festivalio koncerte antikinio amfiteatro arenoje „Šviesos“ klausėsi per 5000 žiūrovų. Turkai mūsų šeimoms skyrė daug pagarbos ir dėmesio. Ypač lietuviškius pamėgo vaikai. Todėl teko patikrinti nemažą pedagoginių įgūdžių.

Laisvalaikio spėta aplankyti Pamukale, vadinamą „baltuoju rojumi“, pasigrožėti Egėjo jūra, paskanauti turkiškų kebabų, pasiklausyti vietos dainininkų, profesionalumu pralenkiančių lietuvišką estradą...

„Šviesos“ paroda bus geras paskatinimas į šaunų kolektyvą ateiti naujiems ansambliams.

Klausiama, kokie darbai ansamblio laukia dar šiais mokslo metais. J. Sadauskienė sakė, jog kolektyvas rengiasi liepos mėn. važiuoti į Šiaulius dalyvauti eksperimentinėje programoje, skirtoje kitais metais įvyksiančiai Lietuvoje pasaulio lietuvių dainų šventei. Rudeniop kviečiami į Pelesos lietuvišką mokyklą. Susirašinėja su Daugpilio universiteto ansambliu „Laima“. Kolektyvas galvoja ir apie „Šviesos“ penkiasdešimtmetį, kuris bus 2004 m. pavasarį.

(„Šviesa“, 2002 m. birželio 21 d.)

„Šviesa“ dainuoja atminimą

Subtili ir be galo jautri nuotaika tvyrojo Pedagoginio universiteto aktų salėje lapkričio 23-čiosios popietę. Susirinkome prisiminti iškilų muziką, pedagogą, buvusį „Šviesos“ dainų ir šokių ansamblio meno vadovą Vytautą Vilkončių, tegyvenusį vos 32 metus (1930 – 1962) ir prieš keturis dešimtmečius tragiškai žuvusį autoavarijoje. Muziko amžininkai, kuriems teko su velioniu bendrauti, dai-

nuoti jo choruose ir ansambliuose, dalyvauti dainų švenčių rengimo sąjūdyje, atskleidė rodos taip neseniai šalia buvusio ir tebesančio žmogaus bruožus. O tie bruožai – begalinis atsidavimas savo prigimtinei profesijai – muzikai, kilniam šios meno srities pedagogo darbui – gimtojo Panevėžio mokytojų seminarijoje, 2-je vidurinėje, vėliau – Vilniaus S. Nėries bei 16-toje vidurinėje mokykloje ir dabartiniame Pedagoginiame universitete, vadovaujant studentų dainų ir šokių ansambliui (šian-dieninei „Šviesai“). Visur susilaukta aukšto pripažinimo, prizinių vietų konkursuose.

Kiekvienas šios kūrybinės-memorialinės popietės dalyvis savo koncentruotomis mintimis iš-sakė toli gražu ne formalų atminimą – jautriose kompozitoriaus Broniaus Kutavičiaus, Muzikos akademijos docentės Onos Pakėnienės, žymaus chorvedžio Juozo Šidlausko, kultūros puoselė-tojo Petro Telyčėno, prof. Alberto Piličiausko, doc. Zenono Pilkausko, žymaus gydytojo Leono Didžiulio, velionio žmonos doc. Silvijos Vilkončienės bei šių eilučių autoriaus kalbose atsispindėjo visų pirma didaktiniai asmenybės bruožai, žmogaus nuopelnai tobulinant muzikinio ugdymo sis-temą, pripažinto chorvedžio bei dainų ir šokių ansamblio meno vadovo ypatybės.

Daug prasmės kūrybinei popietei suteikė ansamblis „Šviesa“, vadovaujamas talentingos menininkės Jolantos Sadauskienės. Kai daina ir šokis susilieja su gyvais prisiminimais, kai suskamba populiari V. Vilkončiaus daina „Jau pražydo linai“ bei kiti šio autoriaus kūriniai, imi galvoti – ką žmogus su jam būdingu veiklos tempu, šis spiritus movens, būtų nuveikęs gyven-damas iki mūsų dienų... Jis tiesiog skubėjo gyventi!

...Tą lemtingą minutę motociklo „lopšelyje“ išliko gyvas sūnus Laimis Vilkončius – šiandieni-nis kompozitorius, pedagogas, kultūros ir meno puoselėtojas. Liko sūnus Vilmantas – lituanis-tas, velionio žmona – pedagogė, docentė Silvija Vilkončienė. Atžalų šeimoms ir anūkams belie-ka foto albumai, straipsniai knygose... Duokdie jiems senelio talento ir darbštumo!

Kaip vis dėlto reikia tausoti gyvenimą ir kitų gyvenimus – kad išliktume, branginti išėjusio atminimą – kad išliktume. Kad šiandien „kulversčiais“ bėgdami padarytume nors nedidelę pauzę – prisiminti pirmtakus, vedusius į Atgimimą, į Viltį.

Jau gruodis. Adventas. Džiaugsmingų šventų Kalėdų, laimingų Naujųjų metų „Šviesos“ an-sambliui ir universiteto bendruomenei.

Algirdas Vyžintas
Buvęs „Šviesos“ ansamblio vadovas
(„Šviesa“, 2002 m. gruodžio 13 d.)

„Šviesa“ vėl aplankė Turkiją

VPU dainų ir šokių ansamblis „Šviesa“ gegužės 18 d. parsiskrido iš Turkijos. Lankytasi ten ir prieš metus – folkloro festivalyje Sultanhisare (užsukantys į biblioteką matė kelionės įspūdžių parodą). Šį kartą ansamblių pakvietė S. Demirelio universitetas. „Šviesos“ ansambliciai buvo

vieninteliai užsienio svečiai festivalyje, kuriame dalyvavo 15 Turkijos universitetų. Svetingai priėmusio universiteto (gerokai turtingesnio nei VPU) rektorius rodė išskirtinį dėmesį „Šviesai“: visus priėmė savo erdviame kabinete, kartu pavakarieniavo, atėjo į koncertą. Kalbėta apie tolimesnio bendravimo perspektyvas, universitetų ryšių palaikymą.

Festivalio renginiai vyko Ispartoje (apie 150 km. nuo Antalijos) ir aplinkiniuose miesteliuose. Įdomu, kad Isparta – tikras studentų miestas. Iš daugiau nei 120 tūkst. gyventojų apie 35 tūkst. yra studentai, suvažiavę iš įvairių Turkijos vietų. Per savaitę S. Demirelio universitete, jam priklausančiuose technikuose ir miestų aikštėse surengti 5 koncertai. Koncertuota ir Antalijoje – Viduržemio jūros (Akdeniz) vardu pavadintame universitete. Gastrolių metu su ansambliu netikėtai susisiekė Lietuvos ambasadorė Turkijoje G. Kobeckaitė. „Šviesa“ džiaugėsi ambasadorės kvietimu dalyvavusi Lietuvos konsulato Antalijoje atidarymo iškilmėse, į kurias susirinko Antalijos valdžios atstovų, verslininkų, atvyko Lietuvos užsienio reikalų ministerijos delegacija, verslo ryšius su Turkija palaikančių žmonių. Ten taip pat surengtas koncertas. Nors bene geriausią įspūdį ansambliėčiams paliko vaisės... O lietuvių tautiniai drabužiai visai derėjo prie svečių vakarinių apdarų.

7 pasirodymai (po kelis per dieną) – tikrai nemažai. Koncertai vyko po atviru dangumi. Karščio dieną – per 30 laipsnių. Tekėjo prakaitas chorui, o ką jau kalbėti apie šokėjus. Smagu, kad nors publika palaikė, negailėjo aplodismentų jų akimis egzotiškos šalies dainoms, šokiams.

Koncertai vargino, tačiau užteko jėgų ir ekskursijoms. Aplankyti 4 antikinių miestų griuvėsiai. Įspūdingiausias iš jų – Sagalassos, 1990-1991 metais atkastas Belgijos Leuveno universiteto archeologų. Teigiama, kad jis didesnis už garsųjį Efesą, tik čia dar ne viskas sutvarkyta, restauruota, parengta turistams. Tačiau jau ir dabar galima pamatyti aukščiausiai pasaulyje virš jūros lygio esantį amfiteatrą (daugiau kaip 1,5 km. aukštyje), miesto prekybos centro sieną, Aleksandro Makedoniečio sugriautos bibliotekos likučius, gyvenamųjų namų griuvėsius. Ir visa tai aukštai kalnuose, į kuriuos važiuojant autobusas ne kartą atsiduria ties praraja.

Užsukta ir į Pisidijos Antiochijos miestą (šv. Pauliaus misijų centrą I a. viduryje). Čia dar tik pradėti kasinėjimai – matyti miesto gatvės grindinys, amfiteatro, šventyklos dalis.

Sušilusius keliauninkus gaivino maudynės Viduržemio jūroje, didžiuliame Egirdiro ežere, o ypač Antalijos vandens atrakcionų parke. Smagu nusileisti nuo kalno įvairiais vandens latakais. Ir pasideginti malonu. Visi grįžo gražiai įrudę (tiksliau, nuraudę). Tiesa, po 3 valandų skrydžio iš saulėtosios Antalijos Vilnius pasitiko nemaloniai – lietumi ir tik 14 laipsnių šilumos. Matyt, ne vienas pagalvojo paskubėjęs sugrįžti.

Alvydas Umbrasas
(„Šviesa“, 2003 birželio 6 d.)

Dainos vėl skamba...

Šis sezonas „Šviesos“ ansamblio kolektyvui 50-asis, be galo svarbus ir atsakingas. Puikiai pailsėję su naujomis idėjomis ir mintimis po vasaros atostogų studentai vėl susirinko į liaudies dainų ir šokių kolektyvą. Sugrįžo senieji kolektyvo nariai, jų gražų ratą papildė ir visas būrys pirmakursių. Nors jie čia ir naujokai, tačiau nesunkiai prisitaikė prie kitų. O geriausias šito įrodymas – pora koncertų Vilniaus mokyklose, kuriuos tikrai galima pavadinti pirmakursių krikštu.

Ir lietuviška vasara „Šviesos“ kolektyvui buvo tikrai neeilinė, turtinga neišdildomų įspūdžių, kadangi jis dalyvavo Pasaulio lietuvių dainų šventėje. Nors orai mūsų nelepino, miestas duso nuo perpildytų troleibusų, autobusų ir kamščių gatvėse, bendrumo ir dvasinio pakilimo jausmai kompensavo nepatogumus su kaupu. Šventėje dalyvavę kolektyvai buvo labai draugiški, „Šviesa“ artimai susibičiuliavo su „Lietuvos“ ir Kauno technologijos universiteto „Nemuno“ kolektyvais. Dainų šventės atgarsiai tebeskamba iki šiol kiekvieno dalyvavusio mintyse.

Ir šie mokslo metai mums bus neeiliniai. Artėja tarptautinė studentų diena. Mintis, kaip paminėti šią dieną, kilo „Šviesos“ ansamblio meno vadovei J. Kisielytei - Sadauskienei. Vadovės iniciatyva kartu su studentų atstovybės prezidente S. Bernotaite, vis tebelaikančia save šviesiete, lapkričio 15 d. 17 val. VPU aktų salėje rengiamas studentų tautinės muzikos kolektyvų festivalis. Tai pirmą kartą organizuojamas toks studentiškas renginys. Lietuvoje kiekvienais metais vyksta studentų chorų festivalis, tačiau studentų dainų ir šokių kolektyvų festivalio dar nebuvo. Į svečius atvyks Šiaulių universiteto liaudiškos muzikos ansamblis „Saulė“, Klaipėdos universiteto dainų ir šokių ansamblis „Vytinė“, Kauno Medicinos universiteto tautinių šokių ansamblis „Ave vita“, Vilniaus Gedimino technikos universiteto tautinių šokių ansamblis „Vingis“, ir, be abejo, VPU „Šviesa“. Galėsime pabendrauti, susipažinti vieni su kitais bei smagiai praleisti laiką.

Na, o pavasarį numatomas „Šviesos“ kolektyvo 50-ečiui skirtas jubiliejinis koncertas. Jame dalyvaus ir savo programą parodys ansamblio senbuviai ir dabartiniai nariai. Belieka laukti pavasario, o „Šviesai“ palinkėti kūrybinės sėkmės.

Dažnai pamąstome, kad puikus bendravimas, vieno tikslo siekimas, pažintinė nauda ir visos studentiškos linksmybės „Šviesoje“, kad ir ryškiausios ir labiausiai matomos, tėra tik aisbergo viršūnė. Mes jaučiame, kad ansamblyje brandinam profesinius bruožus – socialumą, estetinę nuovoką, tautinę savimonę ir, pagaliau, pareigingumą, kurių akademinės studijos suteikia ne tiek daug, kiek jų reiks mokyklose.

Saulius Damošius

(„Šviesa“, 2003 m. lapkričio 14 d.)

Jeigu norite būti gražūs, eikite pas Vaclovą Paukštę...

Geriausia būtų aplankyti jo „duobę“. Tai pirmojo bendrabučio rūšys, kuriame vakarais repetuoja „Šviesos“ ansamblio šokėjai.

Pažintį iš arčiau su jos šeimininku choreografu doc. Vaclovu Paukšte mes pradedame čia tikėdamiesi išgirsti kokį nors receptą.

– Svarbiausia judesys. Jo kalba. Daugelis, norėdami ją pažinti, pasirenka šokį. Kūno plastiką, elgesio su partneriu taisyklės: kaip nusilenkti, kaip išvesti porą, kaip apkabinti, kaip žengti pirmąjį žingsnį, koks turi būti bendravimas poroje, – sako šokio maestro.

Iš kur jis atskridęs į Vilnių?..

Nuo Ignalinos ežerų. Iki šokėjo karjeros kelias buvęs ilgas: nuo aštuntosios klasės lietuvių liaudies sceninio šokio pradėjęs mokytis M. K. Čiurlionio menų mokykloje pas profesorių Juozą Gudavičių. Vaclovas buvęs tarp pirmųjų jo suburtų ir parengtų šokėjų 1962 m. laidos valstybiniam „Lietuvos“ dainų ir šokių ansambliui. Tai jo kelio pradžia. Šokta dvidešimt vienerius metus, tol, kol Pedagoginio universiteto „Šviesos“ meno vadovas Juozas Jauniškis nepakvietęs pas save choreografu. Ir dabar čia – jau aštuoniolika metų. Kelio vidurys...

Kas lizde gieda?..

Suprantama, pirmiausia kalbame apie choreografinę kūrybą, kuri prasidėjusi čia, „Šviesoje“.

– Dar J. Gudavičiaus paskatintas, trejetą metų studijavau Klaipėdoje. Iš šokėjo artisto tapdamas šokio mokytoju, diplominiam darbui turėjau sukurti šokį. Pasirinkau V. Juozapaičio „Jovaro kadrilį“. Tai buvo pirmasis mano kiaušinėlis. Brangus, nes jį iškart nupirko Kultūros ministerija, – prisimena pašnekovas. Po kadrilio išriedėję ir kiti: šokiai-žaidimai dainininkams „Martelė“, „O kieno žali sodai“. 1994 m. Pasaulio lietuvių dainų šventei sukurtą „Šienpjovių šokį“ atliko visi kolektyvai ansamblių vakaro koncerte. Kai reikėjo skristi į Ispanijos Katalunijos konkursą, sukūrė „Gyvatarą“. (Ne Juozo Lingio, o originalų, savo). Šis šokis kartu su T. Kalibataitės „Trapuku“ ir J. Gudavičiaus „Klumpakojų“ laimėjo antrąją vietą. (Paskui Vaclovas gražiai papasakos, kaip tas konkurso įspūdis išliko visam gyvenimui – kaip vertintojai, ilgai tylėję, ištarė „Šviesos“ – laureatės vardą, kaip visi šoko iš džiaugsmo, pelnę iki šiol didžiausią tarptautinį pasiekimą...). Nevardindamas daugelio kitų choreografijos kūrinių festivaliams „Gaudeamus“, „Baltika“ sukurtų šokių-žaidimų, šią pastraipą autorius užbaigia prasmingu teiginiu, kad visus jo sukurtus šokius lydėjo ir atliko „Šviesa“. Kad čia – jo kūrybos laboratorija.

Kodėl dabar jauniklių nebegirdėti?..

Naujoms programoms reikia daug triūso – projektų, kompozitorių, chorvedžių, režisierių, naujų kostiumų, įvairių priemonių, naujo požiūrio į tautinės muzikos ansamblius ir daug pinigų. leškojimai būna gana skausmingi, ir ne visada lydi sėkmė, – teigia „Šviesos“ choreografas.

„Aukso paukštės“ programoje parodysime ir mano „Martelę“. Galbūt „Gaudeamus“ išvys ką nors naujesnio.

O šiaip kūrybai, anot pašnekovo, reikia sąlygų – pavyzdžiui, vieno kolektyvo. Deja, „Šviesos“ choreografiui tenka skraidyti ir po kolegijas, ir po konservatoriją užsidirbti...

Išlieka knygos ir brangūs vardai

2000 m. išleista Vaclovo Paukštės „Polka Lietuvoje“. Pirmoji knygelė – metodinė priemonė. Antroji – „Lietuvių liaudies sceninio šokio pamokų formos“. Jo choreografinė veikla prilygsta mokslų daktaro laipsniui, o vėliau suteiktas ir docento pedagoginis vardas. Greta to ilgam išlikę mokytojai: klasikinį šokį M. K. Čiurlionio menų mokykloje Vaclovui dėsciusi pirmoji Lietuvos balerina Jadvyga Jovaišaitė-Olekienė; pirmasis tautinio ir pasaulio šokio mokytojas buvo profesorius Juozas Gudavičius, minimas antrą kartą ne veltui; aktorinio meistriškumo mokęs prieškario laikų aktorius, subtilus inteligentas Stasys Petraitis... Galbūt dėl to, iš tų šaltinių gėrus, jau galima ko ne ko pamokyti ir jaunosius, kurie paskui mokys kitus, kaip būti gražiems ir nešti gerį.

Juozas Skomskis

(„Šviesa“, 2004 m. kovo 12 d.)

Jaunatviški ir žavūs

KOVO 14 D. VILNIAUS KULTŪROS, PRAMOGŲ IR SPORTO RŪMUOSE VPU TAUTINĖS MUZIKOS ANSAMBLIUI „ŠVIESA“ ĮTEIKIAMA GERIAUSIO MĖGĖJŲ KOLEKTYVO 2003 M. „AUKSO PAUKŠTĖS“ NOMINACIJA

– Už ką pelnytas toks pripažinimas?

Į „Šviesos“ korespondento klausimą atsako choreografė Genovaitė Juknevičienė, Lietuvos liaudies kultūros centro vyriausioji specialistė.

– Tai, ką turime Lietuvoje tradiciško, išsaugoto ir puoselėjamo – dainų šventes, liaudies dainas, šokius, liaudies instrumentus, muzikavimą jais – pripažino ir įvertino UNESCO.

Visa tai daro VPU ansamblis, būsimieji pedagogai, kurie ugdys ateities visuomenę.

„Šviesa“ dirba kryptingai, nuosekliai, stabiliai, kruopščiai siekdama šio tikslo be didelių nuopolių ir praradimų.

Kolektyvas naudojasi tuo, kas sukurta. Kai ką ir patys kuria. Jie iš tiesų tame kelyje, kuriame ir turėtų būti jubiliejinė programa. Nesiblaško. Suradę savo kelią išlieka jaunatviški, santūrūs ir gražūs.

Pirmoji „Aukso paukštė“ 2000 m. buvo paskirta Panevėžio „Pynimėliui“ už naują programą. Šiandien tokių dalykų nėra dėl lėšų stokos. „Šviesos“ dėmesys sutelktas į programą pedagogui, ansambliško išsaugojimą ir pateikimą šiuolaikiškai, gyvai, patraukliai, - sako Lietuvos liaudies kultūros centro vyriausioji specialistė Genovaitė Juknevičienė.

(„Šviesa“, 2004 m. kovo 12 d.)

IŠ „ŠVIESOS“ ANSAMBLIO ARCHYVŲ

(NUOTRAUKOS, PROGRAMOS, AFIŠOS)

„ŠVIESOS“ ANSAMBLIO REPERTUARAS

1. ABRŪSĖLIS – muz. J. Lechavičiaus, choreografija J. Danio
2. ANĖS POLKA – muz. liaudies
3. ANT EŽERĖLIO – lietuvių liaudies daina
4. ANT KALNO KLEVELIS - muz. harm. V. Bagdono
5. APSUKTINĖ POLKA – muz. J. Gaižausko
6. AR AŠ NE VYŠNELA – muz. harm. P. Sližio
7. AR NEGAILI, SESERĖLE? – muz. A. Kačanausko, žodž. liaudies
8. AR PRISIMENI TĄ VAKARĄ... – muz. A. Bražinsko
9. AŠTUONYTIS – muz. J. Švedo, choreografija J. Lingio
10. BROLYBĖS ŽEMĖ – muz. A. Bražinsko, žodž. V. Barausko
11. BŪK, SVEIKA, ŽEME! – muz. A. Raudonikio, žodž. S. Žilibino
12. BUS ŠVIESA – muz. V. Barkausko, žodž. R. Skučaitės
13. BUVO GARDUS ALUTIS – muz. L. Povilaičio
14. CYKIAI, CYKIAI – lietuvių l. d., harm V. Juozapavičiaus
15. ČIUŽELA – muz. A. Lapinsko
16. DAINA APIE LAIMĖS ŽIEDĄ – muz. A. Bražinsko
17. DIJŪTA KALNALI – muz. V. Bartulio, žodž. liaudies
18. DUNDA GRINDYS – muz. L. Povilaičio, choreografija V. Buterlevičiaus
19. FOLKLORINIAI ŠOKIAI: Vajaunas, Lelenderis, Duja - muz. liaudies, scenai pritaikė A. Kirvaitienė
20. GAIDYS – muz. A. Bražinsko, choreografija J. Lingio
21. GAILILE RASILIO – muz. A. Klovos, žodž. liaudies
22. GAILINGIS – muz. V. Juozapaičio, choreografija V. Buterlevičiaus
23. GALALIŲ GEGUŽINĖJ – muz. A. Kybarto, choreografija V. Mačiulskio
24. GANIAVOS MARŠAS – muz. L. Povilaičio
25. GEGUŽINĖ POLKA – muz. harm. V. Bagdono
26. GĖLĖS MOKYTOJUI – muz. V. Kairiūkščio, žodž. B. Mackevičiaus
27. GIEDU DAINELĖ – muz. J. Švedo, žodž. A. Baranausko
28. GIMTINĖ – muz. A. Raudonikio, žodž. J. Lapašinsko.
29. GIMTINĖS DAINA – muz. A. Raudonikio, žodž. V. Bložės
30. GYVATARAS – muz. harm. P. Stepulio, choreografija V. Paukštės
31. Į LIETUVĄ – muz. A. Bražinsko, žodž. J. Marcinkevičiaus.
32. IŠDAIGININKAI – muz. R. Varno, choreografija R. Tamučio
33. IŠKILMINGAS APLINKINIS „ŽOLYNĖLIS“ – muz. A. Bražinsko, choreografija V. Buterlevičiaus

34. IŠKILMINGAS TREJINIS – muz. J. Švedo, choreografija J. Lingio
35. JAUNYSTĖS DAINA – muz. A. Budriūno, žodž. A. Jonyno
36. JAUNŲJŲ MOKYTOJŲ DAINA – muz., R. Žigaičio, žodž. V. Reimerio
37. JONPOLKIS – muz. V. Juozapaičio, choreografija V. Buterlevičiaus
38. JOVARO KADRILIUS – muz. V. Juozapaičio, choreografija V. Paukštės
39. KAD AŠ TURĖJAU – liet. l. d., harm. A. Bražinsko
40. KAI MES VAŽIAVOM – muz. V. Aleksandravičiaus, žodž. liaudies
41. KAIMIŠKAS ŠOKIS – muz. B. Šidlausko
42. KAIP GI GRAŽUS GRAŽUS – muz. J. Naujalio, žodž. A. Vienažindžio, choreografija V. Paukštės
43. KALATINIS – muz. B. Gorbulskio, choreografija R. Tamučio
44. KALIŪKŠČIŲ VALSAS – muz. A. Lapinsko
45. KALNAS – liet. l. d., harm. V. Montvilos
46. KALVELIS – muz. J. Švedo, choreografija M. Baronaitės
47. KEPURINĖ – muz. J. Švedo, choreografija J. Lingio
48. KERTINIS JONKELIS – muz. J. Švedo, choreografija J. Lingio
49. KIEMO POLKA – muz. L. Povilaičio
50. KIŠKELIS – muz. J. Švedo
51. KLUMPAKOJIS – muz. E. Pilypaičio, choreografija J. Gudavičiaus
52. KLUMPIAI – muz. V. Klovos, choreografija J. Lingio
53. KNYGNEŠIAI – muz. A. Bražinsko, žodž. V. Bložės
54. KUBILAS - muz. J. Švedo, choreografija M. Baronaitės ir A. Rūgytės
55. KŪGIUKAS – muz. A. Bražinsko, choreografija J. Lingio
56. KŪLIMO ŠOKIS – muz. A. Bražinsko, choreografija J. Lingio
57. KUPIŠKĖNŲ LINKSMOJI – muz. B. Kutavičiaus, žodž. liaudies
58. KUPOLINIS – muz. B. Dvariono, choreografija J. Lingio
59. KUPOLIO, KUPOLĖLIO – muz. J. Tamulionio, žodž. V. Bložės
60. KUR LYGIOS LANKOS – muz. A. Mikulskio
61. KURAPKYTĖ – muz. harm. V. Žeimio, choreografija J. Lingio
62. KVIEČIAME BIČIULYSTEI – muz. A. Bražinsko, choreografija V. Buterlevičiaus
63. LABAS VAKARAS – muz. A. Lapinsko
64. LAIMĖS TAU, LIETUVA – muz. A. Pachmutovos, žodž. N. Dobronravovo
65. LELIŪNŲ KADRILIS – muz. harm. V. Aleksandravičiaus, choreografija T. Kalibataitės
66. LENCIŪGĖLIS – muz. J. Švedo, choreografija J. Lingio
67. LIEPA – muz. F. Schuberto
68. LIETUVA – muz. ir žodž. Vydūno, aranž. V. Juozapaičio

69. LIETUVIAIS ESAME MES GIMĖ – muz. S. Šimkaus, žodž. J. Zauerveino
70. LIK SVEIKA, MOKYKLA – muz. L. Povilaičio, choreografija A. Kondratavičiaus
71. LINELIUS RAUNU NE VIENA – muz. J. Švedo, žodž. J. Marcinkevičiaus
72. LINELIUS ROVIAU – muz. harm. A. Mikulskio
73. LINKSMOJI POLKUTĖ – muz. P. Bekerio
74. LĮSK Į MAIŠĄ – muz. A. Martinaičio, choreografija R. Kurpeikytės
75. LIUOKSINIS – muz. E. Pilypaičio, choreografija R. Tamučio
76. MALŪNĖLIS – muz. J. Kiriliausko
77. MANO GIMTINE – muz. A. Raudonikio, žodž. A. Lapašinsko
78. MARČIAU, KERDŽIAU – muz. V. Aleksandravičiaus, choreografija H. Uznio
79. MARŠAS “DŽIAUGSMAS” – muz. M. Tamošiūno
80. MARTELĖ – muz. B. Kutavičiaus, žodž. liaudies, choreografija V. Paukštės
81. MEDINIS ŽIRGELIS – muz. B. Dvariono
82. MĖLYNAI BALTA KREGŽDUTĖ – muz. L. Povilaičio, žodž. S. Gedos
83. MELODIJA – muz. A. Bražinsko
84. MOKYTOJAI – muz. A. Raudonikio, žodž. A. Sabonytės
85. MOLINUKŲ IŠDAIGOS – muz. B. Gorbulskio
86. MŪSŲ KELIAS – muz. L. Povilaičio
87. MŪSŲ VILTIS IR LEMTIS – muz. B. Gorbulskio, žodž. J. Mačiukevičiaus
88. NAKTIGONĖ – muz. B. Kutavičiaus, choreografija V. Buterlevičiaus
89. NEGALIU UŽMIGTI – muz. V. Juozapaičio, žodž. liaudies
90. NIEKADA – muz. O. Felcmano
91. NUO BALTIJOS JŪROS – muz. V. Juozapaičio, žodž. P. Gaulės
92. NUOTAKA – muz. harm. Vydūno
93. O KAD AŠ AUDŽIAU – muz. harm. A. Bražinsko
94. O KIENO ŽALI SODAI? – muz. V. Bagdono, žodž. liaudies, choreografija V. Paukštės
95. OI, ŽINAU, ŽINAU – muz. J. Talat-Kelpšos, žodž. liaudies
96. ORIOLO IR NEMUNO ŽEMĖJ – muz. V. Laurušo, žodž. E. Matuzevičiaus
97. OŽELIS – muz. J. Švedo, choreografija M. Baronaitės
98. OŽKADRYLIS – muz. V. Bagdono, choreografija A. Kondratavičiaus
99. PABAIGTUVIŲ VAINIKO POLKA – muz. A. Bražinsko, choreografija V. Buterlevičiaus
100. PADAINUOSIME SUSĖDĘ – muz. harm. V. Bagdono
101. PADŪKĖLIS – muz. J. Gaižausko, choreografija J. Lingio
102. PAGALVĖLIS – muz. V. Klovos, choreografija A. Kondratavičiaus
103. PAKELTINIS – muz. V. Juozapaičio, choreografija V. Buterlevičiaus
104. PAKOL JAUNI ESAM – muz. B. Mūro, choreografija V. Mačiulskio

105. PAKRĖSTINIS – muz. L. Povilaičio, choreografija J. Lingio
106. PALAUKĖM, PAPIEVIAIS – muz. V. Juozapavičiaus, choreografija G. Juknevičienės
107. PARUGĖ – muz. A. Bražinsko, choreografija V. Buterlevičiaus
108. PARUGINIS – muz. L. Povilaičio, choreografija V. Buterlevičiaus
109. PARVAŽIAVO SAULĖ – muz. V. Juozapaičio, žodž. M. Vainilaičio
110. PASIUTPOLKĖ – muz. E. Pilypaičio, choreografija J. Lingio
111. PASVEIKINIMAS – muz. J. Tamulionio, J. Švedo, žodž. liaudies, choreografija V. Paukštės
112. PATREPSIENIS – muz. J. Gaižausko, choreografija J. Lingio
113. PATUPECKIS – muz. V. Bagdono, choreografija J. Lingio
114. PAVASARIO DIENELE – muz. A. Lapinsko
115. PAVASARIO VALSAS – muz. J. Gaižausko
116. PEMPEL. PEMPEL – muz. pritaikė P. Budginas, choreografija D. Radvilavičienės
117. PINTUVIŲ POLKA – muz. J. Švedo, choreografija J. Lingio
118. PIRKTINIS KADRILIS – muz. A. Bražinsko, choreografija E. Morkūnienės
119. PLIAUŠKUTIS – muz. harm. A. Lapinsko, choreografija E. Morkūnienės
120. PO GIMTINĖS DANGUM – muz. A. Bražinsko, žodž. V. Barausko
121. POKŠTAS – muz. A. Lapinsko
122. POLKA “GEGUŽINĖ” – muz. M. Noviko, žodž. S. Žlibino
123. POLKA “PAŠOKĖK” – muz. J. Gaižausko
124. POLKA SU RAGUČIAIS – muz. harm. A. Lapinsko, choreografija J. Lingio
125. POLKA TARP STALŲ – muz. J. Gaižausko, choreografija G. Juknevičienės
126. PRIE MITUVOS – muz. P. Tamošaičio
127. RALIAVIMAS – muz. J. Gruodžio, J. Švedo
128. RATELINĖ POLKA – muz. A. Šliažo, choreografija E. Morkūnienės
129. RATELINIS – muz. V. Juozapaičio, choreografija H. Uznio
130. RATILĖLIS – muz. J. Baltramiejūnaitės, choreografija L. Kisielienės
131. RATUTO – muz. M. Vaitkevičiaus, choreografija M. Vaitulevičiūtės ir D. Subatnikienės
132. RYLA RALA – muz. A. Bražinsko
133. RYTAS – muz. F. Bajoro
134. ROLENDERIS – muz. A. Klovos, choreografija T. Kalibataitės
135. RUGELIAI – muz. ham. E. Pilypaičio, choreografija S. Urbanavičiūtės
136. RUGIAPJŪTĖS KADRILIS – muz. A. Bražinsko, choreografija V. Buterlevičiaus
137. RUGSĖJO TAKU – muz. A. Bražinsko
138. RUSNIETIS – muz. V. Juozapaičio, choreografija J. Lingio
139. RŪTELĖ LINGO – muz. V. Juozapaičio, žodž. St. Žlibino, choreografija E. Morkūnienės
140. SAUGOK LAIME – muz. V. Paltanavičiaus

141. SAULĖ SODĄ PASODINS – muz. V. Juozapaičio, žodž. P. Gaulės
142. SAULEI TEKANT – muz. V. Montvilos, žodž. M. Karčiausko
143. SAULĖLYDIS – muz. J. Gaižausko
144. SENOVINIS FOKSTROTAS „ŠEIRIS“ – muz. V. Juozapaičio, choreografija V. Buterlevičiaus
145. SESYLIO – muz. V. Klovos, choreografija J. Lingio
146. SĖTUVĖLIS – muz. V. Juozapaičio, choreografija V. Buterlevičiaus
147. SLINKIS – muz. B. Kutavičiaus, choreografija V. Buterlevičiaus
148. SOMBORINIS – muz. L. Povilaičio, choreografija B. Navickaitės
149. STUDENTŲ MARŠAS – muz. I. Dunajevskio
150. SUBATVAKARIS – muz. V. Aleksandravičiaus, choreografija T. Kalibataitės
151. SUKČIUS – muz. harm. J. Švedo, choreografija M. Eidrigonio, M. Baronaitės
152. SUKTINIS – muz. harm. J. Švedo, choreografija J. Lingio
153. SŪPUOKLIŲ VALSAS – muz. J. Gaižausko
154. SUSIRASIU BERNUŽĖLĮ – muz. A. Bražinsko, žodž. B. Dačiulio
155. SUTARTINĖS – muz. J. Baltramiejūnaitės
156. SVAJONĖLĖ – muz. J. Švedo
157. SVEIKI ATVYKĘ – muz. A. Bražinsko
158. SVEIKINK ŽEMĘ – muz. A. Bražinsko, žodž. V. Barausko
159. SVILIŲ LAUKE – muz. liaudies, choreografija E. Morkūnienės
160. ŠAPNAGIŲ POLKA – muz. V. Juozapaičio, choreografija T. Kalibataitės
161. ŠĖLTINIS – muz. V. Masionio, choreografija A. Ivanauskienės
162. ŠĖRIAU, ŠĖRIAU SAU ŽIRGELĮ – muz. harm. J. Švedo
163. ŠIENELĮ GRĖBIAU – muz. harm. A. Bražinsko
164. ŠIENPJUVIŲ POLKA – muz. V. Bagdono, choreografija V. Paukštės
165. ŠITAM DIDELIAM BŪRY – muz. harm. L. Abariaus
166. ŠLEPSIUKAS – muz. J. Indros, choreografija J. Lingio
167. ŠVENTĖ – muz. V. Laurušo
168. ŠVENTINĖ POLKA – muz. E. Pilypaičio, choreografija J. Lingio
169. ŠVIESI NAKTIS – muz. A. Lapinsko
170. TAIKAI TIESK RANKAS – muz. A. Bražinsko, žodž. S. Žlibino
171. TELŠIŲ KLUMPAKOJIS – muz. liaudies, aranžuota J. Jauniškio.
172. TĖVAS SU MOTINA – liet. l. d., harm. A. Adomaičio
173. TĖVYNĖ – muz. V. Juozapaičio, žodž. S. Žlibino
174. TĖVŲ NAMAI – estų liaudies daina
175. TYLUS, TYLUS VAKARĖLIS – muz. harm. V. Klovos
176. TRAMPOLKĖ – muz. A. Balčiūno, choreografija R. Tamučio

177. TRAPUKAS – muz. L. Povilaičio, choreografija T. Kalibataitės
178. TRYPTAS – muz. A. Bražinsko, choreografija E. Morkūnienės
179. TRYPTINIS – muz. E. Pilypaičio, choreografija J. Lingio
180. TU MANO ŠIRDYJE – vokiečių liaudies daina
181. TU, VYŠNELA – muz. F. Bajoro
182. UNTYTĖ – sutartinė chorui, muz. J. Švedo
183. UOLINDERIS – muz. harm. J. Gaižausko, choreografija J. Lingio
184. USANYKAS – muz. J. Lechavičiaus, choreografija J. Danio
185. UŽ RASEINIŲ, ANT DUBYSOS – muz. L. Abariaus, žodž. Maironio.
186. UŽAUGINO MANE MOTINĖLĖ – muz. V. Juozapaičio, žodž. liaudies
187. VALČIKAS – muz. A. Klovos, choreografija V. Mačiulskio
188. VANAGĖLI, AŠTRIANAGĖLI – muz. A. Klovos, žodž. liaudies
189. VARKIJETIS – muz. liaudies, išplėtota A. Gudavičiaus, choreografija R. Tamučio
190. VERPĖJĖLĖ – muz. V. Baumilo, choreografija J. Lingio
191. VESTUVINIAI ŠOKIAI – muz. V. Juozapaičio, choreografija J. Lingio
192. VIENAS ŽODIS – muz. A. Savinos, žodž. J. Marcinkevičiaus
193. VIZGIRDŲ POLKA – muz. A. Lapinsko
194. VYŽA – muz. V. Klovos, choreografija J. Lingio
195. ŽALIOJI BANGA – muz. A. Bražinsko
196. ŽEBENKŠTĖLĖ – muz. V. Juozapaičio, choreografija V. Buterlevičiaus
197. ŽEMAITIŠKA POLKUTĖ – muz. harm. V. Bagdono
198. ŽEMAITIŠKA“DAKTARO“DAINA – muz. J. Švedo
199. ŽILVIČIŲ KADRILIS – muz. A. Lapinsko, choreografija E. Morkūnienės
200. ŽIOGELIAI – muz. harm. E. Pilypaičio, choreografija S. Urbanavičiūtės
201. ŽYDĖK, MANO KRAŠTE – muz. A. Bražinsko
202. ŽOLYTĖLA RŪTA – muz. B. Kutavičiaus, žodž. S. Gedos, choreografija V. Buterlevičiaus

„ŠVIESOS“ ANSAMBLIO VADOVAI

(darbo ansamblyje metai)

Meno vadovai:

Kazimieras Kruopis 1954–1958
Vytautas Vilkončius 1958–1961
Algirdas Vyžintas 1961–1975
Algimantas Raudonius 1975–1977
Juozas Jauniškis 1977–1992
Vilius Tavoras 1992–1996
Jolanta Kisielytė-Sadauskienė 1996

Šokių grupės vadovai ir baletmeisteriai:

Aloyzas Domeika 1954–1958
Leonas Duoba 1958–1963
Zita Duobienė 1961–1981
Vytautas Buterlevičius 1978 02–1978 04
Alina Kirvaitienė 1982–1984
Violeta Likšienė 1982–1993
Henrikas Uznys 1984–1986
Vaclovas Paukštė 1986

Choro vadovai ir chormeisteriai:

Vincas Knezėnas 1957–1960
Jonas Aleksa 1961–1962
Algimantas Lopas 1961–1967
Augustinas Kepenis 1961–1964
Irena Budriūnienė 1965–1967
Juozas Pranckevičius 1967–1969
Algimantas Uždavins 1968–1972
Juozas Talžūnas 1968–1974
Henrika Šečkuvienė 1978–1982
Jeronimas Žitkevičius 1978–1991
Romas Makarevičius 1982–1984
Vilius Tavoras 1985–1992; 1996
Eglė Ulytė - Ganusauskienė 1986–1989
Jolanta Kisielytė 1991–1996

Orkestro ir kapelos vadovai:

Algimantas Balčiūnas 1954 04–1954 09
Elena Krasauskaitė - Monkelevičienė 1954–1960
Jonas Gilyš 1954–1960
Lionginas Gadliauskas 1961 08–1961 12
Pranas Budrius 1962–1964
Marija Gasčiauskaitė 1962–1967
Edvardas Pundys 1964–1969
Ona Jankauskienė 1968–1982
Juozas Raudonius 1969–1977
Antanas Puodžiukas 1975–1983
Bronius Glovickis 1983–1993
Vladas Černiauskas 1984–1989
Vaidas Mikutavičius 1993–1996
Vida Palubinskienė 1982
Darius Cibulskis 1996

PUBLIKACIJŲ APIE „ŠVIESOS“ ANSAMBLĮ BIBLIOGRAFIJA

1. Akstinienė A. Ir sumainė aukso žiedus // Tiesa, 1965, liepos 22 d.
2. Akstinienė A. Švietė draugystė saulė // Tarybinis pedagogas, 1964, lapkričio 19 d.
3. Aleknaitė-Bieliauskienė R. „Kaipgi gražus, gražus...“ // Literatūra ir menas, 1999, gegužės 15 d.
4. Ansamblių šeimoje // Tarybinis pedagogas, 1963, spalio 18 d.
5. Ansamblio „Šviesa“ iniciatyva – skambusis kaleidoskopas // Šviesa, 2002, birželio 21 d.
6. Ansamblis – mūsų namai // Šviesa, 2003, lapkričio 28 d.
7. Atsivežėme draugystė dainą... // Komjaunimo tiesa, 1964, lapkričio 7 d.
8. Aukštas įvertinimas // Komjaunimo tiesa, 1967, birželio 10 d.
9. Balašaitienė A. M. „Šviesos“ jaunimo koncertas // Tėvynės žiburiai, 1990, lapkričio 13 d. Nr. 46
10. Balčiūnas S. Gėlės- mokytojui, daina – visiems // Komjaunimo tiesa, 1974, gegužės 2 d.
11. Balčiūnas S. Jie myli dainą // Tarybinis pedagogas, 1964, rugsėjo 30 d.
12. Balčiūnas S. Kur kaukšėjo „Klumpakojis“... // Tarybinis pedagogas, 1964, lapkričio 19 d.
13. Balčiūnas S. Prisiekiame žemaitiškai klumpei... // Komjaunimo tiesa, 1966, rugsėjo 16d.
14. Balčiūnas S. Prisiekiu klumpei.. // Tarybinis pedagogas, 1966, rugsėjo 16 d.
15. Balčiūnas S., Butvilas A. Daina atveria kelią draugystei // Komjaunimo tiesa, 1966, lapkričio 16 d.
16. Budrys L. Viešnage VDR // Tarybinis pedagogas, 1974 gegužės 31 d.
17. Cibulskis D. Vilniaus pedagoginio universiteto dainų ir šokių ansamblis „Šviesa“ ir jo vaidmuo ugdant mokytojo asmenybę. Magistro darbas. Vilnius, 2000.
18. Dainą ir šokį – dovanų // Tarybinis pedagogas, 1966, spalio 14 d.
19. Damošius S. Dainos vėl skamba...// Šviesa, 2003, lapkričio 14 d.
20. Deksnytė A. Domino viskas // Tarybinis pedagogas, 1964, lapkričio 19 d.
21. Dilys J. Taip dirba ir ilsisi studentai // Vakarinės naujienos, 1964, spalio 2 d.
22. Draugystės dienos – 88 // Vakarinės naujienos, 1988, balandžio 21 d.
23. Draugystės kalba gili // Tarybinis pedagogas, 1966, lapkričio 4 d.
24. Folk dancing // The daily West, 1990, October, 18.
25. Gedvilaitė M., Vyžintas A. Šauni dainos tradicija // Tarybinis pedagogas, 1974, rugsėjo 27 d.
26. Grigaitė S. Ansamblis „Šviesa“ // Tarybinis mokytojas, 1968, balandžio 5 d.
27. Gružinskas Z. Viešnage Žemaitijoje // Tarybinis pedagogas, 1967, spalio 27 d.
28. Guščius A. Šviesūs „Šviesa“ keliai //Komjaunimo tiesa, 1981, balandžio 16 d.
29. Į Kremlių koncertuoti // Vakarinės naujienos, 1962, spalio 27 d.
30. Ilonis V. Kolektyvas stiprėja. Interviu su ansamblio meno vadovu A. Vyžintu // Tarybinis mokytojas, 1962, lapkričio 30 d.

31. Įteikti vyriausybiniai apdovanojimai // Tiesa, 1967, birželio 14 d.
32. Januškevičiūtė S. Kelio į meistriskumą // Tarybinis mokytojas, 1965, lapkričio 14 d.
33. Jaunatviški ir žavūs // Šviesa, 2004, kovo 12 d.
34. Jaunystės sparnai // Tiesa, 1976, balandžio 17 d.
35. Jeigu norite būti gražūs, eikite pas Vaclovą Paukštę // Šviesa, 2004, kovo 12 d.
36. Kairys A. „Šviesa“ pasuko į rytų Lietuva // Lietuvos aidas, 1998, lapkričio 26 d.
37. Kairys A. Vydūnas Karaliaučiaus krašte // Lietuvos aidas, 1998, gegužės 7 d.
38. Kazlauskas A. Mūsų ansamblis // Komjaunimo tiesa, 1980, gegužės 16 d.
39. Kazlauskienė V. „Šviesa“ // Tiesa, 1971, balandžio 29 d.
40. Keidošius P. Su daina į Oriolo žemę // Vakarinės naujienos, 1963, rugpjūčio 28 d.
41. Kievišas J., Kisielytė - Sadauskienė J. Mokytojų profesinio rengimo galimybės studentų meno kolektyve // Pedagogika. T. 63 (2002)
42. Kisielytė - Sadauskienė J. Veikla meno kolektyve – mokytojų kompetencijos augimo prielaida // Pedagogika. - T. 49 (2001)
43. Kisielytė - Sadauskienė J. Artistic activities in the study process as an agent of professional development. // Music as a means of the formalion of personality. – Riga, 2001
44. Kisielytė - Sadauskienė J. Būsimojo mokytojo sociokultūrinė raiška meno kolektyve. Daktaro disertacijos santrauka. – Vilnius: VPU, 2003.
45. Kisielytė - Sadauskienė J. Meno kolektyvo reikšmė ugdant pedagogą // Tiltai. – 2003, Nr. 1 (22)
46. Kisielytė - Sadauskienė J. Vasara toli nuo namų... // Šviesa, 1999, rugsėjo 3 d.
47. Kovų dienoms prisiminti // Tiesa, 1966, lapkričio 5 d.
48. Kovų veteranų ir studentų vakaronė // Tiesa, 1968, kovo 19 d.
49. Kriaučiūnas J. „Vėtra“ pakvietė „Šviesą“ // Darbininkas, 1990, rugsėjo, 28, Nr. 37.
50. Kriaučiūnas J. Koncertas New Havene, atlikėjai ir rengėjai // Draugas, 1990, rugsėjo 18 d.
51. Krivickas S. Cikadoms pritariant // Jaunimo gretos, 1976, Nr. 1.
52. Kuprytė V., Lukoševičiūtė K. Skambėk „Šviesos“ daina galingai // Tarybinis pedagogas, 1976, balandžio 16 d.
53. Kusta A. „Šviesos“ koncertai Amerikoje // Gimtasis kraštas, 1990, spalio 18 d.
54. Kutkaitė N. Ir mums skaudi Vokietijos žaizda // Tarybinis pedagogas, 1964, lapkričio 19 d.
55. Kvedaravičiūtė J. „Mūsų dienos kaip šventė...“ // Magistre Vitae, 2002, birželio mėn. Nr. 1.
56. Laida „Oriolo ir Nemuno žemėj“ // Kalba Vilnius, 1975, gegužės, 10 d. Nr. 18.
57. Lapinskas A. „Aukso paukštės“ skrenda į Vilnių // Lietuvos aidas, 2004, kovo 12 d.
58. Linkytė A. Ansamblio metai pradėti svetur... // Šviesa, 2001, spalio 5 d.

59. Martinkus P. Liaudies dainai ir muzikai gimęs // Tarybinė Klaipėda, 1979, liepos 29 d.
60. Meninių kolektyvų vasara: koncertai, kelionės, poilsis...Rugsėjis: naujų jėgų telkimas... // Šviesa, 1997, rugsėjo 20 d.
61. Meno meistrai suvažiavimui // Vakarinės naujienos, 1961, spalio 23 d.
62. Metinė skautijos šventė // Dirva, 1990, spalio 18 d.
63. Mikalopaitė J. Ispanijoje – lietuviškas „Klumpakojis“ // Gimtasis kraštas, 1982, liepos 1 d.
64. Oriolo ir Nemuno žemėj... // Tarybinė moteris, 1983, Nr. 8.
65. Palubinskienė V. Kankliavimas, kaip moksleivių ugdymo būdas Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklose // Pedagogika. – T. 66 (2003), p.108- 114.
66. Parvažiavo saulė // Vakarinės naujienos, 1984, balandžio 21 d.
67. Paukštė V. Mokymo sistema, pagrįsta džaugsmu // Dialogas, 2001, gegužės 25 d.
68. Paukštė V. Polka Lietuvoje. - Vilnius: VPU, 2000.
69. Pavasarinis disertacijų srautas // Šviesa, 2003, balandžio 25 d.
70. Pavyzdinis kolektyvas // Tarybinis pedagogas, 1965, lapkričio 11 d.
71. Penkiolika tūkstančių ačiū // Tarybinis mokytojas, 1974, lapkričio 6 d.
72. Pristatome svečius // Šiaulių universitetas, 1999, kovo 8 d.
73. Pupelytė S. Į Potsdamą // Tarybinis mokytojas, 1966, spalio 22d.
74. Pupelytė S. Pagal ansamblių tradiciją // Tarybinis mokytojas, 1966, rugsėjo 17 d.
75. Pupelytė S. Pirmasis vakaras // Tarybinis mokytojas, 1966, rugsėjo 15 d.
76. Putrimaitė Z. Mis rokiškietė // Gimtasis Rokiškis, 1993, gegužės 21 d.
77. Putriūtė L., Amšiejūtė G. Koncertas – dovana mokyklai // Druskonis, 2001, lapkričio 30 d.
78. Račickas A. „Šviesos“ šviesis daina // Tarybinis mokytojas, 1976, birželio 18 d.
79. Raudonius A. Šokio ir dainos sparnais // Tarybinis pedagogas, 1975, spalio 3 d.
80. Ražukienė S. Draugai vėl susitinka // Tiesa, 1966, spalio 26 d.
81. Reikia emigruoti į Izraelį. „Šviesos“ ansamblio vasaros gastrolės // Šviesa, 1999, rugsėjo 3 d.
82. Sadauskienė J. Lietuvos širdyje // Šviesa, 2002, kovo 8 d.
83. Saikauskas V. Pakol jauni... // Klaipėdos universitetas, 2004, sausis, Nr. 10 (90).
84. Samuitytė J. Ar lengva nuvažiuoti į Ispaniją // Vakarinės naujienos, 1984, rugpjūčio 1 d.
85. Samuitytė J., Vaitekūnas A. Savaitė iš „Šviesos“ dienosraščio // Šviesa, 1995, kovo 23- 29 d.
86. Skambanti „Šviesa“: repertuaras mokytojui. Interviu su ansamblio vadove J. Kisielyte-Sadauskiene // Šviesa, 2003, lapkričio 28 d.
87. Skambėk daina // Tarybinis pedagogas, 1975, vasario 27 d.
88. Skomskis S. Ansamblio penkmetis // Tarybinis mokytojas, 1959, balandžio 16 d.

89. Skomskis T. „Šviesa“: Dainuojame iš kraičio skrynių... // Šviesa, 1998, gegužės, 20 d.
90. Skorupskas A. Gaivi dainų versmė // Šviesa, 2000, gegužės 12 d.
91. Skorupskas A. „Šviesa“ šviečia visiems // Šviesa, 2001, vasario 16 d.
92. Skorupskas A. Atšiaurioje Norvegijoje „Šviesa“ nesušalo // Šviesa, 2001, birželio 8 d.
93. Staponkus A. Daina apie mokytoją // Komjaunimo tiesa, 1968, kovo 31 d.
94. Studentišką dainą – prie Volgos // Tiesa, 1967, gegužės 4 d.
95. Sviderskis T. Pas draugus su daina // Komjaunimo tiesa, 1964, spalio 17 d.
96. Šiandien – mūsų dienotvarkėje // Tarybinis pedagogas, 1967, vasario 24 d.
97. Šinkūnaitė J. Žalioji šlovės juosta // Tiesa, 1974, gegužės 9 d.
98. Šliožytė L. „Šviesos“ šventė // Šviesa, 1999, gegužės 21 d.
99. Šliožytė L. Tarptautinė studentų diena su „Šviesa“ ir „Vingiu“ // Šviesa, 1999, lapkričio 26 d.
100. Šokio ir dainos sparnais // Tarybinis pedagogas, 1976, balandžio 16 d.
101. Šventinis koncertas – draugystės puokštė // Tiesa, 1972, gruodžio 17 d.
102. „Šviesa“ buvo Clevelande // Dirva, 1990, lapkričio 8 d.
103. „Šviesai“ - 40 // Šviesa, 1994, birželio 1 d.
104. Šviesos ansamblis išvyko į VDR // Tiesa, 1966, spalio 22 d.
105. „Šviesos“ ansamblui – 45-eri // Šviesa, 1999, gegužės 7 d.
106. „Šviesos“ tūkstantasis // Vakarinės naujienos, 1981, kovo 23 d.
107. Tamoševičiūtė S. Smagu būti kartu // Tarybinis pedagogas, 1976, balandžio 16 d.
108. Taputytė I. Susiradau naujų draugų // Tarybinis pedagogas, 1987, lapkričio 4 d.
109. Tenuskamba plačiai studentiška daina // Kalba Vilnius, 1964, lapkričio 16-22 d.
110. Ūdvözlet birbinyaszólóval // Somogyi Néplap, 1985, december 3.
111. Umbrasas A. „Šviesa“ vėl aplankė Turkiją // Šviesa, 2003, birželio 6 d.
112. Umbrasas A. Dainų ir šokių ansamblis „Šviesa“ svetur ir po savo stogu // Šviesa, 1998, spalio 5 d.
113. Vabalas A. Krauju sutvirtinta draugystė // Panevėžio tiesa, 1963, spalio 2 d.
114. Vabalas A. Tėvų ir brolių keliai // Valstiečių laikraštis, 1963, spalio 2 d.
115. Valatka R. Skambūs „Šviesos“ akordai // Gimtasis kraštas, 1986, kovo 13 d.
116. Vėl į Potsdamą. Pokalbis su A. Vyžintu // Vakarinės naujienos, 1966, spalio 21 d.
117. Vilniaus valstybinio pedagoginio instituto studentų dainų ir šokių liaudies ansamblis – Vilnius, 1959.
118. Vilnius – Potsdamas // Tiesa, 1970, balandžio 30 d.
119. Vilnius sveikina festivalio dalyvius // Vakarinės naujienos, 1987, liepos 14 d.

120. Vyžintas A. „Šviesa“ dainuoja atminimą // Šviesa, 2002, gruodžio, 13 d.
121. Vyžintas A. „Šviesos“ daina ir šokis Jugoslavijoje“ // Komjaunimo tiesa, 1975, gruodžio 16 d.
122. Vyžintas A. „Šviesos“ ansamblis kviečia // Tarybinis mokytojas, 1974, kovo 15 d.
123. Vyžintas A. Be ugnelės nebus Šviesos // Tarybinis pedagogas, 1970, birželio 26 d.
124. Vyžintas A. Estetinio lavinimo katedra // Tiesa, 1965, lapkričio 26 d.
125. Vyžintas A. Ir džiaugsmas, ir nerimas // Tarybinis pedagogas, 1973, rugsėjo 13 d.
126. Vyžintas A. Iš visos širdies // Tarybinis pedagogas, 1974, balandžio 26 d.
127. Vyžintas A. Klumpakojis turi kojas // Tarybinis pedagogas, 1964, gruodžio 31 d.
128. Vyžintas A. Laimingų jubiliejinių metų // Tarybinis pedagogas, 1973, gruodžio 27d.
129. Vyžintas A. Nauju ryžtu // Tarybinis pedagogas, 1964, rugsėjo 17 d.
130. Vyžintas A. O kas toliau? // Tarybinis pedagogas, 1964, lapkričio 19 d.
131. Vyžintas A. Svečiai iš Potsdamo // Vakarinės naujienos, 1970, balandžio 25 d.
132. Vodopalienė E. „Šviesa“ Washingtone // Draugas, 1990, spalio 27 d.
133. Zavišienė J. Dvidešimtasis „Šviesos“ pavasaris // Tiesa, 1974, gegužės 2 d.
134. Вижинтас А. Мы мечтаю о мире живем // Советская Литва, 1974 11 октября.

Už paramą dėkojame Vilniaus miesto savivaldybei, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijai, už pagalbą rengiant knygą – J. Gikevičiūtei, R. Narčytei, K. Petroševičiūtei, D. Rimkui, K. Sadauskui, A. Skindzerai, A. Vilčinskaitei, V. Žirnytei.

Nuotraukos ir archyvinė medžiaga paimta iš D. Cibulskio, S. Gaižiūno, J. Kisielytės - Sadauskienės, V. Palubinskienės, V. Paukštės, I. Raščiuvienės, K. Sadausko, V. Tavoro, S. Vilkončienės, A. Vyžinto archyvų.

Ketvirtajame viršelyje pacituotas V. Barkausko ir R. Skučaitės dainos „Bus šviesa“ priedainis.

Penki „Šviesos“ dešimtmečiai
Ansamblio biografijos fragmentai

Redaktorius Silvestras Gaižiūnas

Maketuotojas Donaldas Petrauskas

SL 605. Tir. 400 egz. 18,25 sp. l. Užsak. Nr. 04-039

Išleido Vilniaus pedagoginis universitetas, Studentų g. 39, LT–08106, Vilnius

Spausdino VPU leidykla, T. Ševčenkos g. 31, LT–03111, Vilnius

Kaina sutartinė